

GAZETA miesięcznik GDANSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO

AMIG

ISSN 1506-9745

Rok 28

Wrzesień 2018

nr 8-9 (332-333)

Centrum Medycyny Nieinwazyjnej – zakończenie pierwszego etapu budowy

Policyjno-medyczna współpraca

Prof. Marcin Gruchała, rektor GUMed oraz **prof. Andrzej Basiński**, dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu odwiedzili 17 lipca br. Szkołę Policji w Słupsku. Tematem rozmów komendanta Szkoły Policji w Słupsku insp. Jacka Gila i Rektora GUMed była wymiana doświadczeń oraz doskonalenie kadry obu placówek.

Szefowie obu uczelni rozmawiali o możliwościach współpracy w zakresie doskonalenia kadr medycznych i policyjnych w obszarze wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i szeroko pojętej pierwszej pomocy.

Wzajemne doskonalenie kadr będzie tym bardziej efektywne, ponieważ zarówno Szkoła Policji, jak i Gdański Uniwersytet Medyczny dysponują wysokiej jakości bazą szkoleniową wyposażoną w najnowocześniejsze urządzenia wspomagające doskonalenie już nabytych umiejętności i kształcenie nowych.

Jednym z elementów wizyty była obserwacja ćwiczeń doskonalących z zakresu taktyki i interwencji i udzielania pierwszej pomocy. Prof. Andrzej Basiński zwrócił również uwagę na szerokie możliwości wzajemnego doszkolenia kadr w zakresie medycyny ratunkowej, w tym także udzielania pierwszej pomocy w warunkach działań bojowych.

Rewizyta odbyła się 23 sierpnia br. Przedstawiciele Szkoły Policji w Słupsku z komendantem insp. Jackiem Gilem na czele zwiedzili Kliniczny Oddział Ratunkowy, Centrum Medycyny Inwazyjnej oraz Centrum Symulacji Medycznej. ■

Fot.: Joanna Słowińska

Wizyta studentów z Grodna

Jedenastu studentów Uniwersytetu Medycznego w Grodnie wraz z opiekunem odwiedziło Gdański Uniwersytet Medyczny. 13 lipca br. spotkali się z prof. Marcinem Gruchałą, rektorem GUMed. W Uczelni studenci odbywali miesięczne praktyki. Ich pobyt możliwy był dzięki wsparciu Rotary Club Gdańsk-Sopot-Gdynia, które ufundowało każdej osobie stypendium w wysokości 500 zł. ■

W numerze m.in.

■ Nowe inwestycje Uczelni otwarte	4
■ Pilotażowy program leczenia udarów w szpitalu GUMed	6
■ Przyznane kategorie na 2018 rok	7
■ Wyróżnienia dla prof. Markuszewskiego	9
■ Pierwszy na Pomorzu przeszczep płuc	10
■ Doktorantki na konferencji w Brazylii	11
■ Publikacja w <i>Scientific Reports</i>	12
■ <i>Wielka Synapsa</i> dla naszych studentów	12
■ Na froncie walki z rakiem prostaty	13
■ Unaczyniony przeszczep mięśnia najszerzego grzbietu	14
■ Dr Heleniak stypendystą DAAD	15
■ Jak dermatolodzy będą wspominać szpital przy Klinicznej...	16
■ Pomorska Szkoła Mikrochirurgii	17
■ O historii anatomopatologii i nie tylko	18
■ Sukces młodych nefrologów	19
■ Kolejny konkurs w programie MAB	19
■ Największą zaletą naszego ośrodka jest jego zespół	20
■ III Letnia Szkoła Preparatyki Anatomicznej za nami	21
■ Niebezpieczne ryby z Adriatyku	22
■ Jubileusz 20-lecia Klubu Seniora	24
■ Prof. Szutowicz w Klecanach	27
■ Rola bromatologii w innowacyjnej farmacji	28
■ Mila – osoba niezwykła...	39
■ Nowe usprawnienia w sferze zarządzania projektami w naszej uczelni	40
■ Malowali niezwykły parawan	41
■ Porozumienie o współpracy z Radiem Gdańsk	41
■ Tajemnice z muzealnej półki	44
■ Kalejdoskop 100 lat	45
■ Urodziny Bohatera Borysa	46
■ II Bałtyckie Spotkanie Ortopedyczne	46
■ Naukowiec GUMed w Azji	48
■ Absolwenci kierunku lekarskiego English Division z dyplomami	51
■ Otwarcie Centrum Sportu	52

Inaugurujemy nowy rok akademicki

Inauguracja roku akademickiego 2018/2019 w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym odbędzie się **8 października br. o godz. 10** w Auditorium Primum im. Olgierda Narkiewicza (Atheneum Gedanense Novum).

Program uroczystości:

- Hymn państwowy
- Przemówienie inauguracyjne rektora prof. Marcina Gruchały
- Wręczenie odznaczeń i wyróżnień
- Immatrykulacja
- *Gaude Mater Polonia*
- Przemówienie przedstawiciela studentów
- Wystąpienia gości
- Wykład inauguracyjny prof. Wiesława Makarewicza *Wileńskie korzenie Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego*
- *Gaudeamus*.

Inaugurację poprzedzi uroczysta msza święta, która zostanie odprawiona **7 października o godz. 19** w kościele pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Gdańsku (ul. M. Skłodowskiej-Curie 3b).

W związku z inauguracją roku akademickiego 8 października 2018 r. w godz. 9-14 Rektor GUMed ustalił na terenie Uczelni dla wszystkich pracowników, studentów i doktorantów godziny rektorskie, według zasad określonych w regulaminach studiów. ■

GAZETA AMG

Redaguje zespół:

Redaktor naczelny: Bolesław Rutkowski

Zastępca redaktora naczelnego: Wiesław Makarewicz

Joanna Śliwińska, Jolanta Świerczyńska-Krok

Współpraca: Sylwia Scisłowska, fot. Zbigniew Wszeborowski

Adres redakcji: Gazeta AMG: Biblioteka Główna GUMed, Gdańsk, ul. Dębinki 1, tel. 58 349 11 63 e-mail: gazeta@gumed.edu.pl; www: <http://www.gazeta.gumed.edu.pl>. Nakład 700 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo niewykorzystania materiałów niezamówionych, a także prawo do skracania i adiacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Wyrażane opinie są poglądami autorów i nie zawsze odzwierciedlają stanowisko redakcji oraz władz Uczelni.

Opracowanie wydawnicze i druk:

VM Media Sp. z o.o. VM Group spółka komandytowa, Grupa Via Medica, ul. Świętokrzyska 73, 80-180 Gdańsk. www.viamedica.pl, tel. 58 320 94 94, faks 58 320 94 60

Redaktor prowadzący: Joanna Ginter

Opracowanie graficzne: Jacek Rembowski

Warunki prenumeraty:

Cena rocznej prenumeraty krajowej wynosi 36 zł; w rocznej prenumeracie zagranicznej – 36 USD, pojedynczy numer – 3 USD. Należność za prenumeratę należy wpłacać na konto Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego z dopiskiem: prenumerata „Gazety AMG”: Bank Zachodni WBK S.A. Oddz. Gdańsk 76 10901098 0000 0000 0901 5327

VIA MEDICA

Nowe inwestycje

Uczelni otwarte

Ponad 2 tys. pomieszczeń, 31 mln l betonu i około 930 km przewodów telekomunikacyjnych – to tylko niektóre liczby obrazujące ogrom przedsięwzięcia, jakim jest pierwszy etap budowy Centrum Medycyny Nieinwazyjnej GUMed. Uroczystości związane z tą największą inwestycją realizowaną przez Gdański Uniwersytet Medyczny odbyły się 31 sierpnia br. Tego samego dnia oficjalnie otwarto Centrum Sportu GUMed, które jest najnowocześniejszym akademickim obiektem sportowym na Pomorzu. Obok przedstawicieli władz Uczelni i UCK w tych wydarzeniach ważnych nie tylko dla społeczności akademickiej GUMed udział wzięli: minister zdrowia Łukasz Szumowski, wiceminister sportu Jarosław Stawiarski, w imieniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Karol Rabenda oraz licznie zgromadzeni posłowie na Sejm RP. Nie zabrakło przedstawiciela partnera strategicznego Centrum Sportu, którego tego dnia reprezentował wiceprezes Pomorskiego Związku Piłki Nożnej Maciej Wierzbowski.

Swoją obecnością zaszczytili nas również m.in. członek Zarządu Województwa Pomorskiego Paweł Orłowski, wice-

przewodnicząca sejmiku województwa pomorskiego Hanna Zych-Cisoń, wiceprezydent Gdańska Piotr Kowalczyk, dyrektor Pomorskiego Wojewódzkiego Oddziału NFZ Elżbieta Rucińska-Kulesz, rektorzy uczelni wyższych, konsulowie honorowi i generalni akredytowani na Wybrzeżu, przedstawiciele samorządów zawodowych oraz członkowie społeczności akademickiej GUMed i szpitali klinicznych.

– Gdański Uniwersytet Medyczny jest nowoczesnym ośrodkiem akademickim, rozpoznawalnym w kraju i na świecie, który od ponad 70 lat zapewnia wysoką jakość kształcenia we wszystkich zawodach medycznych i prowadzenie badań naukowych na najwyższym, światowym poziomie – mówił prof. Marcin Gruchała, rektor GUMed. – W ramach konsekwentnie realizowanej strategii rozwoju bazy dydaktycznej, naukowej i klinicznej miejsce wiekowych i mocno wysłużonych obiektów zajmują nowe, w pełni dostosowane do potrzeb XXI wieku. Modernizacji doczekały się liczne pracownie badawcze i laboratoryjne, sale warsztatowe i dydaktyczne, jak również powstały nowoczesne obiekty GUMed, które dziś ▶

Fot.: GUMed i UCK

możemy podziwiać – Centrum Sportu oraz wchodzący w skład Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego budynek Centrum Medycyny Nieinwazyjnej.

Jak zaznaczył Rektor GUMed, Centrum Medycyny Nieinwazyjnej to nie tylko ośrodek przyjazny pacjentom, świadczący kompleksowe usługi medyczne na najwyższym poziomie. To również placówka prowadząca innowacyjne badania kliniczne i rozwojowe, w której będą realizowane skomplikowane, często unikatowe procedury, jak transplantacje serca, płuc i szpiku, nowoczesna akademicka onkologia i badania kliniczne pierwszej fazy. Podobnie o inwestycji wypowiedział się również Minister Zdrowia.

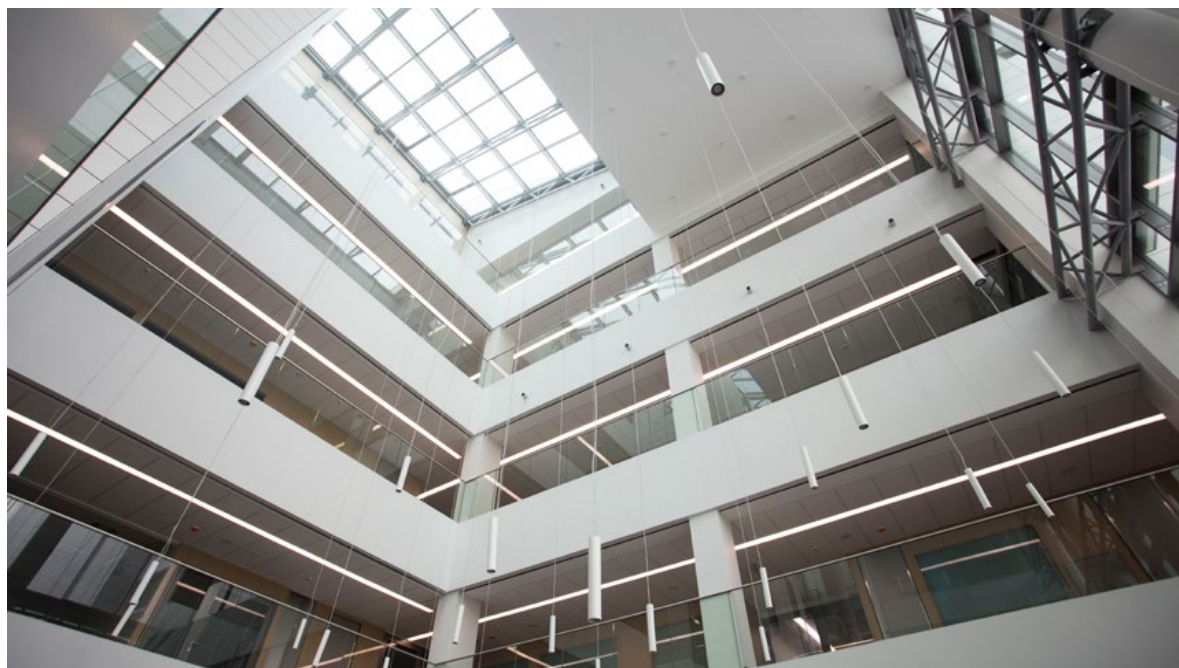
– To jest niezwykle ważne dla całego regionu, dlatego że tam będą skupiały się różne dyscypliny, które muszą z sobą współpracować – podkreślał minister zdrowia prof. Łukasz Szumowski. – To tu już wkrótce pierwsi pacjenci będą mogli leczyć się w nowoczesnym budynku i w wysokim komforcie. W takich warunkach jest dużo sprawniejszy również proces terapii. Cieszy mnie również, że taki bardzo dobry uniwersytet, jakim jest Gdański Uniwersytet Medyczny, będzie miał także nowoczesne centra badawcze i naukowe, jak np. wczesnych faz badania, bo bez nich medycyna nie będzie szła do przodu.

Jak zaznaczył dyrektor naczelny UCK w Gdańsku Jakub Kraszewski, zakończono dopiero pierwszy etap prac związanych z modernizacją bazy klinicznej. Po wyposażeniu obiektu w sprzęt medyczny z najwyższej półki rozpoczną się przenosiny klinik do nowej lokalizacji, tak by pierwsi pacjenci mogli gościć w murach CMN w IV kwartale bieżącego roku. Po zakończeniu całości inwestycji w roku 2020 UCK w Gdańsku będzie stanowić wyjątkowy obiekt nie tylko w skali kraju.

– Połączone budynki Centrum Medycyny Nieinwazyjnej i Inwazyjnej będą jedną z najnowocześniejszych placówek medycznych w Europie, przyjazną pacjentom i personelowi szpitalnemu – mówił Dyrektor naczelny UCK. – To tu pacjenci będą mieli dostęp do innowacyjnych metod leczenia i sprzętu medycznego na najwyższym światowym poziomie. Ponadto kompleks stanowić będzie również unikatowe centrum naukowo-badawcze, stwarzające pracownikom Uczelni i Szpitala zupełnie nowe warunki do realizacji nowatorskich multidyscyplinarnych projektów z zakresu nauk medycznych.

Joanna Śliwińska,
rzecznik prasowy

Fotorelacja na s. 52

Pilotażowy program leczenia udarów w szpitalu GUMed

Klinika Neurologii Dorosłych UCK jest jedynym ośrodkiem w Polsce Północnej zakwalifikowanym przez Ministerstwo Zdrowia do pilotażowego programu leczenia inwazyjnego udarów niedokrwiennych mózgu metodą trombektomii mechanicznej. Koordynatorem systemu leczenia udarów mózgu w Uczelni jest prof. Bartosz Karaszewski, kierownik Katedry Neurologii GUMed, ordynator Kliniki Neurologii Dorosłych. Część zabiegowa wieloetapowego procesu terapeutycznego realizowana jest w pracowni naczyniowej Zakładu Radiologii pod kierunkiem prof. Edyty Szurowskiej.

Klinika Neurologii Dorosłych i Zakład Radiologii rozpoczęły leczenie udarów niedokrwiennych mózgu metodą trombektomii mechanicznej już w 2015 r., jako jeden z pierwszych ośrodków w kraju. W tym samym roku Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku wypracowało system dostępu do tej metody terapeutycznej 24 h/7 dni w tygodniu potencjalnie dla wszystkich pacjentów regionu.

Do tej pory w UCK przeprowadzono już ponad 80 zabiegów trombektomii mechanicznej, a liczba procedur rośnie w coraz szybszym tempie. Trombektomia daje szansę na powrót do sprawności chorym po najcięższych udarach. Zabieg polega na mechanicznym usunięciu zatoru lub zakrzepu ze światła naczynia. Kwalifikują się do niego pacjen-

ci z najcięższymi udarami – spowodowanymi ostrą niedrożnością największych tętnic domózgowych i mózgowych. W tej grupie chorych, do czasu wprowadzenia trombektomii, rokowanie było w zdecydowanej większości niekorzystne, nawet w przypadku zastosowania tzw. leczenia trombolitycznego (stosowanego w celu „rozpuszczenia” skrzepliny).

– Biorąc pod uwagę nasze dane za 2017 r., szansa na uzyskanie samodzielności w grupie pacjentów z tak rozległymi udarami mózgu leczonych w naszej Klinice może wynieść nawet ponad 60% – mówi prof. Bartosz Karaszewski.

Udar mózgu jest trzecią co do częstości przyczyną śmierci dorosłych, a także najczęstszą przyczyną ich trwałego kalectwa. W Polsce choroba dotyka ok. 80 tys. osób rocznie.

Chory z podejrzeniem udaru mózgu musi jak najszybciej trafić do szpitala dysponującego odpowiednim zapleczem – to jest posiadającego w strukturze oddział udarowy. Standardowo leczenie trombolityczne stosuje się do 4,5 godziny, a mechaniczne (trombektomię) do 6 godzin od wystąpienia pierwszych objawów, chociaż w rzadkich sytuacjach klinicznych każde z nich można wdrożyć także później. Im szybciej rozpocznie się terapia tym większa jest szansa na uniknięcie rozległego trwałego deficytu neurologicznego i na powrót sprawności. ■

GUMed w rankingu szanghajskim

Gdański Uniwersytet Medyczny po raz kolejny został odnotowany w prestiżowym Academic Ranking of World Universities (ARWU). Jest to najstarszy światowy ranking szkół wyższych, nazywany również rankingiem szanghajskim. GUMed pojawił się w zestawieniu Global Ranking of Academic Subjects 2018 (miejsce 301-400) w kategorii nauk medycznych w obszarze medycyny klinicznej (*clinical medicine*).

Academic Ranking of World Universities to jeden z trzech najbardziej cenionych rankingów szkół wyższych na świecie (obok QS

World University Rankings oraz Times Higher Education World University Ranking). Jest przygotowywany przez Institute of Higher Education przy Uniwersytecie Jiao Tong w Szanghaju. Twórcy rankingu biorą pod uwagę m.in. międzynarodowe sukcesy naukowe, liczbę absolwentów i pracowników, którzy otrzymali Nagrodę Nobla lub Medal Fieldsa, liczbę najczęściej cytowanych naukowców czy liczbę publikacji w prestiżowych czasopismach *Nature* i *Science*.

Pełne zestawienie dostępne jest na www.shanghairanking.com. ■

Kolejny patent europejski dla Uczelni

Europejski Urząd Patentowy wydał decyzję o udzieleniu patentu na wynalazek *Solid lipid nanoparticles of roxithromycin for hair loss or acne*,

którego twórcami są: **dr hab. Krzysztof Cal**, **prof. nadzw.** z Katedry i Zakładu Farmacji Stosowanej GUMed oraz **dr Hanna Wośicka**, była doktorantka Katedry. Opracowana innowacyjna kompozycja farmaceutyczna zawierająca roksytromycynę może być zastosowana do leczenia łysienia androgenowego i/lub trądziku pospolitego. W celu produkcji proponowanego preparatu wyko-

rzystano mikro- i nanocząsteczki lipidowe jako nośniki roksytromycyny do mieszków włosowych.

Dedykowany dla projektów o potencjale wdrożeniowym program Inkubator Innowacyjności +, którego koordynatorem jest Centrum Transferu Technologii umożliwia finansowanie walidacji wynalazku w wybranych krajach europejskich oraz utrzymanie patentu w mocy.

Naukowców realizujących innowacyjne projekty o potencjale wdrożeniowym informujemy, że trwa dodatkowy nabór do programu Inkubator Innowacyjności+. Więcej na www.naukaibiznes.gumed.edu.pl. ■

Przyznane kategorie na 2018 rok

Nadszedł czas podsumowania wyników działalności naukowej jednostek organizacyjnych naszej Uczelni w obrębie trzech wydziałów za 2017 rok.

Obowiązujący w GUMed system oceny parametrycznej, w odniesieniu do poszczególnych Wydziałów został utrzymany, a jego kryteria były takie same, jak w zeszłorocznej ocenie.

Dla przypomnienia, zbieranie danych o dorobku naukowym poszczególnych jednostek odbywało się za pośrednictwem systemu elektronicznego e-naukowiec. Od strony publikacyjnej ocenę koordynuje Biblioteka Główna Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Do osiągnięć parametrycznych (punktowanych) każdej z jednostek za rok 2017 zaliczono, poza dorobkiem publikacyjnym: stopnie i tytuły naukowe, zakończone projekty badawcze (krajowe i międzynarodowe), a także zastosowania praktyczne wyników realizacji prac naukowo-badawczych, tzn. patenty, prawa ochronne, wdrożenia, licencje, umowy zawarte na wykonanie prac usługowo-badawczych, zorganizowane konferencje krajowe lub międzynarodowe oraz wygłoszone referaty, laboratoria (certyfikat 2017 r.) oraz członkostwo w organizacjach naukowych (wybór w 2017 r.).

Podsumowanie osiągniętych wyników naukowych przedstawia się następująco: działalność publikacyjna i stanowiła podstawowe źródło punktacji 90,59% SUMY R, spośród 135 ocenianych jednostek trzech wydziałów naszego Uniwersytetu takie osiągnięcie przedstawiło 131 jednostek, uzyskując łącznie 28 558 punktów. Punktacja za pozostałe osiągnięcia: stopnie i tytuły naukowe – 1100 punktów (3,49%); zakończone projekty krajowe i międzynarodowe – 377 punktów (1,2%); działalność usługowo-badawcza – 38 punktów (0,12%); patenty i wdrożenia – 211 punktów (0,67%); zorganizowane konferencje krajowe lub międzynarodowe – 653 punkty (2,07%); laboratoria – 90 punktów (0,29%) oraz członkostwo – 499 punkty (1,58%). Ogółem za wszystkie osiągnięcia zdobyte przez poszczególne jednostki w roku 2017 uzyskano 31 510 punktów.

Podsumowanie wyników oceny parametrycznej za rok 2017 oraz przygotowana lista rankingowa kategorii jednostek na rok 2018 została przedstawiona członkom Senackiej Komisji Nauki na posiedzeniu 7 czerwca 2018 r.

Ocena parametryczna aktywności naukowej poszczególnych jednostek Uniwersytetu, czyli przyznanie kategorii jednostkom na 2018 r., została dokonana na podstawie sumy osiągnięć punktowanych (R), które jednostki te wypracowały odpowiednio w latach 2015, 2016 i 2017.

Tabela 1. Liczba jednostek w poszczególnych Kategoriach w 2018 r. z podziałem na Wydziały wg SUMY R

Kategoria	Wydział Lekarski	Wydział Farmaceutyczny z OML	Wydział Nauk o Zdrowiu z OPIIMMIT	Liczba jednostek w kategorii
A	18	4	2	24
B	21	9	14	44
C	24	6	14	44
D	15	0	8	23
Liczba ocenianych jednostek	78	19	38	135

Przy podziale kategorii zastosowano liczbowe progi, odpowiednio: kategoria A – 24 jednostki; kategoria B – 44 jednostki; kategoria C – 44 jednostki; kategoria D – 23 jednostki. Podsumowanie wyników przedstawia tabela 1. Na tej podstawie została opracowana lista rankingowa ocenianych jednostek Uniwersytetu (tabela 2).

prof. Tomasz Bączek,
prorektor ds. nauki

Tabela 2. Kategorie 2018 wg sumy R z lat: 2015, 2016, 2017

Lp.	Wydział	Jednostka organizacyjna	Suma R z lat: 2015, 2016, 2017	Kategoria 2018 wg Sumy R
1	WL	Katedra i Klinika Onkologii i Radioterapii	3 507,00	A
2	WF	Zakład Biofarmacji i Farmakokinetyki	2 333,00	A
3	WL	Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii i Alergologii	2 320,00	A
4	WL	I Katedra i Klinika Kardiologii	2 224,00	A
5	WL	Katedra i Zakład Patomorfologii	2 112,00	A
6	WL	Klinika Nadciśnienie Tętniczego i Diabetologii	1 932,00	A
7	WL	Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych	1 860,00	A
8	WL	Katedra i Zakład Biochemii	1 842,00	A
9	WF	Katedra i Zakład Chemii Farmaceutycznej	1 796,00	A
10	WL	Katedra i Zakład Biologii i Genetyki	1 665,00	A
11	WL	Katedra i Klinika Pediatrii, Hematologii, Onkologii	1 619,00	A
12	WF	Katedra i Zakład Chemii Fizycznej	1 529,00	A
13	WL	Katedra i Zakład Histologii	1 399,00	A
14	WNoZ	II Zakład Radiologii	1 384,00	A
15	WL	Zakład Radiologii	1 375,00	A
16	WL	Katedra i Klinika Hematologii i Transplantologii	1 373,00	A
17	WL	Zakład Prewencji i Dydaktyki	1 280,00	A
18	WL	Klinika Alergologii	1 278,00	A
19	WF	Katedra i Zakład Chemii Nieorganicznej	1 246,00	A

Lp.	Wydział	Jednostka organizacyjne	Suma R z lat: 2015, 2016, 2017	Kategoria 2018 wg Sumy R
20	WL	Katedra i Zakład Medycyny Sądowej	1 243,00	A
21	WNoZ	Zakład Fizjologii Człowieka	1 198,00	A
22	WL	Klinika Neurologii Dorosłych	1 162,00	A
23	WL	Katedra i Klinika Chirurgii Onkologicznej	1 153,00	A
24	WL	Zakład Medycyny Rodzinnej	1 147,00	A
25	WL	Katedra i Zakład Chemii Medycznej	1 133,00	B
26	WL	Klinika Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej	1 119,00	B
27	WL	Katedra i Klinika Chirurgii Ogólnej, Endokrynologicznej i Transplantacyjnej	1 118,00	B
28	WF	Katedra i Zakład Bromatologii	1 094,00	B
29	WL	Zakład Immunologii Klinicznej i Transplantologii	1 062,00	B
30	WL	Klinika Kardiologii i Elektroterapii Serca	1 056,00	B
31	WL	Klinika Endokrynologii i Chorób Wewnętrznych	1 043,00	B
32	WF	Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej	1 042,00	B
33	WNoZ	Zakład Pielęgniarstwa Neurologiczno-Psychiatrycznego	1 021,00	B
34	WNoZ	Zakład Medycyny Nuklearnej	949,00	B
35	WNoZ	Zakład Parazytologii Tropikalnej	947,00	B
36	WL	Katedra i Klinika Otolaryngologii	943,00	B
37	WNoZ	Zakład Propedeutyki Onkologii	938,00	B
38	WL	Katedra i Klinika Pediatrii, Gastroenterologii, Hepatologii i Żywności Dzieci	904,00	B
39	WF	Katedra i Zakład Chemii Organicznej	902,00	B
40	WL	Katedra i Klinika Pediatrii, Diabetologii i Endokrynologii	898,00	B
41	WNoZ	Zakład Pielęgniarstwa Ogólnego	868,00	B
42	WF	Katedra i Zakład Farmacji Stosowanej	854,00	B
43	WL	Klinika Psychiatrii Dorosłych	839,00	B
44	WNoZ	Zakład Informatyki Radiologicznej i Statystyki	823,00	B
45	WL	Katedra i Klinika Gastroenterologii i Hepatologii	804,00	B
46	WNoZ	Klinika Rehabilitacji	799,00	B
47	WF	Katedra i Zakład Farmakognozji z Ogrodem Roślin Leczniczych	788,00	B
48	WL	Katedra i Klinika Pediatrii, Nefrologii i Nadciśnienia	776,00	B
49	WF	Zakład Farmakodynamiki	774,00	B
50	WNoZ	Zakład Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego	744,00	B
51	WL	Katedra i Zakład Fizjopatologii	737,00	B
52	WL	Klinika Położnictwa	728,00	B
53	WL	Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii	720,00	B
54	WL	Klinika Anestezjologii i Intensywnej Terapii	699,00	B
55	WF	Katedra i Zakład Biochemii Farmaceutycznej	693,00	B
56	WL	Katedra i Klinika Urologii	687,00	B
57	WL	Katedra i Klinika Chirurgii i Urologii Dzieci i Młodzieży	684,00	B
58	WL	Zakład Anatomii i Neurobiologii	679,00	B
59	WNoZ	Zakład Żywności Klinicznej i Dietetyki	663,00	B

Lp.	Wydział	Jednostka organizacyjne	Suma R z lat: 2015, 2016, 2017	Kategoria 2018 wg Sumy R
60	WL	Katedra i Klinika Kardiologii Dziecięcej i Wad Wrodzonych Serca	662,00	B
61	WNoZ	Zakład Patologii i Neuropatologii	662,00	B
62	WF	Katedra i Zakład Technologii Chemicznej Środków Leczniczych	660,00	B
63	WF	Zakład Medycznej Diagnostyki Laboratoryjnej	651,00	B
64	WNoZ	Zakład Toksykologii Środowiska	625,00	B
65	WL	Zakład Patologii i Reumatologii Doświadczalnej	599,00	B
66	WNoZ	Katedra i Klinika Medycyny Ratunkowej	595,00	B
67	WNoZ	Zakład Fizjoterapii	593,00	B
68	WNoZ	Zakład Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej	585,00	B
69	WF	Katedra i Zakład Chemii Analitycznej	562,00	C
70	WL	Zakład Higieny i Epidemiologii	515,00	C
71	WL	Zakład Diagnostyki Chorób Serca	510,00	C
72	WNoZ	Zakład Zarządzania w Pielęgniarstwie	496,00	C
73	WL	Zakład Medycyny Paliatywnej	478,00	C
74	WL	Katedra i Klinika Chirurgii Klatki Piersiowej	476,00	C
75	WF	Katedra i Zakład Toksykologii	471,00	C
76	WNoZ	Zakład Bioenergetyki i Fizjologii Wysiłku Fizycznego	460,00	C
77	WL	Klinika Pneumonologii	455,00	C
78	WL	Katedra i Klinika Ginekologii, Ginekologii Onkologicznej i Endokrynologii Ginekologicznej	451,00	C
79	WL	Zakład Medycyny Molekularnej	446,00	C
80	WL	Katedra i Zakład Farmakologii	446,00	C
81	WF	Zakład Terapii Monitorowanej i Farmakogenetyki	437,00	C
82	WL	Klinika Neurologii Rozwojowej	425,00	C
83	WL	Katedra i Klinika Okulistyki	405,00	C
84	WNoZ	Zakład Toksykologii Klinicznej	403,00	C
85	WL	Katedra i Klinika Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu	398,00	C
86	WL	Klinika Chorób Zakaźnych	395,00	C
87	WNoZ	Klinika Medycyny Hiperbarycznej i Ratownictwa Morskiego	395,00	C
88	WL	Zakład Mikrobiologii Jamy Ustnej	394,00	C
89	WF	Zakład Chemii Klinicznej	381,00	C
90	WL	Zakład Medycyny Laboratoryjnej	381,00	C
91	WNoZ	Zakład Historii i Filozofii Nauk Medycznych	380,00	C
92	WNoZ	Zakład Immunobiologii i Mikrobiologii Środowiska	373,00	C
93	WL	Zakład Immunologii	350,00	C
94	WL	Katedra i Klinika Neurochirurgii	343,00	C
95	WF	Katedra i Zakład Mikrobiologii Farmaceutycznej	338,00	C
96	WNoZ	Zakład Badań nad Jakością Życia	327,00	C
97	WNoZ	Zakład Medycyny Tropikalnej i Epidemiologii	326,00	C
98	WL	Centrum Symulacji Medycznej	325,00	C
99	WL	Zakład Mikrobiologii Lekarskiej	286,00	C
100	WNoZ	Zakład Endokrynologii Klinicznej i Doświadczalnej	277,00	C
101	WNoZ	Zakład Towaroznawstwa Żywności	273,00	C
102	WNoZ	Klinika Chorób Zawodowych, Metabolicznych i Wewnętrznych	264,00	C

Lp.	Wydział	Jednostka organizacyjne	Suma R z lat: 2015, 2016, 2017	Kategoria 2018 wg Sumy R
103	WNoZ	Klinika Chorób Tropikalnych i Pasożytniczych	264,00	C
104	WL	Katedra i Zakład Fizjologii	249,00	C
105	WL	Zakład Chirurgii Stomatologicznej	244,00	C
106	WNoZ	Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego	229,00	C
107	WF	Katedra i Zakład Patofizjologii Farmaceutycznej	211,00	C
108	WNoZ	Zakład Psychologii Klinicznej	209,00	C
109	WL	Klinika Psychiatrii Rozwojowej, Zaburzeń Psychotycznych i Wieku Podeszłego	205,00	C
110	WL	Zakład Etyki	197,00	C
111	WL	Klinika Chirurgii Szczękowo-Twarzowej	190,00	C
112	WL	Zakład Anatomii Klinicznej	189,00	C
113	WL	Katedra i Zakład Fizyki i Biofizyki	188,00	D
114	WL	II Klinika Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu	186,00	D
115	WL	Katedra i Zakład Protetyki Stomatologicznej	173,00	D
116	WL	Katedra i Zakład Stomatologii Wieku Rozwojowego	173,00	D
117	WL	Wydziałowe Studium Informatyki Medycznej i Biostatystyki	164,00	D
118	WNoZ	Zakład Biochemii i Fizjologii Klinicznej	159,00	D
119	WL	Zakład Ortodoncji	154,00	D
120	WL	Zakład Embriologii	153,00	D

Lp.	Wydział	Jednostka organizacyjne	Suma R z lat: 2015, 2016, 2017	Kategoria 2018 wg Sumy R
121	WL	Klinika Neonatologii	152,00	D
122	WL	Klinika Chirurgii Plastycznej	151,00	D
123	WL	Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej	143,00	D
124	WNoZ	Zakład Prawa Medycznego i Farmaceutycznego	135,00	D
125	WNoZ	Zakład Pielęgniarstwa Anestezjologicznego i Intensywnej Opieki	134,00	D
126	WNoZ	Zakład Socjologii Medycyny i Patologii Społecznej	123,00	D
127	WL	Zakład Kardioanestezjologii	111,00	D
128	WNoZ	Zakład Gerontologii Społecznej i Klinicznej	111,00	D
129	WL	Katedra i Zakład Periodontologii i Chorób Błony Śluzowej Jamy Ustnej	110,00	D
130	WL	Zakład Propedeutyki Chirurgii i Urazów Wielonarządowych	101,00	D
131	WNoZ	Zakład Pielęgniarstwa Społecznego i Promocji Zdrowia	99,00	D
132	WNoZ	Zakład Biochemii Żywności	71,00	D
133	WL	Zakład Neuroanestezjologii	42,00	D
134	WL	Zakład Techniki Dentystycznych i Zaburzeń Czynnościowych Narządu Żucia	41,00	D
135	WNoZ	Klinika Chorób Serca i Rehabilitacji Kardiologicznej	35,00	D

Wyróżnienia dla prof. Markuszewskiego

Prof. dr hab. Michał J. Markuszewski, dziekan Wydziału Farmaceutycznego z OML, kierownik Katedry Biofarmacji i Farmakodynamiki w uznaniu osiągnięć naukowych w obszarze chemii analitycznej, a szczególnie technik chromatograficznych, został wyróżniony Medalem im. Prof. Andrzeja Waksmundzkiego. Wręczono go podczas uroczystego rozpoczęcia jubileuszowej *X Polskiej Konferencji Chemii Analitycznej* odbywającej się w dniach 1-5 lipca br. w Lublinie.

Medal jest honorowym wyróżnieniem przyznawanym przez Komitet Chemii Analitycznej Polskiej Akademii Nauk za znaczące osiągnięcia naukowe w dziedzinie chromatografii i technik pokrewnych. Profesor Andrzej Waksmundzki (1910-1998) był wybitnym specjalistą w zakresie badań fizykochemicznych, a szczególnie chromatograficznych. Był też uznanym dydaktykiem oraz autorem licznych podręczników i skryptów na temat chromatografii.

Prof. Michał Markuszewski został także wyróżniony Medalem za Zasługi na rzecz Polskiej Chemii Analitycznej przyznawanym przez Komitet Chemii Analitycznej PAN. Jest on wyrazem uznania za zasługi położone na rzecz popularyzacji chemii analitycznej, w tym za organizację *24th International Symposium on Electro and Liquid Phase Separation Techniques* i *XI Polskiej Konferencji Chromatograficznej*, które odbyły się w Sopocie w 2017 r. ■

Pierwszy na Pomorzu przeszczep płuc

Transplantacja płuc przedłuża życie pacjentom z ciężką niewydolnością oddechową tego organu, która występuje w przebiegu wielu jednostek chorobowych. 31 lipca 2018 r. w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym, szpitalu GUMed po raz pierwszy na Pomorzu przeszczepiono płuca. Pacjent czuje się dobrze.

Płuca przeszczepiono 64-letniemu mężczyźnie z Pruszcza Gdańskiego, którego dotknęła krańcowa postać rozedmy płuc. Z powodu pełnej niewydolności oddechowej pacjent poddawany był domowej tlenoterapii, jednak jego stan pogarszał się, co prowadziło do coraz częstszych wizyt w szpitalu. Niewydolność płuc w znaczący sposób obniża aktywność życiową chorego. Nieustające zmęczenie, trudności z oddychaniem to tylko niektóre z objawów, które realnie wpływają na jakość funkcjonowania pacjenta. Przeszczep płuc w wielu jednostkach chorobowych przede wszystkim przedłuża życia chorego oraz znakomicie poprawia jego jakość – w większości przypadków pacjenci mogą funkcjonować bez odczuwania zmęczenia większego niż to normalnie występujące u zdrowej osoby.

– Wykonaliśmy sekwencyjny przeszczep obu płuc bez użycia krążenia pozaustrojowego, techniką mało inwazyjną, wykonując obustronnie tzw. torakotomię przednią. Po obu stronach klatka piersiowa została otwarta tylko na tyle, aby dało się do jam opłucnowych wprowadzić przeszczepiany narząd. Jest to zaawansowana technika przeszczepu, możliwie najmniej obciążająca pacjenta. Rehabilitacja tak operowanych pacjentów przebiega najlepiej. Nie zawsze możliwe jest operowanie taką techniką, ale w gdańskim ośrodku będzie to na pewno me-

toda preferowana – mówi **dr Jacek Wojarski** z Katedry i Kliniki Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej GUMed, który operował pacjenta. Razem z nim w zespole przeszczepiającym płuca znaleźli się także, m.in.: **lek. Wojciech Karolak** (również kardiochirurg), **dr hab. Sławomir Żegleń** z Kliniki Alergologii i Pneumonologii UCK, **lek. Andrzej Klapkowski** i **lek. Nikodem Ulatowski** – rezydenci Katedry i Kliniki Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej GUMed.

Przeszczep płuca jest zabiegiem chirurgicznym, podczas którego choremu wycina się całość niewydolnego organu lub oba płuca w zależności od jednostki chorobowej, zastępując go zdrowym płucem bądź płucami. Ponieważ jest to skomplikowana operacja, obarczona dużym ryzykiem, wykonywana jest u pacjentów, w których wyczerpano już inne metody leczenia. Wskazaniem do transplantacji płuca są: przewlekła obturacyjna choroba płuc (tzw. POChP, również w przebiegu niedoboru alfa 1-antytrypsyny), mukowiscydoza, idiopatyczne zwłóknienie płuc, idiopatyczne nadciśnienie płucne, a także sarkoidoza. W przeważającej większości płuca przeszczepia się od zmarłego dawcy, przy czym oprócz zgodności pod względem grupy krwi, organ ten musi pasować również rozmiarem (przykładowo nie przeszczepimy postawnemu mężczyźnie płuca od drobnej kobiety).

UCK jest jedynym szpitalem wykonującym transplantacje narządowe na Pomorzu. Obecnie wykonuje się tam operacje przeszczepienia serca, rogówki, szpiku kostnego, nerki, a od 31 lipca br. także płuc. Aktualnie, oprócz Gdańska, płuca przeszczepia się również w Poznaniu, Szczecinie i Zabrzu. ■

Fot. Sylwia Mierzevska/UCK

Na zdjęciu od lewej: dr Jacek Wojarski z Kliniki Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej, lek. Nikodem Ulatowski również z Kliniki Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej oraz Ewa Kuczyńska, pielęgniarka operacyjna

Doktorantki na konferencji w Brazylii

Magdalena Zabielska (asystentka w Katedrze i Zakładzie Fizjologii oraz doktorantka w Katedrze i Zakładzie Biochemii), **Paulina Mierzejewska** (doktorantka i asystentka w Katedrze i Zakładzie Biochemii), **Patrycja Jabłońska** (doktorantka w Katedrze i Zakładzie Biochemii), **Alicja Bulińska** (doktorantka w Katedrze i Zakładzie Biochemii) i **Marta Tomczyk** (doktorantka w Katedrze i Zakładzie Biochemii) uczestniczyły w konferencji *Purines 2018*, która odbyła się w dniach 19-22 czerwca br. w Foz do Iguaçu (Brazylia).

Przedstawiły poniższe tematy:

- *Cardiac mitochondria function and extracellular vascular nucleotide metabolism in genetic model of hyperlipidemia. Protective effects of adenosine deaminase inhibition on tumor development and metastases* – Alicja Bulińska
- *Inhibition of AMP Deaminase is Cardioprotective in Acute Oxygen Deprivation* – Magdalena Zabielska
- *An altered nucleotide metabolism as a novel mechanism leading to Huntington disease related cardiomyopathy* – Marta Tomczyk
- *Nucleotide and adenosine converting ecto-enzyme pattern in endothelial inflammation. The extracellular NAD⁺ and NMN metabolism on the surface of human aortic valves* – Patrycja Jabłońska
- *The effect of changes in the CD73 activity on the aortic valve and endothelium function in mice. Deletion of CD73 leads to the shifts of NAD metabolism* – Paulina Żukowska.

Warto podkreślić, że Paulina Mierzejewska za swój plakat otrzymała wyróżnienie.

Celem konferencji było zgromadzenie najbardziej renomowanych naukowców z całego świata, z różnych obszarów sygnalizacji purynergicznej i tym samym wspieranie współpracy między nimi oraz tworzenie sieci wiedzy. Najnowsze

badania wykazały znaczenie sygnalizacji purynergicznej w procesach rozwojowych, starzeniu, neurodegeneracji, odpowiedzi immunologicznej, odczuwaniu bólu, nowotworach, niewydolności serca i innych chorobach przewlekłych, zapewniając liczne cele dla interwencji terapeutycznych.

Historyczny termin „sygnalizacja purynergiczna” obejmuje mechanizmy sygnalizacji za pomocą pozakomórkowych puryn i pirymidyn oraz ich pochodnych. Biorąc pod uwagę, że sygnalizacja purynergiczna bierze udział w prawie wszystkich ścieżkach sygnalizacji komórkowej bieżącym wyzwaniem jest zrozumienie zintegrowanych funkcji sygnalizacji purynergicznej i pirymidynergicznej oraz ich implikacji w kontekście zaburzeń homeostazy. ■

Doktoraty wdrożeniowe na Wydziale Farmaceutycznym

Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej GUMed decyzją Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego otrzymał pozytywną ocenę w drugiej edycji programu *Doktorat wdrożeniowy*. Celem programu jest stworzenie warunków do rozwoju współpracy pomiędzy środowiskiem naukowym i środowiskiem społeczno-gospodarczym, prowadzonej w ramach studiów doktoranckich, a także wprowadzenie możliwości kształcenia uczestników studiów doktoranckich we współpracy z zatrudniającym ich przedsiębiorcą.

Wniosek złożony przez Wydział Farmaceutyczny został przygotowany we współpracy z Grupą Polpharma, zaś planowane prace doktorskie będą realizowane w GUMed oraz Zakładach Farmaceutycznych Polpharma SA, Polpharmie Biologics oraz Medana Pharma SA. W ramach realizacji projektu, Wydział Farmaceutyczny otrzyma łącznie 1 023 120 zł, które zostaną przeznaczone na stypendia doktorantki oraz dofinansowanie kosztów wykorzystania infrastruktury badawczej. ■

Publikacja w *Scientific Reports*

W czasopiśmie *Scientific Reports* należącym do grupy Nature Publishing Group ukazała się publikacja naukowców z GUMed pt. *Immunophenotyping and transcriptional profiling of in vitro cultured human adipose tissue derived stem cells*. Praca powstała pod kierunkiem **dr. hab. Michała Pikuły** z Pracowni Inżynierii Tkankowej i Medycyny Regeneracyjnej Zakładu Embriologii oraz **dr. hab. Arkadiusza Piotrowskiego, prof. nadzw.** z Katedry i Zakładu Biologii i Botaniki Farmaceutycznej (autorzy korespondencyjni). Przedstawia ona obszerną ocenę fenotypu oraz profilu molekularnego hodowanych *in vitro* komórek macierzystych tkanki tłuszczowej. Wyniki zawarte w publikacji mogą być praktycznymi wskazówkami dla wielu ośrodków zajmujących się badaniami podstawowymi i klinicznymi komórek macierzystych tkanki tłuszczowej.

Komórki macierzyste tkanki tłuszczowej stanowią niezwykle obiecujący materiał dla inżynierii tkankowej i medycyny regeneracyjnej.

Posiadają one m.in. zdolność do przekształcania się w inne rodzaje komórek, mają działanie immunoregulacyjne, a także są ważnym modelem do badania nowych leków.

Praca została sfinansowana ze środków NCBIr programu STRATEGMED I i zrealizowana w ramach wielośrodkowego konsorcjum naukowego Regenova (GUMed, UG, PG oraz IBD PAN) przy współpracy z ośrodkami zagranicznymi Heflin Center for Genomic Sciences, University of Alabama at Birmingham oraz GMI Genomics Centre, Genomics Medicine Ireland.

Linki – do Pracowni: <http://www.informator.gumed.edu.pl/339c105>; do *Scientific Reports* – publikacja/stały adres: <https://rdcu.be/3ADH>; do Katedry Biologii i Botaniki: <http://www.informator.gumed.edu.pl/111>. ■

Wielka Synapsa dla naszych studentów

Małgorzata Styczewska, studentka II roku kierunku lekarskiego zwyciężyła w konkursie indywidualnym Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Fizjologicznej *Wielka Synapsa*, który odbył się 23 czerwca br. w Poznaniu. II i III miejsce z ponad pięcioprocentową stratą punktową do zwycięzcy, zajęli studenci z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego i Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. W konkursie zorganizowanym pod patronatem Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego przez Katedrę Fizjologii Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu przy współpracy z Centrum Innowacyjnych Technik Kształcenia i Centrum Symulacji Medycznej uczestniczyło 57 studentów reprezentujących 9 uczelni medycznych. W pierwszej części konkursu uczestnicy rozwiązywali test wyboru. Po wyłonieniu 12 finalistów, odbyła się druga część testowa konkursu, o zwiększonej trudności pytań.

Po wstępnych kwalifikacjach w Katedrze i Zakładzie Fizjologii GUMed w konkursie indywidualnym w Poznaniu wzięło udział 4 studentów Uczelni. Wszyscy uzyskali wyniki znacznie powyżej średniej konkursowej. Małgorzata Styczewska, **Mikołaj Młyński**, **Izabela Kotlewska** zakwalifikowali się do ścisłego finału, zajmując w klasyfikacji końcowej odpowiednio: 1, 5, 10 miejsce, a Mateusz Banasik uplasował się na 19 miejscu.

Reprezentanci GUMed: Małgorzata Styczewska, Mikołaj Młyński, Izabela Kotlewska zostali laureatami III miejsca w konkursie drużynowym. Rywalizacja z udziałem 9 zespołów studenckich polegała na rozwiązywaniu problemów klinicznych podczas scenariuszy symulacyjnych odnoszących się do wiedzy fizjologicznej z wykorzystaniem umiejętności praktycznych. Po zaciętej i wyczerpującej rywalizacji zwyciężyli gospodarze z Poznania przed zespołem z Katowic.

dr hab. Tomasz Wierzbę,
Katedra i Zakład Fizjologii

Wyróżnienie dla naukowca

Dr inż. Magdalena Buszewska-Forajta z Katedry Biofarmacji i Farmakodynamiki została wyróżniona nagrodą za najlepszą prezentację ustną wygłoszoną podczas 24th International Symposium on Separation Sciences and 21st International Conference Analytical Methods and Human Health, która odbyła się w dniach 17-20 czerwca br. w Jasnej na Słowacji. Zwycięska praca

Formalin-Fixed, Paraffin-Embedded (FFPE) or fresh tissue? Which matrix is more suitable for metabolomics? jest realizowana w ramach współpracy z Zakładem Patologii i Neuropatologii pod kierownictwem prof. Ewy Łyżkiewiczej-Świąszewskiej. Prezentacja jest częścią projektu realizowanego w ramach grantu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (Sonata). ■

Na froncie walki z rakiem prostaty

W Uniwersyteckim Centrum Klinicznym powstało Centrum Leczenia Raka Prostaty, którego celem jest kompleksowe, wielospecjalistyczne podejście do leczenia. To pierwsza tego typu jednostka w Polsce funkcjonująca przy klinice urologii.

Uroczysta inauguracja działania Centrum Leczenia Raka Prostaty odbyła się 4 lipca br. podczas konferencji prasowej, w której udział wzięli: **prof. Marcin Gruchała** – rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, **Jakub Kraszewski** – dyrektor naczelny Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego, **dr hab. Artur Antoniewicz** – krajowy konsultant w dziedzinie urologii, **prof. Jacek Jassem** – kierownik Katedry i Kliniki Onkologii i Radioterapii GUMed oraz **dr hab. Marcin Matuszewski** – kierownik Katedry i Kliniki Urologii GUMed.

– Dziś w sposób symboliczny inaugurujemy działalność kolejnego centrum nastawionego na kompleksowe rozwiązanie problemu onkologicznego, szybki sposób diagnostyki i zapewnienie pacjentom wsparcia specjalistów wielu dziedzin – mówił prof. Marcin Gruchała, rektor GUMed. – Żaden szpital nie jest do tego tak przygotowany, jak szpital uniwersytecki.

Dr hab. Artur Antoniewicz, konsultant krajowy w dziedzinie urologii zauważył, że Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku staje się ośrodkiem wiodącym w urologii w Polsce. – Współcześnie nie ma lepszego rozwiązania, jak to dziś prezentowane. Takich centrów powinno powstać kilka lub kilkanaście. Jestem przekonany, że Klinika Urologii GUMed będzie stanowić wzór dla innych szpitali, które będą korzystać z jej doświadczeń w zakresie opieki skoordynowanej – tłumaczył.

Rak prostaty, zwany inaczej rakiem stercza czy też rakiem gruczołu krokowego, to jeden z najczęstszych nowotworów u mężczyzn, plasujący się na drugim miejscu w kwestii występowania i trzecim, jeśli chodzi o przyczynę zgonów wśród mężczyzn. Jest wyjątkowo niebezpieczny, ponieważ we wczesnym stadium nie daje żadnych objawów. Pierwsze dolegliwości pojawiają się zazwyczaj w momencie wystąpienia przerzutów. Raka gruczołu krokowego można wykryć w badaniu *per rectum* (przez odbytnicę), gdy wyczuwalne są nieprawidłowości, takie jak zgrubienia czy stwardnienia. Innym najczęstszym obecnie sposobem rozpoznania raka stercza jest badanie poziomu PSA we krwi.

Od lat 80. XX w. utrzymuje się stały trend wzrostu zachorowalności i umieralności na raka prostaty. Aktualnie na 100 000 mieszkańców przypada 76,37 zachorowań i 26,1 zgonów. Najczęściej ofiarą tego nowotworu padają mężczyźni po 65 roku życia, choć zdarzają się również panowie 40-letni. Prognozuje się, że ilość chorych na raka stercza będzie w najbliższym czasie rosła, dlatego tak istotne jest działanie zwiększające wykrywalność i efektywność leczenia tej choroby.

– Niezwykle ważne jest, że metody diagnostyczne prowadzące do wykrycia agresywnych, niebezpiecznych nowotworów gruczołu krokowego, które muszą być leczone mimo

foto. Sylwia Mierzewska/UCK

kosztów i możliwych powikłań, wykrywają także nowotwory mało groźne, które można tylko obserwować. Rozróżnienie tych dwóch rodzajów raka prostaty jest bardzo trudne i wymaga wiedzy i doświadczenia. Dlatego chcemy stworzyć ośrodek wzorujący się na podobnych działających w wielu krajach Europy, w którym grupa lekarzy wielu specjalności, ale szczególnie zainteresowanych rakiem gruczołu krokowego, będzie starała się badać i leczyć pacjentów według jednolitych, najnowocześniejszych wskazań – mówi dr hab. Marcin Matuszewski, ordynator Kliniki Urologii UCK.

Centrum Leczenia Raka Prostaty, tzw. Prostate Cancer Unit to jednostka skupiająca specjalistów z różnych dziedzin. Urolodzy współpracują tutaj ściśle z onkologami, psychoonkologami, radioterapeutami, radiologami i patomorfologami. Dedykowana ścieżka diagnostyczna znacząco przyspiesza wdrożenie odpowiedniej terapii, zaś współpraca specjalistów z wielu dziedzin sprzyja poprawie jakości i efektywności leczenia.

Do Centrum Leczenia Raka Prostaty należy udać się ze skierowaniem potwierdzającym podejrzenie wystąpienia nowotworu gruczołu krokowego. Pacjenci przyjmowani są w poniedziałki w godz. 15-17 na I piętrze budynku Centrum Medycyny Inwazyjnej (Poradnia Urologiczna) przy ul. Smoluchowskiego 17 w Gdańsku. Rejestracja: tel. 58 500 40 44 lub rejestracja@uck.gda.pl.

Joanna Śliwińska,
rzecznik prasowy

rys. Alina Boguszewicz

Unaczyniony przeszczep mięśnia najszerzego grzbietu

Historia mikrochirurgii w Katedrze i Klinice Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu GUMed sięga przełomu lat 80. i 90. ubiegłego wieku. Wówczas w Klinice wykonano pierwsze replantacje i przeszczepy unaczynione oraz rekonstrukcje nerwów z zastosowaniem technik mikrochirurgicznych. Obecnie dzięki współpracy z Katedrą i Kliniką Chirurgii i Urologii Dzieci i Młodzieży jest możliwe kontynuowanie tych prac.

W ostatnich latach znacznie poszerza się spektrum wykonywanych zabiegów mikrochirurgicznych w Katedrze i Klinice Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu GUMed. Klinika

od 2014 r. bierze udział w funkcjonowaniu Serwisu Replantacyjnego, a lekarze 5 razy w miesiącu konsultują pacjentów z amputacjami kończyn z całej Polski. Kilka razy w tygodniu wykonywane są zabiegi planowe z użyciem mikroskopu operacyjnego: rekonstrukcje nerwów, zabiegi z zakresu chirurgii kręgosłupa i ortopedii dziecięcej oraz operacje replantacji kończyn. Do dużego przełomu w zakresie działalności Kliniki doszło na początku 2017 r., gdy Blok Operacyjny szpitala został doposażony w nowoczesny mikroskop operacyjny Zeiss Pentero, dzięki dotacji Ministerstwa Zdrowia przeznaczonej na doposażenie przyszłych Centrów Urazowych dla Dzieci. Umożliwia on blisko 40-krotne powiększenie i przy odpowiednich umiejętnościach technicznych umożliwia rekonstrukcję naczyń o kalibrze poniżej 1 mm. Od 2015 r. w Klinice prowadzone są szkolenia mikrochirurgiczne dla studentów, lekarzy w trakcie specjalizacji i specjalistów. Jest to możliwe dzięki powołaniu Samodzielnej Pracowni Mikrochirurgii i wyposażeniu jej w 10 mikroskopów, na których można doskonalić umiejętności operacyjne.

W chwili obecnej kadra lekarska Kliniki dysponuje dużym doświadczeniem operacyjnym, a wykonywane zabiegi cechują się skutecznością porównywalną do osiągnięć najlepszych ośrodków mikrochirurgicznych na świecie.

Dużym sukcesem można nazwać przeprowadzoną na początku lipca 2018 r. operację pokrycia pourazowego ubytku tkanek na podudziu i stopie u 8-letniego dziecka przeszczepem mikrochirurgicznym z mięśnia najszerzego grzbietu. Operacja była planowana i przeprowadzona wspólnie z lekarzami Katedry i Kliniki Chirurgii i Urologii Dzieci i Młodzieży w zespole, którym wspólnie kierowali dr Filip Dąbrowski oraz dr Dariusz Wyrzykowski. Po odpowiednim przygotowaniu pacjenta, przeanalizowaniu wszystkich możliwych opcji terapeutycznych i po zapoznaniu się ze światowym piśmiennictwem, wykonano przeniesienie wolnego płata z użyciem mięśnia najszerzego grzbietu, z wykorzystaniem połączeń mikrochirurgicznych naczyń i nerwów. Operację wykonywały równolegle dwa zespoły operacyjne, którym towarzyszył zespół anestezjologiczny oraz pielęgniarki operacyjne. Po kilkunastu dobach obserwacji można stwierdzić, iż pacjent jest w stanie dobrym, a wykonany przeszczep uległ wgojeniu. Chorego czekają jeszcze kolejne zabiegi rekonstrukcyjne.

prof. Tomasz Mazurek,
kierownik Katedry i Kliniki Ortopedii
i Traumatologii Narządu Ruchu

prof. Piotr Czauderna,
kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii i Urologii Dzieci i Młodzieży
dr Filip Dąbrowski, dr Dariusz Wyrzykowski

Dr Heleniak stypendystą DAAD

Dr Zbigniew Heleniak z Katedry i Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych otrzymał trziesięcienne stypendium Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD). Decyzja o przyznaniu stypendium zapadła 5 lipca br.

DAAD jest stowarzyszeniem niemieckich szkół wyższych, założonym w 1925 r. i ponownie powołanym do życia w 1950 r. Centralna siedziba DAAD mieści się w Bonn, natomiast na całym świecie działa szereg przedstawicielstw i centrów informacyjnych DAAD.

Głównym zadaniem DAAD jest internacjonalizacja niemieckich uczelni i wspieranie międzynarodowej wymiany akademickiej.

Dzieje się to poprzez:

- informowanie o niemieckim systemie szkolnictwa wyższego oraz o organizacjach badawczych,
- informowanie o możliwościach kształcenia w Republice Federalnej Niemiec,
- finansowe wsparcie studentów, absolwentów, doktorantów i naukowców – zarówno Niemców, jak i obcokrajowców – w ramach programów stypendialnych.

DAAD przyznaje indywidualne stypendia krótko- i długoterminowe, finansuje podróże grupowe i oddelegowanie niemieckich naukowców, docentów i lektorów na zagraniczne uczelnie. Znaczne środki finansowe przeznaczone są na współpracę między niemieckimi i zagranicznymi uczelniami w ramach określonych projektów, na programy wspierające umiędzynarodowienie niemieckich uczelni, a także na finansowanie powiązanych z Niemcami kierunków studiów, centrów i szkół wyższych za granicą.

Wyboru stypendystów i zasługujących na wsparcie projektów dokonują komisje kwalifikacyjne, w których pracuje honorowo ponad 500 niemieckich i zagranicznych nauczycieli akademickich.

Przedstawicielstwo DAAD w Warszawie istnieje od 1997 r. Zgodnie z założeniami pośredniczy w nawiązywaniu i utrzymywaniu bliskich kontaktów między polskimi i niemieckimi uczelniami oraz informuje, zarówno Polaków jak i Niemców, odpowiednio o możliwościach studiowania i prowadzenia badań naukowych w Niemczech czy w Polsce, a także o stypendiach DAAD.

Praktyczne informacje:

- Nie ma limitu wieku kandydatów starających się o stypendia DAAD, ale są odstępstwa od tej reguły w przypadku, gdy przyjmująca uczelnia/institut badawczy wyraźnie określa limity wieku.
- Absolwenci – złożenie wniosku powinno nastąpić najpóźniej 6 lat po uzyskaniu dyplomu.
- Doktoranci – złożenie wniosku powinno nastąpić najpóźniej 3 lata po rozpoczęciu doktoratu.
- Młodzi naukowcy z tytułem doktora – złożenie wniosku powinno nastąpić najpóźniej 4 lata po uzyskaniu tytu-

tu doktora (w przypadku krótkich pobytów stypendialnych do 6 miesięcy) lub 2 lata (w przypadku pobytów stypendialnych ponad 6 miesięcy).

Droga dr. Heleniaka

Korzystając z oferty DAAD, jesienią 2017 r. złożyłem wniosek w konkursie na staż naukowy dla osób po doktoracie. Przed złożeniem dokumentów nawiązałem kontakt z profesorem Klemensem Budde z Kliniki Nefrologii i Chorób Wewnętrznych Charité – Universitätsmedizin w Berlinie.

Po uzgodnieniu projektu naukowego i uzyskaniu potwierdzenia ze strony ośrodka niemieckiego oraz spełnieniu wszystkich wymogów formalnych wysłałem dokumenty do konkursu. I po kilku miesiącach otrzymałem informację o przyznaniu mi stypendium na czas 3 miesięcy.

W tym miejscu dziękuję profesorowi Budde za pomoc i wyrażenie zgody na prowadzenie pracy naukowej w jednym z najlepszych ośrodków nefrologicznych w Europie.

Składam także serdecznie podziękowania profesor Alicji Dębskiej-Ślizień, kierownikowi Katedry i Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych GUMed za wsparcie, konsultacje i motywację do przygotowania wniosku do konkursu.

Na koniec zachęcam wszystkich naukowców do skorzystania z oferty DAAD.

Po powrocie do Gdańska z Berlina obiecuję dopisać ciąg dalszy tej opowieści.

dr Zbigniew Heleniak,
Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii
i Chorób Wewnętrznych

Jak dermatolodzy będą wspominać szpital przy Klinicznej...

Z uwagi na toczące się prace podczas budowy Centrum Medycyny Nieinwazyjnej w marcu 2016 r. Klinika Dermatologii, Wenerologii i Alergologii musiała zmienić swoją lokalizację. Ściany dotychczasowego budynku nr 22, który funkcjonował od 1945 r. przy ulicy Dębinki 7, czyli od czasów powstania Kliniki Dermatologii, niestety nie wytrzymały wstrząsów, związanych z wykonywaną obok pracą ciężkiego sprzętu budowlanego. W trybie pilnym pracownicy pakowali wyposażenie Kliniki, by ostatecznie z końcem marca 2016 r. kontynuować działalność w nowym miejscu, na III piętrze szpitala przy ulicy Klinicznej 1a, gdzie wcześniej mieściła się Klinika Urologii. Odnowione sale dla hospitalizowanych pacjentów, dyżurki lekarskie i pielęgniarskie oraz gabinety zabiegowe zachęcały do pracy. Klinikę wyposażono łącznie w 26 łóżek, w tym 20 łóżek umieszczonych w czterech salach dla dorosłych pacjentów z chorobami skóry wymagającymi leczenia zachowawczego oraz zakwalifikowanych do zabiegów dermatochirurgicznych. Dla chorych

wymagających z różnych powodów izolacji przeznaczono salę dwułożkową tzw. salę owrzodzeniową. Przewidziano także miejsca dla najmłodszych pacjentów, zapewniając Klinice 1 łóżko w sali niemowlęcej wraz z łóżkiem dla rodzica przebywającego z dzieckiem oraz 3 łóżka w sali pediatrycznej. W Poradni Dermatologicznej utworzono 2 gabinety lekarskie, gabinet światłolecznictwa oraz rejestrację. Ponadto na terenie Poradni została zlokalizowana Pracownia Mikologiczna, w której wykonuje się badania mikologiczne dla pacjentów hospitalizowanych, korzystających z poradni oraz chorych kierowanych z innych przychodni. Do należącego do szpitala budynku B przeniesiono Poradnię Alergicznych Chorób Skóry. Niezwykle cenna okazała się możliwość przeprowadzania zabiegów z zakresu chirurgii skóry w sali operacyjnej nr 5, a współpracę dermatologów z zespołem anestezjologicznym i ginekologicznym można śmiało uznać za wzorową. Poza zapleczem klinicznym należy wspomnieć również o zapleczu dydaktycznym. Do dyspozycji Kliniki przeznaczono salę naukowo-dydaktyczną, w której odbywają się zajęcia teoretyczne ze studentami oraz cotygodniowe spotkania kliniczne pracowników. Wykłady dla większych grup studentów zarówno polsko- jak i anglojęzycznych prowadzone są w sali wykładowej Instytutu Położnictwa i Chorób Kobiety GUMed. Zgodnie z założeniami Dyrekcji Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w Gdańsku, Klinika Dermatologii z końcem 2018 r. powróci do swojej dawnej lokalizacji, lecz zarówno budynek jak i wyposażenie będą zupełnie nowe. Według planów siedziba Kliniki będzie usytuowana na III piętrze Centrum Medycyny Nieinwazyjnej.

W kartach historii ten niespełna trzyletni okres pracy dermatologów przy ulicy Klinicznej wydaje się niezwykle krótki, ale każdy z pracowników ma z tym miejscem związane wspomnienia. Wydaje nam się ono stosunkowo przyjazne do pracy, chociażby z uwagi na swój specyficzny klimat. Dermatolodzy zostali bardzo życzliwie przyjęci przez pracowników szpitala. Będziemy pamiętać wspólne wigilie z Kliniką Ginekologii, Położnictwa i Neonatologii. Zateśmy także za bezpłatnymi wolnymi miejscami parkingowymi dla pracowników. To tu w sali wykładowej odbyły się obrony doktorskie kilku naszych obecnych i byłych pracowników Kliniki. Chociaż sala nie jest w najlepszym stanie technicznym, z pewnością ma ogromną wartość historyczną, a jej rezerwa nie stanowiła nigdy większego problemu. W murach szpitala przy Klinicznej w lipcu 2017 r. gościliśmy w ramach stażu naukowego dwie asystentki z Katedry Dermatowenerologii Uniwersytetu Medycznego w Grodnie, co zaowocowało dalszą współpracą między ośrodkową. Z pewnością przed oczami będziemy mieli tłumy osób czekające rano do rejestracji w Poradni oraz kolejki chorych ze skierowaniami

Rozbórka budynku nr 22 dawnej siedziby Kliniki Dermatologii (22.03.2016 r.)

Szpital przy ul. Klinicznej (wejście główne)

do oddziału dermatologicznego, których zmiany skórne codziennie tuż po obchodzie lekarskim wspólnie oglądamy i kwalifikujemy do hospitalizacji. Niekiedy pacjenci, którzy kilka lat wcześniej korzystali z usług naszej Kliniki lub Poradni, dzwonili ze zdziwieniem, że nie mogą odnaleźć naszego budynku nr 22 przy ulicy Dębinki, a zamiast niego jest tylko plac budowy. Wówczas uspokajaliśmy chorych, że nadal funkcjonujemy tylko w zmienionej lokalizacji i że będziemy oczekiwać na nich mimo spóźnienia. Zdarzały się też sytuacje, które potrafiły nas zaskoczyć, jak przeciekający dach podczas większych ulew i kałuże wody wewnątrz budynku na schodach prowadzących do Kliniki, całkowity brak prądu na kilka godzin czy gniazdo os tuż za oknem dyżurki lekarskiej. W związku z oddaleniem Kliniki Dermatologii od klinik internistycznych, niejednokrotnie pojawiały się problemy związane z możliwością konsultacji specjalistycznych dla pacjentów, zwłaszcza w godzinach popołudniowych oraz tym samym wiązały się one z koniecznością transportu chorych i generowania dodatkowych kosztów. Z kolei bliskość Kliniki Położnictwa zapewniała komfort naszym koleżankom w ciąży, bo wystarczyła tylko zamiana jednego piętra.

Wierzymy, że kolejna zmiana miejsca działalności naszej Kliniki będzie wiązała się z poprawą warunków pracy oraz przede wszystkim z zapewnieniem komfortu i najwyższych standardów hospitalizowanym w Klinice pacjentom i chorym przyjmowanym w ramach wizyt ambulatoryjnych w przyklinicznej Poradni Dermatologicznej.

dr Dorota Purzycka-Bohdan, dr Aleksandra Wilkowska,
prof. Roman J. Nowicki, Katedra i Klinika Dermatologii,
Wenerologii i Alergologii

Wspólne zdjęcie zespołu dermatologicznego i anestezyjologicznego w sali operacyjnej nr 5 szpitala przy ul. Klinicznej

Klinika Dermatologii, Wenerologii i Alergologii w szpitalu przy ul. Klinicznej 1a

Pomorska Szkoła Mikrochirurgii

Za nami pierwsza edycja Pomorskiej Szkoły Mikrochirurgii. W wydarzeniu, które odbyło się w Katedrze i Klinice Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu GUMed 9 czerwca br. wzięło udział ponad dwadzieścia osób z całej Polski, członków Ogólnopolskiego Studenckiego Towarzystwa Ortopedycznego (OSTO).

Szkolenie jest inicjatywą Studenckiego Koła Naukowego działającego przy Klinice. Wykład inauguracyjny o zastosowaniach mikrochirurgii w ortopedii wygłosił prof. Tomasz Mazurek, prof. nadzw. GUMed, kierownik Katedry i Kliniki Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu. Zasady funkcjonowania serwisu replantacyjnego przybliżył dr Filip Dąbrowski (Katedra i Klinika Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu GUMed), a w praktyczne aspekty szycia mikrochirurgicznego młodych ortopedów wprowadziła lek. Zuzanna Duda. Studenci ćwiczyli mikrochirurgiczną rekonstrukcję nerwów i naczyń na preparatach zwierzęcych. Szkolenie przeprowadzone zostało w Samodzielnej Pracowni Mikrochirurgii, której kierownikiem jest dr Maciej Piotrowski. Do dyspozycji uczestników było 10 nowoczesnych mikroskopów z możliwością powiększenia pola operacyjnego ponad 20 razy, mikroskop demonstracyjny wyposażony w kamerę HD z możliwością podglądu na TV oraz narzędzia mikrochirurgiczne i materiał szewny.

Szkolenie odbyło się pod patronatem Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki. Były to pierwsze tego typu ogólnopolskie warsztaty dla studentów. Kolejna edycja planowana jest na czerwiec 2019 r.

dr Filip Dąbrowski,
opiekun SKN przy Klinice Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu,
prof. Tomasz Mazurek,
kierownik Katedry i Kliniki Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu,
Radosław Rogacki,
przewodniczący SKN przy Klinice Ortopedii

O historii anatomopatologii i nie tylko

Międzynarodowa konferencja *5th International Annual Meeting on History of Pathology and Medicine* odbyła się w dniach 29-30 czerwca 2018 r. w Auditorium Primum im. prof. Olgierda Narkiewicza w Atheneum Gedanense Novum. Poza Gdańskim Uniwersytetem Medycznym jej organizatorem byli: Grupa Robocza Historii Patologii Europejskiego Towarzystwa Patologii (History of Pathology Working Group of the European Society of Pathology), Stowarzyszenie Neuropatologów Polskich oraz Polskie Towarzystwo Patologów. Są to spotkania naukowe, na których podejmowana jest tematyka dotycząca historii anatomii, patologii i medycyny. Odbywają się one co roku w innym mieście Europy. W 2018 r. zaszczyt organizacji, dzięki staraniom gdańskich członków WGHP ESP, został przyznany naszemu Uniwersytetowi.

Członkami Komitetu Organizacyjnego i Naukowego konferencji byli: prof. Gabriella Nesi z Uniwersytetu we Florencji, a z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego: **prof. Ewa Iżycka-Świeszewska, dr med. Jacek Gulczyński, dr hab. Adam Szarszewski, dr hum. Piotr Paluchowski, prof. Edyta Szuruwska i dr med. Marek Bukowski**. Spotkanie zostało objęte patronatami honorowymi: Marszałka Województwa Pomorskiego Mieczysława Struka, Prezydenta Miasta Gdańska Pawła Adamowicza i Rektora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Marcina Gruchały.

Wydarzenie *5th International Annual Meeting on History of Pathology and Medicine* włączono w cykl imprez upamiętniających 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę. Uroczysty wykład *Poland in 1918: Restoration or Metamorphosis?* wygłosił prof. Richard Butterwick-Pawlikowski.

Spotkanie multidyscyplinarne składało się z 36 prezentacji wygłoszonych w języku angielskim, w tym 12 zostało przedstawionych przez wykładowców z Europy i USA, m.in. prof. Jana van den Tweela z University Medical Center w Utrechcie (poprzedniego przewodniczącego Grupy Roboczej WGHP ESP), prof. Gabrielę Nesi z Florencji (Chief of EGHP ESP), prof. Rosę Gouveia z Uniwersytetu w Coimbrze, prof. Pedro L. Fernandez z Hospital Clinic de Barcelona, dr. Je-

rzeżo Lasotę z NCI Bethesda, prof. Vsevoloda Zinserlinga z University of Sankt Petersburg. Ponadto w sesji posterowej zaprezentowano 13 plakatów.

Tematyka wystąpień zjazdowych obejmowała wykłady z zakresu historii medycyny od paleopatologii do patologii molekularnej, neuropatologii i medycyny sądowej. Uczestnicy spotkania wysłuchali także wystąpień dotyczących historii Polski, Gdańska, gdańskiej nauki i medycyny, a nawet aspektów medycznych w historii sztuki. Przedstawiono m.in. postaci i dorobek wybitnych anatomów i patologów, w tym kilku gdańszczan żyjących w okresie nowożytnym, jak Joachim Oelhaf, Johann Adam Kulmus czy Christoph Gottwald. Przypomniano także naukowców z XX wieku, w tym prof. Jolantę Borowską-Lehman i prof. H. Wiśniewskiego.

Dwoje młodych prelegentów patomorfologów – dr Aleksandra Sejda oraz dr Sebastian Goertz, otrzymało wyróżnienie w postaci stypendium Europejskiego Towarzystwa Patologii.

Streszczenia z konferencji zostaną opublikowane w *European Journal of Translational and Clinical Medicine*. W planach jest wydanie anglojęzycznej publikacji pozjazdowej. Natomiast wybrane przez Komitet Organizacyjny i Naukowy oraz WGHP ESP tematy zostaną umieszczone w specjalnym 4 numerze *Polish Journal of Pathology* poświęconemu historii patologii i medycyny.

Towarzystwą część tego międzynarodowego zjazdu stanowiły wieczorne debaty, rejs Motławą oraz uroczysta kolacja w restauracji „Cała Naprzód”, gdzie zagraniczni goście skosztowali wykwintnej polskiej kuchni. Należy jeszcze dodać, że po oficjalnej inauguracji spotkanie uświetnił uroczysty recital jazzowy Krystyny Durys.

Więcej informacji na temat konferencji można znaleźć na stronie <http://wghp-esp-gdansk2018.eu>.

prof. Ewa Iżycka-Świeszewska, dr hab. Adam Szarszewski,
dr Jacek Gulczyński, dr Piotr Paluchowski

Dr hab. Małgorzata Grembecka na kongresie *Prawo dla odpowiedzialności*

Dr hab. Małgorzata Grembecka z Katedry i Zakładu Bromatologii wygłosiła wykład pt. *Spółeczna odpowiedzialność podmiotów produkujących suplementy diety* na kongresie *Prawo dla odpowiedzialności* w ramach sesji *Odpowiedzialność ochrony zdrowia*. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poland w dniach 20-21 czerwca br. i odbyło się w Warszawie. Zagadnieniami poruszonymi na kongresie były prawne aspekty społecznej odpowiedzialności biznesu – koncep-

cji, zgodnie z którą przedsiębiorstwa na etapie budowania strategii powinny uwzględniać interesy społeczne i ochronę środowiska, a także relacje z różnymi grupami interesariuszy. Wykłady przedstawione w ramach sesji pt. *Odpowiedzialność ochrony zdrowia* dotyczyły m.in. społecznej odpowiedzialności biznesu branży farmaceutycznej oraz odpowiedzialności zawodowej lekarzy. Uczestnikami wydarzenia byli przedstawiciele świata nauki, prawnicy, lekarze i studenci. ■

Sukces młodych nefrologów

Coroczna konferencja naukowo-szkoleniowa Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego odbyła się w dniach 21-23 czerwca br. w Warszawie. Tematem przewodnim tegorocznego spotkania były problemy nefrologiczne w starzejącej się populacji.

Pierwsza sesja symposium została przygotowana i prowadzona przez młodych nefrologów. Przewodniczącymi byli **dr hab. Krzysztof Letachowicz** z Kliniki Nefrologii Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu oraz **dr Zbigniew Heleniak**, adiunkt Katedry i Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych GUMed.

Pierwszy wykład dotyczący zaburzeń lipidowych i lipo-proteinowych w przewlekłej chorobie nerek wygłosiła doktorantka **lek. Monika Cackowska** z Katedry i Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych GUMed. Następnie dr Zbigniew Heleniak omówił problemy związane z leczeniem przeciwkrzepliwym u pacjentów nefrologicznych, zwłaszcza w starszym wieku. Kolejne dwa wykłady wygłosili młodzi naukowcy z innych polskich ośrodków nefrologicznych.

Dodatkowo podczas konferencji odbywały się prezentacje ustne i plakatowe doniesień zjazdowych. Wśród autorów nadesłanych prac nie brakowało naukowców z Gdańska, którzy zajęli wysokie lokaty w konkursie prac *Młody Nefrolog*. Pierwsze miejsce zdobyła **lek. Izabela Rogowska** z Katedry i Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych GUMed za oryginalną pracę *Wpływ zmian cewkowo-śródmiąższowych na progresję niewydolności nerek w pierwotnej nefropatii błonistej*, która bazuje na wynikach 643 biopsji

Młodzi nefrolodzy odbierają nagrody z rąk prezesa PTN prof. Michała Nowickiego oraz past-prezesa prof. Magdaleny Durlik. Od prawej: lek. Monika Cackowska (II miejsce), dr hab. Krzysztof Letachowicz, przewodniczący Klubu Młodych Nefrologów Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego, lek. Izabela Rogowska (I miejsce)

nerek z wykonanych w Klinice Nefrologii UCK w latach 2009-2016 r. Drugie miejsce zajęła doktorantka lek. Monika Cackowska za pracę *Wskazania do biopsji nerki rozpoznania histopatologiczne w populacji osób starszych – doświadczenia ośrodka gdańskiego*.

Gratulujemy sukcesu naszym młodym naukowcom, życząc dalszego rozwoju naukowego i kolejnych osiągnięć.

prof. Alicja Dębska-Ślizień,
Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii
i Chorób Wewnętrznych

Kolejny konkurs w programie MAB

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej uruchomiła konkurs w programie Międzynarodowe Agendy Badawcze (MAB), w którym naukowcy mogą ubiegać się o środki w wysokości 70 mln zł na stworzenie nowej jednostki naukowej prowadzącej przełomowe w skali światowej badania naukowe. Finansowane mogą zdobyć projekty realizowane w całej Polsce z wyjątkiem województwa mazowieckiego. Termin składania wniosków upływa 14 września br.

Na uruchomienie nowego centrum naukowego można otrzymać do 35 mln zł. Warunkiem zdobycia takich środków jest pomysł na oryginalny, innowacyjny program badawczy, a także współpraca z renomowanym w danej dziedzinie ośrodkiem badawczym z zagranicy. Finansowanie mogą zdobyć projekty realizowane w całej Polsce, z wyłączeniem województwa mazowieckiego. Termin składania pierwszej i drugiej części wniosku mija 14 września br.

Do konkursu w programie MAB mogą się zgłosić wybitni uczeni z Polski lub zagranicy, którzy zechcą podjąć się kierowania projektem i zarządzania całą jednostką w pierwszym okresie jej istnienia. Środki na projekt są przyznawane w drodze konkursu, a wnioski oceniają zagraniczni eksperci i recenzenci.

Program MAB jest realizowany przez FNP od listopada 2015 r. ze środków pochodzących z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. Program ma umożliwić powstanie w Polsce wyspecjalizowanych, wiodących w skali światowej ośrodków naukowych, stosujących najlepsze międzynarodowe praktyki w zakresie identyfikacji problemów badawczych, zarządzania badaniami, polityki personalnej i komercjalizacji wiedzy. W programie do zdobycia jest łącznie 70 mln zł.

Do tej pory finansowanie w programie MAB zdobyło siedem projektów. W Gdańskim Uniwersytecie Medycznym w ramach programu MAB profesorowie Jan Dumański i Arkadiusz Piotrowski realizują projekt *3P-Medicine (Preventive, Personalized, Precision)*. ■

Największą zaletą naszego ośrodka jest jego zespół

Klinika Kardiochirurgii i Chirurgii Naczyniowej UCK zajęła 2 miejsce w Rankingu Szpitali 2018 tygodnika *Wprost*. Co wpłynęło na tak wysoką pozycję gdańskiego ośrodka, jakie są jego największe atuty i plany na przyszłość opowiada Wioletcie Wójcik z UCK prof. dr hab. Jan Rogowski, kierownik Katedry i Kliniki Kardiochirurgii i Chirurgii Naczyniowej.

■ Klinika Kardiochirurgii i Chirurgii Naczyniowej UCK nazywana była czarnym koniem rankingu *Wprost*...

Przez ostatnie 10 lat nie startowaliśmy w tym rankingu, ponieważ liczył się dla nas oficjalny raport Ministerstwa Zdrowia i NFZ. Tym razem pomyślałem, że warto pokazać szerszemu odbiorcy, jak dużym i silnym kardiochirurgicznie ośrodkiem jesteśmy.

■ Czym więc Klinika wyróżnia się na tle innych jednostek tego typu?

Jako jeden z niewielu ośrodków kardiochirurgicznych w Polsce wykonujemy zabiegi u chorych szczególnego ryzyka, czyli u chorych dializowanych. Wcześniej nikt nie chciał ich operować, bo umierali błyskawicznie po operacji. Ten model działania, który wypracowaliśmy dzięki współpracy z prof. Bolesławem Rutkowskim, doprowadził do tego, że nie ma tygodnia, żebyśmy nie operowali chorego dializowanego. Wyspecjalizowany zespół wie, w którym momencie ma takiego chorego szczególnie nadzorować, w którym momencie występuje zagrożenie życia. Ci pacjenci często po naszej operacji mają przeszczep nerki – niemożliwy, kiedy serce jest niewydolne. Nie dość, że wykonujemy im „remont” serca, to jeszcze uciekają od dializ. Obecnie więcej ośrodków operuje chorych dializowanych, np. Zabrze, Warszawa. U nas tego typu operacje wykonujemy na zasadzie normalnego zgłoszenia, to nie są pojedyncze przypadki.

■ Określenia „pojedyncze przypadki” nie można także użyć w kontekście przeszczepienia zastawek TAVI.

W 2017 r. wykonaliśmy najwięcej operacji TAVI ze wszystkich ośrodków kardiochirurgicznych w Polsce. Warto podkreślić, że mamy najniższą śmiertelność w Europie. Wynika to z faktu posiadania dedykowanych zespołów. To dlatego właśnie do nas trafia chory, który jest dyskwalifikowany w innych ośrodkach. Dr Dariusz Jagielak, który wszczepia zastawki TAVI, jako jedyny w Polsce wykonuje tego typu operacje, będąc kardiochirurgiem. Dzięki temu, jeśli dochodzi do powikłań, jest w stanie szybko zareagować. Kiedy w zespole brakuje chirurga – są to powikłania śmiertelne.

Fot.: Sylwia Mierzevska/UCK

Prawie 20% śmiertelność versus niecały 1% to efekt doskonałej współpracy z kardiologią inwazyjną. Dr Dariusz Ciećwierz (kardiolog) i mój kolega dr Dariusz Jagielak (kardiochirurg) uzgodnili tereny, w których sobie nawzajem nie przeszkadzają. To ewenement w skali Europy. Dr Jagielak, jako jedyny w kraju, jeździ po Polsce i uczy wszczepiania zastawek TAVI zarówno kardiochirurgów, jak i kardiologów. Ta ścisła współpraca trwa około 6 lat.

■ Po przeprowadzce do nowego budynku CMN ta współpraca może być jeszcze silniejsza.

Przenosimy się do nowego budynku Centrum Medycyny Nieinwazyjnej jako kardiochirurgia – czyli inwazyjna dziedzina medycyny – dlatego że ma tam być kardiologia. Powinniśmy być w tym samym budynku, na tym samym piętrze, żeby sobie nawzajem pomagać. Wszystko, co rozwijamy, jeśli nie jest w kooperacji z kardiologią, to jest to ślepa uliczka. Nie możemy być jednocześnie kardiologami i kardiochirurgami. Także kardiolodzy nie mogą nie mieć dostępu do dobrej kardiochirurgii. Jeśli kardiochirurgia nie ma dostępu do zaplecza kardiologicznego, to czegoś tutaj brakuje. Przy zastawkach serca również: kwalifikacja, dokładne przygotowanie, dokładna diagnostyka – tym zajmują się kardiolodzy. Przeszczepy serca? Nie wyobrażam sobie bez dobrej współpracy z kardiologią.

■ Jeśli mówimy już o przeszczepie serca – zanim do niego dojdzie, chory często musi korzystać z mechanicznych sposobów wspomagania niewydolnego organu.

Tak, to co udało nam się wywalczyć i utrzymać do tej pory, to mechaniczne wspomaganie serca. Implantujemy różnego rodzaju urządzenia, które zastępują pracę serca czasowo. Wykorzystujemy zarówno urządzenia 30-dniowe, jak i droższe, pozwalające na co najmniej roczne oczekiwanie na dawcę serca. Mam nadzieję, że program przeszczepu płuc, który właśnie nagłaśniamy, sprawi, że będziemy mieli więcej także dawców serc. Aktywnie działamy, żeby tak się stało. To nasze główne zainteresowania.

■ Czy współpracują Państwo także z innymi ośrodkami kardiologicznymi w Polsce?

Mamy doskonałą współpracę z kardiologami dziećmi z Polski, którzy przyjeżdżają do Gdańska na reoperacje wad u dorosłych operowanych w dzieciństwie w Stanach Zjednoczonych, Holandii, gdzieś na świecie. W latach 90. XX w. nie było w Polsce takiej kardiologii. Po latach serce wymaga powtórnej naprawy: kardiolog dorosłych nie wie, co w tym sercu zostało zrobione. Kardiolog dziecięcy czuje się w tym dużym sercu zagubiony. To działanie wymaga kooperacji. Ten program będziemy szczególnie rozwijać w Gdańsku. Mamy doskonałą współpracę ze Szpitalem Uniwersyteckim w Utrechcie, który również jest zainteresowany tym tematem.

■ Jeśli miałby wymienić Pan największą zaletę Kliniki Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej UCK, co by to było?

Największą zaletą naszego ośrodka jest jego zespół. To wspaniali ludzie, którzy chcą ze sobą współpracować. Tu nie ma takich animozji, które mogłyby się pojawiać, gdyby nie

tradycje, które wprowadziła pani prof. Mirosława Narkiewicz (wieloletnia ordynator Kliniki) przed 20 laty i które są utrzymane do tej pory.

■ Jakie są plany na przyszłość Kliniki?

Przygotowujemy się do przeszczepu płuc i mamy nadzieję, że wpłynie on również na zwiększenie liczby serc do przeszczepów. Poza tym dzięki temu, że prof. Paul Grundemann przeszedł na emeryturę, otrzymał od Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego propozycję objęcia funkcji *visiting professor*. Będzie wspomagał mnie w rozwoju innowacyjnych technologii w kardiologii. Sądzę, że ta współpraca będzie szczególnie istotna, tym bardziej, że jego ojciec wykonał pierwszą operację kardiologiczną w Gdańsku na maszynie, którą zresztą sam sprezentował. Zamyka się tu pewne koło historii.

W tym roku przeprowadzamy się do powstającego właśnie budynku CMN – nowoczesne, sprzyjające innowacyjności warunki wpłyną nie tylko na nasz komfort pracy, ale przede wszystkim na komfort hospitalizacji pacjentów. ■

III Letnia Szkoła Preparatyki Anatomicznej za nami

Doskonalenie technik preparacyjnych, pogłębienie wiedzy w zakresie anatomii topograficznej i zapoznanie ze zmianami anatomicznymi często występującymi u człowieka – to były główne cele III Letniej Szkoły Preparatyki Anatomicznej. Zajęcia odbyły się w dniach 2-27 lipca br. w Zakładzie Anatomii i Neurobiologii GUMed.

W zajęciach obejmujących wykłady, ćwiczenia prosektorijne i 130 godzin preparatyki anatomicznej udział wzięło 7 studentów z Uniwersytetu w Palermo wraz z dwoma opiekunami: dr Rosario Barone i dr Agatą Grazia-D'Amico. Nie zabrakło także członków Studenckiego Koła Anatomicznego

przy Zakładzie Anatomii i Neurobiologii GUMed oraz zainteresowanych studentów. Pod opieką dr. Jana Spodnika uczestnicy Letniej Szkoły pogłębiali wiedzę anatomiczną, jak i umiejętności praktyczne, niezwykle ważne w zawodzie lekarza. W czasie wolnym studenci odbyli wycieczkę po lasach w okolicach Gdańska, zwiedzili Muzeum II Wojny Światowej oraz zobaczyli wydmy w Łebie. Pobyt gości z Włoch to kolejny etap realizacji porozumienia o współpracy naukowo-dydaktycznej pomiędzy Gdańskim Uniwersytetem Medycznym a Uniwersytetem w Palermo. Zgodnie z zapewnieniami strony włoskiej, nie jest to ich ostatnia wizyta w Polsce. ■

Niebezpieczne ryby z Adriatyku

W ostatnich latach coraz więcej z nas wybiera Adriatyk na miejsce wakacyjnych wyjazdów. Kraje leżące u wybrzeży tej części Morza Śródziemnego traktujemy jako bezpieczne i przystępne cenowo dla polskich medyków. Chciałbym się podzielić z Czytelnikami kilkoma uwagami dotyczącymi niebezpieczeństw związanych z rybami, które zamieszkują te wody morskie. Około 15 lat temu, wędkując na skalistym wybrzeżu Chorwacji w okolicach Dubrownika złowiłem małą, pomarańczową rybę. Jak następnie sprawdziłem, była to skorpena pospolita (łac. *scorpaena scrofa*, ang. *red scorpion fish*). Jest to drapieżna ryba morska osiągająca przeciętnie 30 cm długości, ale w 2007 r. opisano złowienie na Morzu Beringa skorpeny o długości 1 m i wadze 27 kg, której wiek oceniono na ponad 100 lat. Co ciekawe analizy wieku dokonuje się poprzez badanie ilości pierścieni w otolithach, czyli składowych narządów równowagi. Ryba ta najczęściej ukrywa się wśród skał lub zagrzebuje w piaszczystym lub mulistym dnie, gdzie poluje na ryby, skorupiaki i mięczaki. Zwykle leży na dnie i nie ucieka przed człowiekiem. Na jej głowie znajdują się płytki kostne, kolce i wypustki a na grzbiecie posiada liczne promienie płetwy grzbietowej zakończone cierniami uzbrojonymi w gruczoły jadowe. Ukłucie przez skorpenę jest niezwykle bolesne. Do zakłucia dochodzi wskutek próby łapania ryby ręką lub nadeptania podczas brodzenia w płytkiej wodzie. Doświadczyłem tego osobiście i, pomimo braku zakłucia kolcami ryby, doszło do okresowego pieczenia oraz obrzęku palców dłoni trzymającej rybę, które ustąpiły po około godzinie. To doświadczenie nauczyło mnie, żeby pod żadnym pozorem nie chwycić tej ryby

Ostrosz drakon złowiony przez autora na głębokości 80 m, pozbawiony wcześniej kolców jadowych przez doświadczonego rybaka

nieuzbrojoną ręką. Ranę po ukłuciu skorpeny najlepiej oblać gorącą wodą, która neutralizuje działanie trucizny znajdującej się w jadzie. Z relacji osób, które doświadczyły tzw. kłątwy skorpeny, po zakłuciu pojawia się silny ból, utrzymujący się co najmniej przez dobę. Opisano kilka wypadków śmiertelnych w wyniku reakcji alergicznej na jad. Coraz więcej z nas uprawia również nurkowanie, w związku z tym możliwość kontaktu ze skorpeną jest większe i dlatego pod wodą należy zachować ostrożność i wystrzegać się tego drapieżnika.

Kolejną groźną rybą, z którą miałem okazję stanąć „oko w oko” był żarłacz błękitny, zwany również rekinem błękitnym (łac. *prionace glauca*). Co ciekawe gatunek ten został po raz pierwszy opisany przez szwedzkiego lekarza i przyrodnika Karola Linneusza w 1758 r. w dziesiątej edycji *Systema Naturae*, pod nazwą taksonomiczną *Squalus glaucus*. Termin *glaucus* oznaczający kolor niebiesko-szary odnosi się do błękitnego ubarwienia grzbietu. Rekin ten zamieszkuje głównie wody oceaniczne, jednak spotykany jest także w Morzu Adriatyckim. Osiąga długość 4 m i masę 200 kg. Okazy z jakimi miałem do czynienia nie były aż tak imponujące. Przeciętna wielkość poławianych tam rekinów to ok. 1,5 m przy wadze 20-50 kg. Brzuch rekina jest jasnoszary. Jego pokarm stanowią głównie ryby, kałamarnice i dziesięcionogi. Rozwija w wodzie prędkość 13 m/s. Jego ciało jest smukłe a płetwy piersiowe wydłużone. Rekin złapany za ogon już po wyjęciu z wody potrafi wykonać, niczym wąż, skręt ciała i pyska nawet o 360° i ukąsić napastnika, co sam widziałem w wykonaniu jednej z tych ryb. Niezapomniane

Skorpena pospolita

Żarłacz błękitny

wrażenie zrobiły na mnie zęby ryby – spiczaste i piłkowane. Rana po ugryzieniu obficie krwawi i długo się goi (relacja ustna od chorwackiego skippera łodzi w miejscowości Jezera na wyspie Murter niedaleko Zadaru). Chciałbym tu zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt. Adriatyk jest jednym z bardziej zasolonych mórz na świecie. Średnia wartość zasolenia wynosi 38 g morskiej soli w każdym litrze wody, podczas gdy wartość ta w naszym Bałtyku to około 7 g. Każda rana, przy takim stężeniu soli, boli podwójnie. Środowisko to sprzyja również rozwojowi nieco innej niż u nas flory bakteryjnej i przedłużaniu się gojenia rany zadanej zębem rekina błękitnego. Całe szczęście, że rekiny te trzymają się dala od plaż tłumnie odwiedzanych przez turystów latem. Gatunek ten jest niebezpieczny dla człowieka ze względu na możliwość pogryzienia, nawet śmiertelnego, jednak zagrożenie niesie jedynie ze sobą wędkarstwo nastawione na duże ryby morskie tzw. *big game fishing* oraz nurkowanie.

Kolejną ciekawą rybą tej części świata jest ostrosz drakon (łac. *Trachinus draco*, ang. *greater weever*, chor. *pauk*). Angielska nazwa ryby wywodzi się ze słowa *wivre*, oznaczającego żmiję. Podobnie jak poprzednie, to również drapieźnik, polujący na drobne ryby i skorupiaki. Zamieszkuje Ocean Atlantyczny i basen Morza Śródziemnego. Osiąga długość 40 cm a największy złowiony okaz liczył 53 cm długości i ważył 1,86 kg. Ryby tego gatunku, które widywałem nie przekraczały długości 25-30 cm. Interesujący jest potwierdzony przypadek złowienia w 2009 r. ostrosza długości 25 cm przez rybaków niedaleko Helu. Jest to ryba uznawana za jedną z najbardziej jadowitych w wodach europejskich. Jej aparat jadowy zawiera po jednym kolcu długości 27 mm na każdym wieczku skrzelowym, lekko zagiętym do dołu oraz 5-8 kolców rozmieszczonych na grzbiecie i zagiętych do tyłu. Sam kolec, pokryty cienką otoczką, pod wpływem siły przyłożonej z zewnątrz (np. ścisnięcie ręką, nadeptanie) pęka i powoduje wyciek jadu z gruczołu jadowego poprzez głęboki rowek biegnący wzdłuż kolca do rany spowodowanej żądłem kolca. Jad wytwarzany przez ostrosza to polipeptyd – drakotoksyna o działaniu depolaryzacyjnym i hemolitycznym. Latem ostrosz zwykle przebywa w płytkiej wodzie (1-20 m), co stanowi zagrożenie dla kąpiących się ludzi. Ryba

zakopuje się w piasku wystawiając jedynie kolce płetwy grzbietowej na wierzch. Przynajmniej raz w roku na chorwackich plażach dochodzi do zakłucia w ten sposób. Do użądlenia może również dojść po chwyceniu ryby ręką, jak ma to miejsce u rybaków i wędkarzy. Typowe objawy związane z wprowadzeniem do ciała ofiary drakotoksyny to: bardzo silny ból, trwający od kilku godzin do kilku dni, obrzęk okolicy zakłucia, wzrost temperatury ciała. W początkowym okresie po zakłuciu ból może doprowadzić do utraty przytomności, halucynacji i zaburzeń rytmu serca. Opisywano ofiary, które odczuwały skutki użądlenia przez wiele miesięcy lub co wydaje się wręcz niewiarygodne same amputowały sobie zraniony palec, aby złagodzić bolesność. Zakłucie kolcem jadowym ostrosza nie jest śmiertelne, ale opisywano takie przypadki, które były raczej spowodowane wtórnymi infekcjami i sepsą, niż bezpośrednim działaniem drakotoksyny. Niektórzy badacze podejrzewali jad ryby o wywołanie śmiertelnych zawałów mięśnia sercowego, ale są to przypadki niepotwierdzone. Najprostszym sposobem leczenia, znanym chorwackim medykem, jest jak najszybsze podgrzanie miejsca zakłucia przy użyciu gorącej wody, powyżej temperatury 42°C, w której dochodzi do neutralizacji toksyny. Może to być gorąca woda z kranu. Z tego powodu niektórzy rybacy stosują drastyczne metody przypalania zranionego miejsca żarem z papierosa. Pierwsza pomoc to oczywiście łagodzenie bólu wszystkimi dostępnymi metodami. W dalszej kolejności zaleca się oczyszczenie rany, antybiotykoterapię, zastosowanie silnych leków przeciwbólowych i profilaktykę przeciwțęczową. Obróbka termiczna ryby powoduje, iż staje się ona całkowicie bezpieczna dla człowieka – potwierdzam to osobiście.

Przypominając za Hipokratesem *Morbum evitare quam curare facilius est* należy mieć na uwadze niebezpieczeństwa grożące nam nad Adriatykiem i w ogóle całym basenie Morza Śródziemnego. Jeżeli nie jesteście pewni, lepiej unikać bezpośredniego kontaktu z opisanymi przeze mnie gatunkami ryb i nie dotykać ich niezabezpieczoną dłonią, aby uniknąć bolesnych ran i ryzyka długotrwałego leczenia.

dr hab. Tomasz Przewoźny

Naukowcy z Uczelni na kongresie EAPD

Prof. Katarzyna Emerich, kierownik Katedry i Zakładu Stomatologii Wieku Rozwojowego wraz z asystentami reprezentowała GUMed na XIV Kongresie Europejskiej Akademii Stomatologii Dziecięcej (14th Congress of European Academy of Paediatric Dentistry, EAPD). Konferencja odbyła się w dniach 20-23 czerwca br. w Lugano (Szwajcaria). Wydarzenie, którego tegorocznym hasłem było *Children deserve vital*

teeth (*Dzieci zasługują na zdrowe zęby*), zgromadziło ponad 900 pedodontów i lekarzy dentystów zainteresowanych tematyką stomatologii dziecięcej.

Reprezentacja Uczelni wzięła czynny udział w Konferencji, prezentując wyniki swoich badań w 5 sesjach naukowych, zarówno ustnych, jak i plakatowych.

Więcej informacji na temat wydarzenia można znaleźć na stronie www.eapd2018.org. ■

Jubileusz 20-lecia Klubu Seniora

Klub Seniora powstał pod koniec 1997 r. z inicjatywy prof. Józefa Terleckiego i przy aktywnym zaangażowaniu ówczesnego rektora prof. Zdzisława Wajdy oraz grupy profesorów (*Gazeta 2/98 s. 4*). Zebranie założycielskie z udziałem władz Uczelni i zaproszonych profesorów: Stanisława Banacha, Tadeusza Badzio, Jerzego Dybickiego, Antoniego Hlavatego, Stanisławy Małeckiej-Dymnickiej, Stefana Raszei, Józefa Sawlewicza i Józefa Terleckiego odbyło się w sali Senatu 18 grudnia 1997 r. Prace organizacyjne prowadzili prof. Wajda, prof. Józef Terlecki i mgr Stefania Orchowska. Na pierwszego prezesa Zarządu Klubu powołano prof. J. Terleckiego i opracowano projekt regulaminu. W maju 1998 r. na sekretarza Klubu wybrano p. Barbarę Lubieniecką z Działu Socjalnego AMG i w strukturze Zarządu powołano 3 sekcje:

- Sekcję Zdrowia pod przewodnictwem prof. Ireny Jabłońskiej-Kaszewskiej,
- Sekcję Socjalną pod przewodnictwem prof. Barbary Wituszyńskiej,
- Sekcję Kulturalno-Turystyczną pod przewodnictwem prof. Tadeusza Badzio.

Pierwsze otwarte zebranie wszystkich emerytów AMG odbyło się 26 maja 1998 r. W październiku tego roku zorganizowano pierwszą wycieczkę autokarową do Torunia, a od grudnia rozpoczęto prowadzenie raz w tygodniu zajęć rekreacyjno-sportowych prowadzonych przez mgr Martę Kossowską ze Studium WFIS AMG. Pierwsze spotkanie opłatkowe w Klubie Medyk z udziałem około 200 Seniorów i władz Uczelni odbyło się 9 stycznia 1999 r. W kolejnej kadencji Zarządu Klubu w latach 2000-2001 ukonstytuowała się Rada Klubu Seniora w składzie: prof. prof. Jerzy Dybicki, Antoni Hlavaty (przewodniczący), Michał Nabrzyski, Stefan Raszeja, Henryk Szarmach, Józef Sawlewicz i Zdzisław Wajda. Do kompetencji Rady regulaminowo należy:

- ustalanie ogólnych kierunków działalności Klubu,
- powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Klubu,
- przyjmowanie i ocena sprawozdań Zarządu.

W styczniu 2000 r. ukazał się pierwszy numer Biuletynu Klubu Seniora, który otrzymali wszyscy emeryci i renciści AMG; w lutym tegoż roku Klub Seniora otrzymał przejściowo siedzibę w Pawilonie nr 1 dawnego do Studium Wojskowego, a z dniem 22 czerwca 2001 r. nastąpiła kolejna zmiana siedziby do Pawilonu nr 4, gdzie Klub Seniora otrzymał dwa pomieszczenia. Z dniem 26 marca 2001 r. decyzją Senatu AMG Klub Seniora został wpisany do rejestru organizacji i stowarzyszeń pracowniczych działających na terenie AMG. Z inicjatywy prof. Z. Wajdy przygotowano i wydrukowano Legitymację Klubu Seniora AMG. Po całkowitej likwidacji baraków dawnego Studium Wojskowego Klub Seniora otrzymał w marcu 2015 r. kolejne nowe pomieszczenie w budynku przy ul. Dębinki 1 obok Biblioteki, gdzie sąsiaduje z Działem Socjalnym GUMed.

W pierwszych latach działalności z wielkim zapałem podjęto inicjatywę utworzenia Domu Opieki dla Seniorów AMG w byłym hotelu pielęgniarek przy ul. Traugutta 111. Zarząd bardzo emocjonalnie i intensywnie zabiegał o utworzenie przez Uczelnię Fundacji Domu Seniora „Nasz Dom” i przekazanie jej nieruchomości po dawnym hotelu pielęgniarek; uzyskał na to nawet 31 maja 2001 r. zgodę Senatu. Problemem były od początku trudności finansowe. Od zamiaru powołania Fundacji trzeba było odstąpić z uwagi na nikłe możliwości pozyskania dla tej inicjatywy sponsorów. Władze Uczelni były dość sceptyczne z uwagi na brak zabezpieczenia finansowania działalności operacyjnej takiego domu opieki. Ostatecznie budynek byłego hotelu pielęgniarek został sprzedany. Jak się wydaje z perspektywy minionego czasu inicjatywa ta w nowych warunkach gospodarczych nie była realistyczna. Świadczy o tym m.in. to, że utworzona w roku 2008 przez Okręgową Izbę Lekarską w Gdańsku Fundacja Budowy Domu Lekarza Seniora także zaniechała swojej działalności i została w roku 2008 przekształcona w Fundację Pomocy Lekarzom Seniorom.

Działalność Klubu Seniora odbywa się głównie poprzez Sekcje /Komisje/. W pierwszym dziesięcioleciu szczególnie aktywna była **Sekcja Zdrowia** kierowana przez prof. Irenę Jabłońską-Kaszewską z bardzo aktywnym udziałem prof. Stanisławy Małeckiej-Dymnickiej, która postawiła sobie za główny cel stworzenie poradnictwa medycznego dla emerytów. Obszernie pisała o tym prof. Irena Jabłońska-Kaszewska w *Gazecie AMG 12/2008*, podsumowując pierwsze dziesięciolecie działalności Klubu Seniora AMG. Niestety z biegiem lat kolejne reformy administracyjne służby zdrowia, a w szczególności rygorystyczne wprowadzenie wymagań NFZ, drastycznie ograniczyły, a nawet wręcz uniemożliwiły świadczenie przez Sekcję pomocy lekarskiej naszym emerytom.

Z inicjatywy Sekcji Zdrowia organizowany został dla seniorów cykl wykładów pod ogólnym tytułem *Propedeutyka medycyny trzeciego wieku*. Wykłady te prowadzone przez profesorów Uczelni odbywają się już od wielu lat i cieszą się

Wydatki z odpisu na rzecz emerytów i rencistów z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych GUMed na dzień 31 grudnia

ŚWIADCZENIE	2016 (zł)	2017 (zł)
Wysokość odpisu na rzecz emerytów i rencistów	787 005	895 004
Wczasy „pod gruszą”	553 400	505 300
Działalność turystyczno-rekreacyjna	69 226	65 184
Działalność kulturalno-oświatowa	6 583	8 119
Imprezy okolicznościowe	13 243	11 700
Pomoc rzeczowo-finansowa	93 700	106 700
Pożyczki na cele mieszkaniowe	36 000	73 554
WYDATKI OGÓŁEM*	752 152	770 558

* Różnica między wysokością odpisu a wydatkami wynika z faktu, że w trakcie roku spływają raty z tytułu spłaty pożyczek mieszkaniowych i naturalną kolejną rzeczy powiększają kwotę funduszu.

RADA KLUBU SENIORA

KADENCJA	PRZEWODNICZĄCY	CZŁONKOWIE
2000-2001	Antoni Hlavaty	J. Dybicki, M. Nabrzyski, S. Raszeja, H. Szarmach, J. Sawlewicz, Z. Wajda
2002-2003	M. Nabrzyski	B. Śmiechowska, F. Gajewski, B. Krupa-Wojciechowska, S. Banach, J. Dybicki, A. Hlavaty, B. Imieliński, S. Raszeja
2004-2005	Michał Nabrzyski	B. Śmiechowska, J. Dybicki, B. Imieliński, S. Raszeja, Z. Wajda
2006-2007	Michał Nabrzyski	W. Makarewicz (wiceprzewodniczący), Z. Wajda, S. Raszeja, A. Kryszewski, Cz. Stoba
2008-2010	Wiesław Makarewicz	I. Jabłońska-Kaszewska (wiceprzewodnicząca), Z. Wajda, A. Kryszewski, Cz. Stoba, K. de Walden-Gałuszko, J. Krechniak
2011-2013	Brunon Imieliński	E. Częstochowska (wiceprzewodnicząca), W. Bogusławski (wiceprzewodniczący), I. Jabłońska-Kaszewska, J. Krechniak, W. Makarewicz, Cz. Stoba, Z. Wajda
2014-2016	Jerzy Krechniak	K. Krajka (wiceprzewodniczący), W. Łysiak-Szydłowska (wiceprzewodnicząca), W. Bogusławski, B. Imieliński, W. Makarewicz, Z. Wajda
2017-2019	Wiesław Makarewicz	K. Krajka (wiceprzewodniczący), J. Skokowski (wiceprzewodniczący), J. Suchorzewska, J. Krechniak, W. Nyka, Z. Szczerkowska

ZARZĄD KLUBU SENIORA

KADENCJA	PREZYDIUM ZARZĄDU	PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
1998-1999	J. Terlecki (przewodniczący), Barbara Lubieniecka (sekretarz)	Sekcja Zdrowia – I. Jabłońska-Kaszewska Sekcja Socjalna – Barbara Wituszyńska Sekcja Kulturalno-Turystyczna – Tadeusz Badzio
2000-2001	Józef Terlecki (przewodniczący), Tadeusz Korzon (wiceprzewodniczący), Stefania Orchowska (sekretarz)	Sekcja Zdrowia – I. Jabłońska-Kaszewska Sekcja Socjalna – A. Bryk Sekcja Kulturalno-Turystyczna – T. Badzio
2002-2003	J. Terlecki (przewodniczący), T. Korzon (wiceprzewodniczący), Z. Wajda (wiceprzewodniczący), S. Orchowska (sekretarz), Jerzy Mann	Sekcja Zdrowia – I. Jabłońska-Kaszewska Sekcja Socjalna – A. Bryk Sekcja Kulturalno-Turystyczna – T. Badzio
2004-2005	J. Terlecki (przewodniczący), T. Korzon (wiceprzewodniczący), S. Orchowska (sekretarz), B. Tomaszewska-Nowak	Sekcja Zdrowia – I. Jabłońska-Kaszewska Sekcja Socjalna – A. Bryk Sekcja Kulturalno-Turystyczna – S. Kaźmierczak
2006-2007	T. Badzio (przewodniczący), S. Orchowska (wiceprzewodnicząca), B. Szołkowski (wiceprzewodniczący), B. Wituszyńska (sekretarz), B. Tomaszewska-Nowak	Sekcja Zdrowia – I. Jabłońska-Kaszewska Sekcja Socjalna – K. Kozłowska Sekcja Kulturalno-Turystyczna – S. Kaźmierczak
2008-2010	B. Szołkowski (przewodniczący), T. Badzio (wiceprzewodniczący), S. Orchowska (wiceprzewodnicząca), B. Wituszyńska (sekretarz), B. Tomaszewska-Nowak	Sekcja Zdrowia – B. Szołkowski Sekcja Socjalna – K. Kozłowska Sekcja Kulturalno-Turystyczna – S. Kaźmierczak
2011-2013	B. Szołkowski (przewodniczący), S. Orchowska (wiceprzewodnicząca), B. Wituszyńska (sekretarz), B. Tomaszewska-Nowak	Sekcja Zdrowia – B. Szołkowski Sekcja Socjalna – Krystyna Kozłowska Sekcja Kulturalno-Turystyczna – S. Kaźmierczak/Z. Jaroszewicz
2014-2016	Z. Jaroszewicz (przewodniczący), S. Orchowska (wiceprzewodnicząca), E. Pietkiewicz (wiceprzewodnicząca), L. Szajek/ L. Szyczak (sekretarz), B. Tomaszewska-Nowak	Sekcja Zdrowia – B. Szołkowski Sekcja Socjalna – Krystyna Kozłowska Sekcja Kulturalno-Turystyczna – Z. Jaroszewicz
2017-2019	Z. Jaroszewicz (przewodniczący), E. Pietkiewicz (wiceprzewodnicząca), S. Orchowska (wiceprzewodnicząca), L. Szyczak (sekretarz), B. Tomaszewska-Nowak	Sekcja Zdrowia – T. Likon/vacat Sekcja Socjalna – H. Kwapisz Sekcja Kulturalno-Turystyczna – Z. Jaroszewicz

zainteresowaniem słuchaczy. W ostatnich latach organizatorem tych wykładów jest dr Halina Nowalska-Kwapisz, w roku akademickim 2017/2018 odbyło się 10 takich wykładów przeprowadzonych przez profesorów: A. Szutowicza, K. Krajkę, W. Nykę, J. Skokowskiego, T. Przewoźnego, J. Stańczak oraz doktorów: M. Michalską i H. Kujawską-Banecką. Wykłady odbywały się w trzecią środę każdego miesiąca

o godz. 12 w siedzibie Klubu Seniora, z wyjątkiem przerwy wakacyjnej. Również od początku działalności Klubu prowadzone są dla emerytów przez instruktorów ze Studium Wychowania Fizycznego i Sportu naszej Uczelni zajęcia rekreacyjno-sportowe.

Komisja Socjalna, która w ostatnich latach pracowała pod kierownictwem prof. Krystyny Kozłowskiej, a obecnie

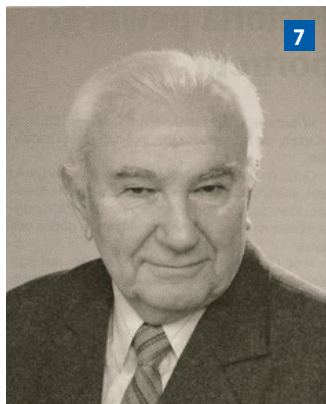
dr Haliny Nowalskiej-Kwapisz, uczestniczy aktywnie w dystrybucji pomocy finansowej emerytom i rencistom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc socjalna może przybierać różne formy:

- zapomogi bezwrotnej lub losowej,
- pożyczki na cele mieszkaniowe,
- dofinansowanie wypoczynku tzw. wczasy pod gruszą,
- dopłat do wycieczek i biletów na imprezy,
- dofinansowania wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- bony towarowe.

Specjalne okolicznościowe zapomogi wraz z odpowiednim dyplomem przyznawane są seniorom z okazji ukończenia 90 roku życia. W ostatnich latach z różnych form pomocy finansowej, w wysokości ogółem około 700 000 zł, korzysta każdego roku od 600 do 700 emerytów i rencistów. Wysokość i dystrybucję środków przyznawanych w ostatnich latach na cele socjalne przedstawia szczegółowo Tabela.

Sekcja Kulturalno-Turystyczna prowadziła ożywioną działalność, początkowo pod kierownictwem prof. Tadeusza

Badzio, następnie przez wiele lat pod kierownictwem nieocenionej mgr Stanisławy Kaźmierczak, a po Jej odejściu obowiązki kierowania Sekcją przejął mgr Zdzisław Jaroszewicz. Głównym kierunkiem aktywności, cieszącym się dużym zainteresowaniem emerytów, była organizacja w ścisłej współpracy z Działem Socjalnym Uczelni wycieczek, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Przeciętnie rocznie odbywało się 3-5 wycieczek, w których uczestniczyło 15-40 osób, ponadto organizowano jesienne wyjazdy na grzybobranie. Zwiedzono wiele interesujących turystycznie miejsc w Gdańsku i okolicach, a także na terenie województwa pomorskiego i całego kraju. Nasi emeryci mieli okazję zwiedzić stolice państw ościennych Berlin (2014 r.), Pragę (2013 r.), Wilno (2010 r.), Sztokholm (2012 r.), Wiedeń-Budapeszt (2015 r.), a także Lwów (2011 r.), Salzburg-Wenecję-Monte Cassino-Rzym-Watykan (2016 r.), Grodno-Nowogródek-Drukienniki (2017 r.) oraz w roku 2018 Frydland (Czechy)-Drezno. Ogółem w 20-letniej działalności Klubu Seniora zorganizowano z udziałem emerytów 47 wycieczek krajoznaw-

1. Prof. Józef Terlecki (1925-2006)
2. Prof. Zdzisław Wajda (1927-2018)
3. Prof. Stanisława Małecka-Dymnicka (1925-2015)
4. Prof. Irena Jabłońska-Kaszewska (1927-2014)
5. Prof. Antoni Hlavaty
6. Dr Bolesław Szofkowski (1939-2017)
7. Prof. Michał Nabrzyski (1928-2008)
8. Prof. Brunon L. Imieliński, przewodniczący Rady 2011-2013
9. Mgr Stanisława Kaźmierczak (1932-2012)
10. Otwarcie siedziby Klubu Seniora, 2001 r.

czo-turystycznych krajowych i zagranicznych. Oprócz organizacji wycieczek prowadzono także kursy komputerowe, naukę języków obcych (angielskiego i in.), organizowano ciekawe prelekcje z interesujących podróży. Kontynuowane są zajęcia rekreacyjno-relaksacyjne dla emerytów.

Swoje niewątpliwie osiągnięcia Klub Seniora zawdzięcza ogromnej pasji i pracy licznych osób, z których wiele już odeszło. Postaciami, które niewątpliwie wryły się mocno w pamięć są: prof. J. Terlecki, prof. I. Jabłońska-Kaszewska, mgr S. Kaźmierczak, dr B. Szolkowski, a także prof. S. Małeczka-Dymnicka, prof. Z. Wajda i prof. M. Nabrzyski.

Warto podkreślić, że Klub Seniora GUMed utrzymuje przyjazne kontakty z podobnymi organizacjami w UG i PG. To także ważne w aspekcie różnych nowych możliwości wynikających z naszej przynależności do Unii Europejskiej, która kieruje za pośrednictwem władz samorządowych miasta szereg programów adresowanych do naszego środowiska.

Klub Seniora GUMed nie jest organizacją samorządową i nie posiada uprawnień wykonawczych. Słownik Języka Polskiego definiuje „klub” jako organizację skupiającą ludzi określonego środowiska, zawodu lub o określonych zainte-

resowaniach. W odniesieniu do Klubu Seniora, jak wynika z nazwy, środowiskiem tym są Seniorzy GUMed. Dlatego realizacja naszych potrzeb i zamierzeń wymaga nieustannej życzliwości i harmonijnej współpracy Uczelni, reprezentowanej w pierwszym rzędzie przez Dział Socjalny kierowany przez p. Marię Okonek oraz władz Klubu, pochodzących z wyboru przez środowisko. O taką współpracę nieustannie zabiegamy i apelujemy do władz Uczelni o większą przychylność i lepsze zrozumienie naszych potrzeb. ■

Prof. Szutowicz w Klecanach

W dniach od 30 czerwca do 3 lipca br. odwiedziłem Narodowy Instytut Zdrowia Psychicznego w Klecanach pod Pragę. Pobyt miał charakter naukowo-szkoleniowy. Poprowadziłem dla pracowników i doktorantów Instytutu konsultacje i seminarium pt. *Regulatory effects of acetyl-CoA redistribution in healthy and diseased brain*.

Instytut został wybudowany trzy lata temu na skraju małego miasteczka Klecany (1000 mieszkańców, 20 km na północ od centrum Pragi) kosztem 1 miliarda koron. Jest spadkobiercą Praskiego Szpitala Psychiatrycznego, z którego pochodzi duża część klinicystów i pracowników laboratoriów doświadczalnych. Bardzo dobrze wyposażone laboratoria badawcze zajmują jeden z trzech segmentów gmachu Instytutu. Pozostałe dwa to kliniczna diagnostyka obrazowa i laboratoryjna oraz 55-lóżkowy oddział. Pacjenci są przyjmowani głównie na prowadzone przez Instytut próby kliniczne nowych leków do terapii chorób psychicznych i neurodegeneracyjnych. Jedną z pracowni zajmuje się syntezą bifunkcyjnych leków psychotropowych stanowiących połączenie inhibitorów acetylocholinesterazy i antagonistów receptorów glutaminianergiczny lub modulatorów innych układów neuroprzebieżnikowych.

Z dr. Janem Ricnym nad Weltawą

Obecna wizyta w NUDZ miała odległy związek z paromiesięcznym pobylem szkoleniowym dr. Jana Ricnego (Czechosłowacka Akademia Nauk) w ówczesnym Zakładzie i Katedrze Biochemii Klinicznej naszej Uczelni w lipcu-sierpniu pamiętnego roku 1980. Miała ona związek z odkrytą przez nas drogą metaboliczną liazę ATP-cytrynianowej w mózgu. Redaktor naczelny *Journal of Neurochemistry* prof. Stanislav

Tucek, nie bardzo wierzył w nasze wyniki wykazujące preferencyjną lokalizację tego enzymu w neuronach cholinergicznym mózgu, które zostały przedstawione w manuskrypcie złożonym w redakcji. Zaproponował więc weryfikację tych doświadczeń, które w pełni zostały potwierdzone przez Jana. Od tej pory przez dobrych parę lat nie mieliśmy większych trudności z publikowaniem w tym czasopiśmie kolejnych prac na ten temat. Przez dalszych dwadzieścia lat współpracowaliśmy z prof. Tuckiem organizując sympozja „cholinergiczne” na zjazdach i konferencjach w dziedzinie neurobio-

logii. Jan R. nie został współautorem ani tej, ani innych prac, ale zrekompensował to sobie spotkaniem wśród naszych pań laborantek – Danki, do dzisiaj żony.

prof. Andrzej Szutowicz,
Zakład Medycyny Laboratoryjnej

Rola bromatologii w innowacyjnej farmacji

Artykuł został opracowany na kanwie wykładu wygłoszonego pod tym samym tytułem przez prof. Piotra Szefera, kierownika Katedry i Zakładu Bromatologii 12 kwietnia br. w Warszawie na zaproszenie przewodniczącego Komitetu Terapii i Nauk o Leku PAN w ramach cyklu 4 wykładów pt. *Innowacyjne leki, innowacyjne terapie* zaprezentowanych przez zespół Katedry i Zakładu Bromatologii GUMed. Poniższy artykuł dotyczy innowacyjnych osiągnięć gdańskiej bromatologii.

Wprowadzenie

Droga zawodowa prof. Szefera rozpoczęła się od zatrudnienia na stanowisku asystenta w 1972 r. w Katedrze Chemii Analitycznej ówczesnej AMG. W tej jednostce zdobywał kolejne stopnie naukowe: doktora (1978 r.), doktora habilitowanego w specjalności chemia analityczna (1990 r.) oraz tytuł naukowy profesora (luty 2000 r.), pół roku przed objęciem kierownictwa Katedry i Zakładu Bromatologii z chwilą przejścia na emeryturę ówczesnego jej kierownika prof. Zenona Ganowiaka. Dzięki zaufaniu i wsparciu Profesora możliwe było harmonijne i efektywne kontynuowanie rozwoju naukowo-badawczego oraz dydaktycznego jednostki.

Należy tu podkreślić występowanie ścisłej ciągłości tematycznej, a jednocześnie o znaczącym zróżnicowaniu prowadzonych czy kierowanych przez prof. P. Szefera w ciągu 45-letniej działalności zawodowej badań analitycznych i bioanalitycznych, w późniejszym okresie dotyczących również analiz bogatego asortymentu żywności. W artykule zamieszczono dwa zestawienia danych bibliometrycznych, które z jednej strony zostały wypracowane przez cały zespół bromatologii gdańskiej od 2000 r. do chwili obecnej, z drugiej zaś przez prof. Szefera w okresie 45-letniej aktywności badawczej, tj. od jego zatrudnienia w Uczelni.

Przejście do Katedry i Zakładu Bromatologii skutkowało uzyskaniem bardziej znaczących osiągnięć zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym. Dzięki doświadczeniu zawodowemu nabytemu w czasie 28-letniej pracy w Katedrze Chemii Analitycznej możliwe było efektywne wprowadzenie w ciągu kolejnych 18 lat rzetelnego warsztatu analitycznego, konsekwentnie i systematycznie uwspółcześnianego, w ocenie chemometrycznej praktycznie wszystkich badanych grup żywności, w tym jadalnych zasobów ekosystemów morskich i oceanicznych.

Głównym kryterium ustalenia struktury przekazu zawartych w artykule treści przyjęto, jako priorytet, ważkość osiągnięcia naukowo-badawczego w aspekcie jego innowacyjności w farmacji, głównie dotyczącego okresu po objęciu kierownictwa.

To samo podejście zastosowano w stosunku do każdej innej niż naukowo-badawczej sfery działalności zawodowej.

Dane bibliometryczne uzyskane dla Katedry i Zakładu Bromatologii od września 2000 r.

Liczba pracowników: na stanowisku naukowo-dydaktycznym – 6, na stanowisku profesora wizytującego – 1, inni pracownicy – 3, doktoranci – 3
Liczba ukończonych doktoratów – 15
Liczba ukończonych habilitacji – 2
Liczba uzyskanych tytułów profesora – 3
Liczba pozyskanych grantów KBN, MNiSW, w tym projekt OPUS 9 – 14
Liczba projektów własnych – 3
Projekty finansowane w ramach programu KNOW 2012-2017 – 5

Łączna punktacja z afiliacją jednostki (wg Biblioteki Głównej GUMed):

Liczba prac pełnotekstowych – 335
Liczba streszczeń zjazdowych – 327
Kumulatywny IF – 235,52
KBN/MNiSW – 2910,0

Dane bibliometryczne uzyskane ogółem przez P. Szefera, tj. od 1972 r. do chwili obecnej

Liczba prac pełnotekstowych – 363
Liczba streszczeń konferencyjnych – 372
IF – 161,036
KBN/MNiSW – 1853,0
Liczba cytowań odpowiednio wg Scopus i Google Scholar – 3333 i 4899
Indeks h wg Scopus i Google Scholar – 33 i 39
i10-indeks (wg Google Scholar Citations) – 100

Informacja o dotychczasowych kierunkach

Hipokrates, ojciec medycyny, twierdził *Niech żywność będzie Twoim lekarstwem, a lekarstwo żywnością*. Żywność i żywienie są podstawami zdrowia. Bromatologia jest nauką o żywności. Słowo pochodzi od greckiego *broma* – pożywienie (dopełniacz *bromatos*); *logos* – nauka. Tematyka badawcza realizowana w Katedrze należy do priorytetowych domen badawczych wg Unii Europejskiej.

Zanieczyszczenie ekosystemów lądowych i morskich stwarza duże niebezpieczeństwo dla odporności człowieka. Tym niekorzystnym czynnikiem znajdującym się praktycznie

we wszystkich elementach ekosystemu, m.in. żywności przypisuje się wpływ na powstawanie wrodzonych wad rozwojowych oraz wzrost zachorowalności na choroby cywilizacyjne, m.in. choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, cukrzycę, choroby układu oddechowego, choroby skóry i alergię. Należy w tym miejscu podkreślić, że zagadnienia dotyczące badania środowiska i zawartości w jego jadalnych zasobach zanieczyszczeń są ściśle związane z czynnikami determinującymi bezpieczeństwo zdrowotne żywności w świetle obowiązującego ustawodawstwa żywnościowego Polski, jak i UE.

W związku z powyższym zespół naukowo-dydaktyczny specjalizuje się w bromatologii, bioanalizie, ekoanalizie, biomonitoringu i ekotoksykologii, a więc zajmuje się badaniem jakości zdrowotnej żywności oraz wpływu środowiska na zdrowie człowieka. Tematyka badawcza w szczególności dotyczy oceny bromatologicznej oraz chemometrycznej zarówno jakości i bezpieczeństwa żywności (autentyczności/zafałszowań) w kontekście profilaktyki zdrowotnej jak i potencjalnych zagrożeń toksykologicznych będących wynikiem wpływu zanieczyszczeń chemicznych na jadalne zasoby ekosystemu morskiego. Jest to szczególnie istotne, gdyż żywność pochodzenia morskiego stanowi poważne źródło pokarmowe współczesnych populacji ludzkich.

Gdańska bromatologia wnosi istotny ładunek innowacyjności do nauk farmaceutycznych z uwagi na jej interdyscyplinarność, uniwersytecki, akademicki charakter. Można tu wyróżnić dwa podstawowe kierunki działalności zespołu, tj. w sferze dydaktycznej oraz naukowo-badawczej.

Sfera dydaktyczna

Katedra prowadzi zajęcia obowiązkowe i fakultatywne na Wydziale Farmaceutycznym i Wydziale Nauk o Zdrowiu (na kierunku dietetyka). Bromatologia, będąca przedmiotem nauczania na IV roku studiów farmaceutycznych jest zaliczana do przedmiotów zawodowych obok: farmakologii i farmakodynamiki, syntezy i technologii środków leczniczych, technologii postaci leku i toksykologii.

Zajęcia w ramach bloków tematycznych dla IV i V roku farmacji są prowadzone w zakresie takim jak: kosmetologia, analityczna kontrola leku, żywności i środowiska, biotechnologia farmaceutyczna, farmacja apteczna, farmacja kliniczna, lek pochodzenia naturalnego.

Wiele groźnych chorób dietozależnych to choroby metaboliczne czy cywilizacyjne. Spośród pośrednich przyczyn tych schorzeń można wymienić m.in. antropopresję, związaną ze wzrostem środowiskowych zanieczyszczeń chemicznych, fizycznych i biologicznych, w tym radionuklidów.

Oferta dydaktyczna Katedry uwzględnia m.in. zapoznanie studentów farmacji z czynnikami zewnątrzustrojowymi, tj. żywnościowymi i żywieniowymi, a także czynnikami genetycznymi, wywołującymi różne schorzenia. Do chorób o podłożu genetycznym, mających ścisły związek z żywieniem, należą nietolerancje pokarmowe, np.: celiakia, hipolaktazja pierwotna i wtórna, fenylketonuria, homocystynuria, galaktozemia, tzw. choroba syropu klonowego.

W przypadku tych schorzeń konieczne jest ściśle przestrzeganie właściwej diety, wolnej od obecności składników pokarmowych utrzymujących, a nawet nasilających dany stan chorobowy.

Sfera naukowo-badawcza

W celu przeprowadzenia właściwej oceny analitycznej, a następnie chemometrycznej uzyskanych wyników, należy umiejętnie posługiwać się nowoczesnym warształem analitycznym oraz obliczeniowym, przestrzegając ściśle obowiązujących w tym zakresie kryteriów badawczych. Aktualnie we współpracy z innymi ośrodkami naukowymi stosowany jest, na najwyższym poziomie biegłości i rzetelności analitycznej, współczesny warsztat badawczy, tj. spektrofotometryczny oraz chromatograficzny. Dzięki takiemu wyposażeniu laboratoryjnemu, a także doświadczeniu analitycznemu, możliwe było zrealizowanie, m.in. takich celów badawczych jak określenie obecnego w żywności pochodzenia morskiego specjatu Sn (IV) w postaci jej butylowych i fenylowych pochodnych, w tym TBT, odznaczającego się znacznie większą toksycznością w przeciwieństwie do nieorganicznych form chemicznych Sn (II), przedostających się do przechowywanej w konserwach żywności.

Na uwagę zasługuje bioinformatyczne podejście bromatologii gdańskiej do interpretacji analitycznych danych pomiarowych, które umożliwia wysoki stopień uogólnienia na znaczącym poziomie istotności statystycznej.

Do najważniejszych osiągnięć udokumentowanych w szeregu czasopism naukowych, „filadelfijskich” oraz monografiach książkowych firmowanych przez czołowych wydawców światowych zalicza się:

- wielkoskalowe, uwieńczone sukcesem wielokierunkowe badania, umożliwiające kompleksową chemometryczną ocenę biologicznej odpowiedzi jadalnych organizmów morskich jako biomonitorów na potencjał obciążenia antropogenicznego monitorowanych ekosystemów. Analizy obejmowały swoim zakresem praktycznie wszystkie, zamieszkiwane przez tych przedstawicieli fauny dennej strefy klimatycznej oceanu światowego, tj. umiarkowaną, podzwrotnikową, tropikalną i arktyczną, a więc Ocean Atlan-

Lokalizacja miejsc pobierania materiału do badań reprezentowanego przez kolejne poziomy troficzne oceanu światowego, który był analizowany przez prof. P. Szeferę wraz z zespołem (mapę zaktualizowano poprzez dodatkowe uwzględnienie lokalizacji stacji badawczych w rejonie Antarktydy, Arktyki, Morza Czarnego, Jeziora Bajkał oraz Hong Kongu)

tycki, Spokojny, Indyjski oraz morza śródkontynentalne (Morze Bałtyckie, Śródziemne, Czarne), z uwzględnieniem akwenów Antarktydy, Arktyki oraz jeziora Bajkał (Rys. 1). Uzyskane wyniki umożliwiają nie tylko rozpoznanie stopnia antropopresji eksplorowanych akwenów na podstawie ich składu pierwiastkowego analizowanej fauny i flory, jako biowskaźników/biomonitorów, lecz także ich charakterystykę bromatologiczną w odniesieniu do wartości normatywnych, co umożliwia ocenę stopnia bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przydatności do spożycia jadalnych zasobów morskich. Wyniki badań ukazały się drukiem w periodykach naukowych światowej rangi, a w 2006 r. w podsumowującej pracy na łamach *Environmental Pollution* (Elsevier), z udziałem 13 autorów wywodzących się z 11 krajów. Prof. P. Szefer jest pierwszym i korespondującym autorem tej, jak i wcześniejszych publikacji z tego zakresu tematycznego

- wdrożenie zaawansowanych komputerowych technik chemometrycznych do oceny wielowariancyjnej jakości odżywczej, autentyczności/zafałszowań oraz oceny stopnia zanieczyszczenia i przetworzenia żywności zarówno krajowej jak i importowanej, w tym pochodzenia morskiego, w kontekście profilaktyki zdrowotnej oraz potencjalnych zagrożeń ekotoksykologicznych
- opracowanie z zespołem, m.in. we współpracy krajowej i międzynarodowej, nowych lub zmodyfikowanych technik analitycznych:
 - spektrometrycznego oznaczania metodami FAAS, ET-AAS, CV-AAS, HG-AAS, ICP-MS i ICP-OES składników mineralnych i metali toksycznych (w liczbie od kilkunastu do 50) we wszystkich grupach żywności
 - chromatograficznego jednoczesnego oznaczania odpowiednimi metodami (HPLC-ECD, HPLC-CORONA CAD, HPLC-UV-VIS/DAD, GC-FID) grupy witamin B, tj. B₁, B₆ (pirydoksal, pirydoksyna, pirydoksamina), B₁₂, witaminy C i węglowodanów, jako składników odżywczych oraz licznej grupy substancji dodatkowych, w tym słodzących, w żywności oraz preparatach farmaceutycznych (suplementach diety)
 - chromatograficznego jednoczesnego oznaczania metodą HPLC-CORONA CAD hormonów sterydowych (w liczbie 21) w próbkach biologicznych pozwalającą na ocenę chemometryczną ich przydatności, jako potencjalnych biomarkerów schorzeń endokrynnych, narażenia na dym tytoniowy oraz ekspozycji na wysokie dawki m.in. kofeiny i słodzików, jako dodatków do żywności obecnych w napojach energetyzujących
 - analitycznych i obliczeniowych (w zakresie chemii teoretycznej i mechaniki kwantowej) studiów we współpracy z zespołem naukowym University of Louisville (USA), dotyczące mechanizmu rozdzielania chromatograficznego oraz detekcji witaminy B₆, tj. pirydoksyny, pirydoksalu i pirydoksaminy oraz witaminy B₁₂ w wybranych produktach spożywczych.

Współpraca wewnątrzwydziałowa i wewnątrzuczelniana

Zespół Katedry może wykazać się efektami interdyscyplinarnej współpracy z innymi katedrami/klinikami w strukturze macierzystego Wydziału czy Uczelni. Odnośnie współpracy wewnątrzwydziałowej na uwagę zasługują osiągnięcia naukowo-badawcze we współpracy z:

- Katedrą i Zakładem Toksykologii – zainicjowana zarówno przez prof. A. Lebedzińską, dotycząca opracowania metod analitycznych oznaczania zawartości witamin grupy B (B₁, B₆, B₁₂ i folianów (*J. Chromatogr. A, Toxicol. Mech. Methods, J. Chromatogr. B, Polish J. Environ. Study*), jak i przez prof. P. Szeferę w zakresie chemii żywności w aspekcie bezpieczeństwa zdrowotnego (*J. Agric. Food Chem., Food Chem. Toxicol.*)
- Katedrą i Zakładem Biologii i Botaniki Farmaceutycznej – zainicjowana przez prof. A. Lebedzińską w zakresie badań wpływu suplementacji diety na gospodarkę hormonalną osób aktywnych fizycznie (*Eur. Food Res. Technol., Post. Hig. Med. Dośw. online*)
- Katedrą i Zakładem Chemii Fizycznej – zainicjowana przez kierownika tej Katedry prof. W. Sawickiego, która zaowocowała opublikowaniem wspólnej pracy na łamach czasopisma filadelfijskiego (*Eur. J. Pharmac. Sci.*). Bromatologiczny udział dr hab. M. Grembeckiej polegał na opracowaniu metodyki analitycznej oznaczenia tadalafilu. W bieżącym roku została podjęta przez nią inicjatywa kontynuowania współpracy poprzez prowadzenie wspólnej interdyscyplinarnej pracy doktorskiej z dr hab. M. Prokopowicz (jako drugim promotorem), jak również z udziałem magistrantek. Badania te dotyczą oceny możliwości zastosowania mezoporowatych żeli krzemionkowych jako adsorbentów substancji biologicznie aktywnych obecnych w produktach żywnościowych
- Kliniką Chorób Zakaźnych dotyczącą oceny sposobu żywienia osób dorosłych HIV-pozytywnych (*J. Elementol.*) oraz Zakładem Chemii Klinicznej Katedry Analityki Klinicznej w zakresie oceny żywienia wegan i wpływu diety wegańskiej na przemiany metaboliczne w organizmie (*Cardiol. J.*). Zainicjowana przez prof. A. Lebedzińską
- Kliniką Endokrynologii i Chorób Wewnętrznych dotyczącą poszukiwania biomarkerów aktywności guzów kory nadnerczy i zespołu Cushinga (*Clin. Biochem., J. Chromatogr. B, Int. J. Mol. Sci.*), Zakładem Endokrynologii Klinicznej i Doświadczalnej Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej WNoZ z OP i MMiT w zakresie poszukiwania biomarkerów zespołu policystycznych jajników (*Int. J. Mol. Sci.*) oraz z Kliniką Położnictwa GUMed dotyczącą okołoporodowej diagnostyki hormonalnej. Zainicjowana przez dr A. Kotłowską.

Współpraca międzywydziałowa i międzyuczelniana/międzyinstytutowa

Zespół Katedry angażował się również w prace badawcze prowadzone z partnerami z innych uczelni czy instytutów naukowych, tj. z:

- Katedrą Farmakologii i Toksykologii Wydziału Nauk Medycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – zainicjowana przez prof. A. Lebedzińską w zakresie oceny wpływu poziomu magnezu (*J. Elementol.*)
- Narodowym Instytutem Leków w Warszawie – zainicjowana przez dr hab. M. Grembecką w zakresie opracowania metodyki jednoczesnego oznaczania różnych dodatków do żywności oraz potwierdzenia ich obecności za pomocą spektrometru masowego MicrOTOF-Q II (Bruker Daltonik) z analizatorem czasu przelotu TOF (time of flight), która zaowocowała opublikowaniem pracy w *European Food Research and Technology*
- Wydziałem Chemicznym PG w zakresie poszukiwania biomarkerów narażenia na dym tytoniowy (*Biomed. Chromatogr.*), Instytutem Psychologii z Wydziału Nauk Społecznych UG (Zakład Psychologii Osobowości i Psychologii Sądowej) nt. badania wpływu oksytocyny oraz wazopresyny na aktywację roli rodzicielskiej (SONATA BIS Empatia w parach jako predyktor responsywności na płacz dziecka w sytuacji aktywacji roli rodzicielskiej – mediacyjna rola oksytocyny i wazopresyny, model HEART) oraz Katedrą Analizy Środowiska z Wydziału Chemii UG dotyczącej zastosowania technik chromatograficznych w metabolomice. Zainicjowana przez dr A. Kołtowska
- Wydziałem Chemicznym PG, Wydziałem BGIO UG, Wydziałem Chemii UG, Morskim Instytutem Rybackim – PIB, Państwowym Instytutem Geologicznym – PIB OGM, Stacją Morską Instytutu Oceanografii w Helu oraz Instytutem Oceanologii PAN w szeroko pojętej tematyce bromatologicznej, bioanalitycznej, ekotoksykologicznej i ekoanalitycznej (*Environ. Pollut., Food Chem., J. Environ. Monit., Chemosphere, Arch. Environ. Contam. Toxicol., Environ. Sci. Technol., Sci. Total Environ., Environ. Intern., Oceanologia, Ecol. Chem. Eng., Environ. Geol., Ecotoxicol. Environ. Saf., Environ. Monit. Assess., J. of AOAC Intern., Environ. Technol., Food Addit. Contam., Bull. Environ. Contam. Toxicol., Eur. Food Res. Technol., Mar. Pollut. Bull., Environ. Sci. Pollut. Res., Geochemistry of Baltic Sea Sediments, PIG – PIB Warszawa*). Zainicjowana przez prof. Szefera.

Współpraca krajowa z zespołami naukowymi reprezentującymi inne specjalności naukowe

Od początku lat 90. prof. Piotr Szefer usilnie zabiegał o nawiązanie współpracy z naukowcami z innych dyscyplin, tj. chemii, biologii, oceanografii chemicznej i geochemii w obszarze działalności naukowo-badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Takie długoletnie i efektywne interdyscyplinarne kontakty zawodowe zaowocowały m.in.:

- opublikowaniem prac polskojęzycznych z udziałem ok. 100 autorów krajowych
- współpracą dydaktyczną poprzez wygłaszanie cyklu angielskich wykładów pt. *Environmental Protection and Management* zarówno na wybranym kierunku inżynierii środowiskowej na PG czy też w ramach międzynarodowej szkoły letniej BALTDER na UG. Ponadto, prof. P. Szefer

uczestniczył w pracach, firmowanych przez Wydział Chemii UG stroną polską, zespołu dydaktycznego Baltic University z siedzibą w Uppsali (Szwecja) w formie telekonferencji. Innym udokumentowanym przejawem w tym obszarze aktywności, a w szczególności w zakresie opracowania programów i standardów nauczania, był jego udział w pracach 2 zespołów eksperckich, z jednej strony ds. nowelizacji programów specjalizacji w dziedzinie **bromatologia** powołanym przez Ministra Zdrowia (2011 r.), z drugiej zaś w ramach zespołu eksperckiego Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej do opracowania standardów szczegółowych na kierunku **oceanografia** (2012 r.)

- członkostwem w komisjach komitetów naukowych pod egidą PAN, np. Komisji Higieny Żywności i Żywnienia Komitetu Żywnienia Człowieka PAN (2003-), Zespołu Chemometrii i Metrologii Chemicznej Komitetu Chemii Analitycznej PAN (2015-), czy Sekcji Oceanografii Operacyjnej Komitetu Badań Morza PAN (1999-2006)
- przewodnictwem Komisji ds. Krajowego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych dotyczących Środowiska Morskiego – KBM – PAN (2008)
- udziałem na niwie organizacji konferencji zarówno o zasięgu krajowym jak i międzynarodowym we współpracy z Politechniką Gdańską, Uniwersytetem Gdańskim i Instytutem Oceanologii PAN w Sopocie
- aktywną wieloletnią działalnością na rzecz nie tylko Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego (m.in. w Ogólnopolskiej Sekcji Bromatologicznej PTFarm), ale także Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Komitetu Chemii Analitycznej PAN czy Komitetu Badań Morza PAN.

Interdyscyplinarna działalność prof. Szefera jest również udokumentowana w zakresie szkolenia młodych kadr naukowych. Czternastu doktorantów (w tym jeden obcokrajowiec) uzyskało pod jego opieką stopień naukowy doktora nauk farmaceutycznych, doktora nauk o Ziemi oraz doktora nauk biologicznych (9 z wyróżnieniem), prezentując swoje rozprawy przed radami 4 różnych jednostek naukowych, tj. Radą Wydziału Farmaceutycznego AMG/GUMed, Radą Wydziału Biologii, Geografii i Oceanologii UG, Radą Wydziału Biologii UG oraz Radą Naukową IO PAN. Jego doktoranci odbywali swoje staże naukowe w renomowanych ośrodkach naukowych w Belgii, Holandii, Szwecji, Anglii, Niemczech, Federacji Rosyjskiej, Francji, Danii oraz Norwegii.

Będąc promotorem lub opiekunem 170 prac magisterskich zrealizowanych na WF, prof. Szefer sprawował również w jego laboratorium pieczę w zakresie badań bioanalitycznych i ekoanalitycznych nad 22 magistrantami i 5 doktorantami (w tym 2 obcokrajowcami) oddelegowanymi z innych jednostek uniwersyteckich. Był opiekunem kilku stażystów.

Symbolicznym uwieńczeniem owocnej i wieloletniej obustronnej współpracy z partnerami z branży chemicznej było wygłoszenie przez prof. Piotra Szefera laudacji z okazji nadania tytułu doktora *honoris causa* GUMed prof. dr. hab. inż. Jackowi Namieśnikowi – obecnemu rektorowi PG (*Gazeta AMG*, nr 12, 2015, str. 5-11).

Efektym wymiernego wkładu bromatologii gdańskiej w innowacyjną farmację oraz jej uniwersytecki charakter było dostrzeżenie i docenienie tych elementów działalności przez stosowne prestiżowe gremia naukowe. Otóż, z jednej strony prof. P. Szefer został odznaczony przez Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne medalem im. Ignacego Łukasiewicza za wybitne zasługi dla polskiej farmacji, z drugiej zaś został przyznany mu medal im. Wiktora Kemuli za wybitne osiągnięcia naukowe w zakresie chemii analitycznej na wspólny wniosek dwóch gremiów chemicznych, tj. Polskiego Towarzystwa Chemicznego oraz Komitetu Chemii Analitycznej PAN. Dotychczas 20 polskich naukowców zostało w ostatnim 20-leciu odznaczonych ww. medalem. Wśród grona profesorów chemików analityków Piotr Szefer jest jedynym profesorem nauk farmaceutycznych.

Elementy interdyscyplinarnej aktywności badawczej na forum międzynarodowym

Międzynarodowa współpraca naukowo-badawcza została, tak jak w przypadku współpracy krajowej, nawiązana przez prof. P. Szefera w pierwszej połowie lat 90. Jej udokumentowaniem było publikowanie wyników wielokierunkowych badań, zarówno przed, jak i po objęciu przez niego w 2000 r. kierownictwa Katedry, z udziałem partnerów zagranicznych na łamach czasopism filadelfijskich:

- wyniki wszystkich badań zostały opublikowane w ok. 330 pracach pełnotekstowych, w tym w ok. 130 pracach w czasopismach filadelfijskich. Ukazały się drukiem w ok. 60 różnych tytułach czasopism o profilu **bromatologicznym** (m.in. w *Food Chemistry, Food Analytical Methods, European Food Research & Technology, Food Additives & Contaminants–Part A, Journal of Agricultural & Food Chemistry, Environmental Monitoring & Assessment*), **ekoanalitycznym i ekotoksykologicznym** (m.in. w *Ecotoxicology & Environmental Safety, Archives of Environmental Contamination & Toxicology, Science of the Total Environment, Environmental Science & Technology, Food & Chemical*

Toxicology), **oceanograficzno-geochemicznym** (m.in. w *Marine Chemistry, Environment International, Marine Pollution Bulletin, Chemosphere, Applied Geochemistry, Chemical Geology, Environmental Pollution*) oraz **analitycznym i bioanalitycznym** (m.in. *Microchimica Acta, Fresenius' Zeitschrift für Analytische Chemie, Journal of Chromatography A, Microchemical Journal, International Journal of Molecular Sciences*)

- integracja wyników badań własnych z efektami badań prowadzonych w innych ośrodkach światowych, skutkowało opublikowaniem zróżnicowanych tematycznie 5 książek (Rys. 2), 2 woluminów okolicznościowych (Rys. 3) prestiżowych periodyków naukowych na zaproszenie wiodących wydawców światowych Elsevier/Pergamon Press i CRC Press – Taylor & Francis
- syntetyczne i krytyczne podejście umożliwiło trafne rozpoznanie aktualnych światowych trendów badawczych, co z kolei inspirowało określenie wiodących i perspektywicznych kierunków rozwojowych oraz wytyczenie priorytetowych strategii badawczych. Na szczególną uwagę zasługuje opublikowanie w 2002 r. przez Elsevier, obszernej, liczącej niemal 800 stron druku, monografii książkowej zatytułowanej *Metals, Metalloids and Radionuclides in the Baltic Sea Ecosystem*
- ukazało się drukiem ponad 30 rozdziałów książkowych (w większości o zasięgu międzynarodowym), firmowanych przez światowe oficyny wydawnicze.

Wszystkie wydania książkowe zostały wysoko ocenione przez środowisko bromatologów, bioanalityków oraz ekoanalityków na arenie międzynarodowej. Świadczą o tym m.in. pozytywne recenzje na łamach wysoko notowanych czasopism, tj. *The Science of the Total Environment* i *International Journal of Environmental Analytical Chemistry*.

Dostrzeżeniem i docenieniem na forum międzynarodowym wielodyscyplinarnej działalności naukowo-badawczej prowadzonej również po objęciu kierownictwa Katedry przez prof. Szefera jest:

- wielokrotne zaproszenie do opracowywania artykułów naukowych, książek i rozdziałów przez redaktorów ok. 560 odmiennych profilowo czasopism zagranicznych i wydawców szeregu monografii książkowych
- opublikowanie wyników badań na łamach prestiżowych czasopism światowych oraz monografii książkowych firmowanych przez renomowane wydawnictwa światowe we współpracy z ok. 100 partnerami krajowymi oraz z ponad 100 partnerami zagranicznymi z 32 krajów (Anglia, Austria, Belgia, Brazylia, Bułgaria, Chile, Dania, Federacja Rosyjska, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Hong Kong, Indie, Irlandia, Izrael, Japonia, Jemen, Kanada, Korea Południowa, Litwa, Meksyk, Monako, Niemcy, Norwegia, Nowa Zelandia, Portugalia, Słowenia, Szkocja, Szwecja, USA, Włochy)
- rozpowszechnianie wyników badań przez wygłoszenie ok. 60 referatów, w tym plenarnych, na zaproszenie organizatorów konferencji lub podczas wizytowanych zagranicznych ośrodków naukowo-badawczych.

Ta efektywna interdyscyplinarna współpraca międzynarodowa została zapoczątkowana, a następnie sukcesywnie rozwijana i pogłębiana dzięki m.in. wcześniejszym pobytom naukowym prof. P. Szefera w charakterze *visiting professor* lub *visiting researcher* w różnych jednostkach naukowych w 16 krajach (Wielka Brytania, Monako, Hiszpania, Niemcy, Francja, Dania, Finlandia, Belgia, Norwegia, Japonia, Korea Południowa, Hong Kong, Indie, Meksyk, Brazylia, Jemen), czy też przyjmowanie przez niego w charakterze *Host scientist* na macierzystym Wydziale badaczy z 17 krajów (Wielka Brytania, Hiszpania, Monako, Holandia, Niemcy, Francja, Szwecja, Dania, Finlandia, Rosja, Litwa, Łotwa, USA, Japonia, Korea Południowa, Indie, Jemen), w tym wybitnych uczonych, autorów licznych prac w tak prestiżowych czasopismach jak *Science* i *Nature*.

Prof. P. Szefer współuczestniczył w rejsach badawczych po Morzu Bałtyckim oraz brał udział w eksploracji i rekonesansie strefy pływowej innych światowych akwenów morskich pobierając materiał do badań, a następnie nadzorując uczestniczył w jego obróbce biologicznej i analitycznej. Odławiał próbki bentosowe u wybrzeży Pacyfiku, Atlantyku i Oceanu Indyjskiego.

Przed objęciem przez niego we wrześniu 2000 r. kierownictwa Katedry, pozyskiwał na badania ze źródeł zewnętrznych fundusze w ramach projektów krajowych (MR, CPBP, CPBR, KBN) oraz międzynarodowych (WWF)/IUNC). Odwiedzał również jednostki naukowe w Danii i Niemczech realizując zadania badawcze w ramach 2 grantów NATO. Przy okazji ubiegania się o wysokonakładowe granty, m.in. ENRICH oraz COSBI pod auspicjami V Ramowego Programu Badań Rozwoju Technologii Unii Europejskiej, wchodził dwukrotnie w skład międzynarodowych konsorcjów, reprezentując swoją ofertę badawczą na zaproszenie ich liderów w University of Plymouth (Wielka Brytania) oraz w AZTI (Hiszpania).

Nabyte doświadczenie zaowocowało przyznaniem mu z zespołem ok. 20 projektów badawczych (KBN, MNiSW, NCN).

Wart odnotowania jest fakt, iż prof. Szefer po objęciu kierownictwa Katedry był nominowany do nagród międzynarodowych: NATO Science Partnership Prize oraz Baltic Sea Fund. W 2013 r. został powołany przez przewodniczącego Rady Narodowego Centrum Nauki do Korpusu Ekspertów, opiniując w charakterze recenzenta w panelu NZ8 *Podstawy wiedzy o życiu na poziomie środowiskowym* w 2 turach, ogółem ok. 30 projektów badawczych (OPUS 5, SONATA 5, PRELUDIUM 5).

Innymi udokumentowanymi przykładami zainteresowania międzynarodowej społeczności naukowej tematyką badawczą realizowaną w Katedrze jest fakt:

- współpracy naukowo-badawczej z wybitnym naukowcem prof. P. M. Kozłowskiem z Uniwersytetu Louisville (USA), zainicjowanej w 2005 r. przez prof. A. Lebidzińską. Jej wymiernym efektem było potwierdzenie mechanizmu elektrodowego utlenienia molekuł witaminy B₁₂ pochodzenia żywieniowego w oparciu o obliczenia kwantowo-chemiczne, które okazały się przydatne w opracowaniu koncepcji ekstrakcji i jednoczesnego oznaczania witamin

B₆ i B₁₂ w wybranych grupach produktów spożywczych (*Journal of Chromatography A* oraz *Food Analytical Methods*)

- opublikowania m.in. przez renomowanego wydawcę Elsevier 2 prac poglądowych, o charakterze opracowań encyklopedycznych, autorstwa dr hab. M. Grembeckiej na zaproszenie prof. D. Barceló Cullerés'a z IDAEA-CSIC oraz ICRA (Hiszpania), redaktora naczelnego prestiżowego czasopisma *The Science of the Total Environment* (Elsevier). Profesor jest wybitnym uczonym, autorem/współautorem ok. 800 publikacji o zasięgu międzynarodowym, w tym ok. 40 rozdziałów w książkach, a ponadto edytorem/autorem ok. 20 książek. Pełnił on funkcję jednego z 3 recenzentów zespołu promocyjnego doktoratu *honoris causa* prof. Jacka Namieśnika. Promotorem tego honorowego doktoratu był prof. Szefer
- opublikowania rozdziału przygotowanego przez prof. A. Lebidzińską i dr M. Marszałła w książce pt. *B Vitamins and Folate Chemistry, Analysis, Function and Effects* na zaproszenie prestiżowego wydawcy The Royal Society of Chemistry
- dostrzeżenia w skali międzynarodowej problematyki badawczej dotyczącej tym razem metabolomiki, co skutkowało opublikowaniem przez dr A. Kotłowską 2 prac poglądowych nt. zastosowania metabolomiki w medycynie spersonalizowanej na łamach czasopisma filadelfijskiego *Drug Development Research*, opracowanych na zaproszenie redaktora tegoż periodyku naukowego – wybitnego uczonego klasy światowej prof. Davida Gurwita z Department of Human Molecular Genetics & Biochemistry, Sackler Faculty of Medicine, Tel Aviv University (Izrael). Profesor jest rozpoznawalnym w skali światowej uczonym w dziedzinie farmakogenomiki, farmakogenetyki, farmakologii i medycyny personalizowanej. Jest dyrektorem Narodowego Biobanku Izraela (National Laboratory for the Genetics of Israeli Populations), autorem/współautorem wielu prac opublikowanych w prestiżowych czasopismach, takich jak np. *The New England Journal of Medicine*, *Nature Reviews Drug Discovery*, *Nature* i *Science*. Innym przejawem efektywnej współpracy prowadzonej przez dr A. Kotłowską było jej uczestniczenie w ramach programu COST (zrzeszającego 34 kraje członkowskie) w posiedzeniach specjalistycznych zespołów roboczych w Barcelonie (2015 r.), Bergen (2016 r.) i Heraklionie (2017 r.). Celem takich spotkań naukowych w 18-osobowych konsorcjach,

w których ona uczestniczyła, było poszerzenie wiedzy dotyczącej fizjologii i mechanizmów porodu, a także optymalizacja działań pozwalających na zmniejszenie śmiertelności okołoporodowej oraz redukcję liczby zachorowań zarówno matek, jak i noworodków (<https://gumed.edu.pl/26625.html>). Efektem końcowym programu ma być m.in. opracowanie norm dla zastosowania syntetycznej oksytocyny w celu wywołania porodu

- prowadzenia współpracy z zespołem Department of Biology of the Norwegian University of Science w Trondheim (Norwegia), oferującym swój współczesny warsztat analityczny dla realizacji prowadzonych w Katedrze prac badawczych. Z tej możliwości skorzystała m.in. dr M. Misztal-Szkudlińska, która w kwietniu br. odwiedziła laboratorium ICP-MS w strukturze tegoż Uniwersytetu w celu przeprowadzenia analizy ok. 50 pierwiastków chemicznych w próbkach środowiskowych. Impulsem dla ww. współpracy w zakresie badań ekotoksykologicznych były zapoczątkowane wcześniej badania związane z oceną analityczną, bromatologiczną i chemometryczną bogatego asortymentu próbek środowiskowych, a przed trzema laty próbek herbaty i jej naparów z udziałem strony norweskiej (udokumentowanych wspólną publikacją w *Biological Trace Element Research*), uwieńczone obroną wyróżnionej przez Radę Wydziału Farmaceutycznego pracy doktorskiej przez dr J. Brzezicha-Cirocką

- zaproszenia prof. Szefera z inicjatywy redaktora naczelnego czasopisma filadelfijskiego *Current Medicinal Chemistry* (Bentham Science, USA; IF = 3,249) do objęcia funkcji Bentham Brand Ambassador. Znaczącą rangę tej nominacji uwiarygodnia fakt, iż prof. Atta-ur-Rahman będący redaktorem naczelnym ww. periodyku naukowego jest jednym z wiodących uczonych w skali międzynarodowej.

Odnośnie prac badawczych realizowanych w ramach międzynarodowego programu wymiany studentów SOCRATES/ERASMUS, prof. Szefer był opiekunem prac magisterskich wykonanych we współpracy z Laboratorium CARSO w Lyonie, Francja (2002 r.), oraz University of Camerino, Włochy (2017 r.). Różnicowana tematyka bromatologiczna obu prac dyplomowych dotyczyła odpowiednio oceny analitycznej i ekotoksykologicznej bogatego asortymentu próbek środowiskowych w aspekcie optymalizacji ekstrakcji specyficjnej wraz z detekcją związków organicznych cyny metodą GC-MS oraz zbadania oddziaływania pestycydu permetryny na dopaminergiczną linię komórkową z uwzględnieniem wpływu wytypowanych antyoksydantów.

Działalność naukowo-organizacyjna

Organizacje naukowe i gremia eksperckie

Potwierdzeniem rozpoczętej przed ok. 30 laty aktywności organizacyjnej jest efektywny udział prof. P. Szefera w społecznym nurcie naukowym. Tego wymownym przykładem jest jego interdyscyplinarna działalność w doradczych komisjach w strukturze zarówno jednostek naukowo-badawczych (Instytut Oceanologii PAN), jak i uniwersyteckich (GUMed, UG, PG). Na uwagę zasługuje również zaangażowanie prof.

Szefera w pracach różnych komisji/zespołów/sekcji w strukturze komitetów naukowych PAN czy towarzystw naukowych, tj. PTChem (1997-2016) i PTToks (1997-2016) na szczeblu regionalnym (Oddziału Gdańskiego). Odnośnie rad redakcyjnych czasopism naukowych, przykładowo w 1999 r. wszedł w skład rady redakcyjnej prestiżowego czasopisma *The Science of the Total Environment* (IF = 5), pracując na jego rzecz do tej chwili.

Prof. P. Szefer jest/był wieloletnim członkiem ok. 30 prestiżowych gremiów naukowych, a ponadto rad redakcyjnych 22 periodyków naukowych. Do nich m.in. należą:

- Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów (Sekcja Nauk Medycznych) w latach 2007-2016
- władze Polskiego Towarzystwa Chemicznego (Główna Komisja Rewizyjna) w latach 2007-2009
- 3 komitety naukowe PAN: Komitet Chemii Analitycznej PAN (1993-) z pełnieniem funkcji przewodniczącego Komisji/Zespołu Analityki Żywności (2007-), Komitet Badań Morza PAN (1993-) wchodząc w skład Prezydium z pełnieniem funkcji przewodniczącego Sekcji/Zespołu Chemii Morza (1999-2011) oraz Komitet Terapii i Nauk o Leku PAN (2015-)
- 4 rady naukowe, tj. Pomorskiego Centrum Badań i Technologii Środowiska (2003-2015), Instytutu Oceanologii – PAN (1999-), Morskiego Instytutu Rybackiego – Państwowego Instytutu Badawczego (2008-2015) i Centralnego Banku Tkanek i Materiału Genetycznego przy Wydziale Farmaceutycznym z OML (2018-). W przypadku tej ostatniej Rady, wskazane było powołanie w jej skład m.in. farmaceuty specjalizującego się w zakresie nauk bromatologicznych i bioanalitycznych
- Senat AMG (1994-2002) i przewodniczenie licznym Komisjom szczebla wydziałowego oraz uczelnianego
- Narodowy Komitet Koordynacyjny ds. Międzynarodowego Programu Badawczego *Land and Ocean Interaction in the Coastal Zone* (LOICZ) (2004-)
- konsorcja naukowe, np. Scientific Committee on Oceanic Research (SCOR) (2003-2015), European Association for Pharmaceutical Law and Economics (członek korespondent, 1998-2002)
- międzynarodowe gremia eksperckie; m.in. był ekspertem i konsultantem delegacji polskiej ds. kontaktów i koordynacji Porozumienia ASCOBANS w ramach Konwencji Bońskiej (ASCOBANS 5th Advisory Committee Meeting, Stacja Morska UG, Hel, 22-24.04.1998), Zespołu Ekspertów Advisory Board Centrum of Excellence for Shelf Sea Science IO-PAN (2002-2005) oraz organizacji międzynarodowej Marine Board, European Science Foundation z siedzibą w Brukseli (2007-2010). Aktualnie wchodzi w skład WGMS-ICES (2003-) oraz Zespołu Ekspertów Polskiego Punktu Koordynacyjnego EFSA (European Food Safety Authority) (2009-)
- ekspercki panel tematyczny *Produkcja żywności a środowisko i ochrona środowiska w aspekcie zdrowia* w pilotażowym projekcie Foresight w dziedzinie Zdrowie i Życie powołany przez Ministra Nauki i Informatyzacji (2004 r.)

■ rady redakcyjne różnorodnych tematycznie czasopism naukowych w tym 19. anglojęzycznych (m.in. firmowanych przez Elsevier, Taylor & Francis, Springer – Versita i Bentham). Na uwagę zasługuje fakt dwukrotnego pełnienia funkcji tzw. Redaktora Gościnnego (Guest Editor) przy współredakcji woluminów okolicznościowych wysoko notowanych czasopism filadelfijskich, tj. *Marine Pollution Bulletin* (Elsevier) oraz *Applied Geochemistry* (Pergamon Press).

Efekty działań na rzecz macierzystego Wydziału

Nie można w pełni realizować interdyscyplinarnego programu badawczo-rozwojowego na poziomie Katedry w oderwaniu od strategicznych w tym zakresie działań na rzecz całego Wydziału. Prof. P. Szefer pełniąc przez 2 kadencje funkcję prodziekana (1990-1996), a przez 2 kolejne kadencje piastując funkcję dziekana Wydziału (1996-2002) miał swój udział m.in. w utworzeniu: Oddziału Medycyny Laboratoryjnej, Ośrodka Szkolenia Podyplomowego, Samodzielnej Pracowni Farmacji Społecznej, Szkoleniowej Pracowni Komputerowej, Izby Muzealnej Farmacji przy współpracy z PTFarm, Szkoleniowej Apteki AMG Nr 2 przy udziale Wydziału Farmaceutycznego oraz wdrożeniu programu dydaktycznego TEMPUS JEP oraz LEONARDO.

Ponadto, w ramach Programu TEMPUS odbywały się międzynarodowe oraz krajowe seminaria z udziałem koordynatorów krajowych i partnerów zagranicznych. Ośmiu pracowników Wydziału otrzymało stypendia zagraniczne, a w ramach bardzo zaawansowanego programu dydaktycznego SOCRATES nawiązano współpracę z różnymi ośrodkami uniwersyteckimi z 6 krajów. Szczególnie efektywna była współpraca z Europejskim Stowarzyszeniem Wydziałów Farmaceutycznych (EAFP). Na uwagę zasługuje przynależność prof. P. Szefera jako dziekana w charakterze członka korespondenta do European Association for Pharmaceutical Law and Economics. Był przewodniczącym Ogólnopolskiej Konferencji Dziekanów Wydziałów Farmaceutycznych zorganizowanej w 1997 r. w Gdańsku, poświęconej m.in. zarówno ustaleniu i zatwierdzeniu treści i minimów programowych, jak i strategii rozwoju współpracy z innymi jednostkami.

W nawiązaniu do podjętych w ramach tej konferencji zobowiązań i ustaleń zainicjowano czy też pogłębiono już istniejącą interdyscyplinarną współpracę naukowo-badawczą z uczelniami oraz instytucjami naukowymi Trójmiasta, tj. z: Politechniką Gdańską (Wydział Chemiczny), Uniwersytetem Gdańskim (Wydział Chemii oraz Wydział Biologii, Geografii i Oceanologii), Instytutem Oceanologii PAN i Morskim Instytutem Rybackim – Państwowym Instytutem Badawczym.

Taka współpraca na polu dydaktycznym i naukowo-badawczym wychodziła naprzeciw ówczesnym trendom, i zarazem wymogom Unii Europejskiej. Szeroka oferta potwierdzała uniwersytecki charakter Wydziału, w tym Katedry i Zakładu Bromatologii.

Prof. Szefer zainicjował, a następnie opracował wnioski nt. osiągnięć naukowo-badawczych Wydziału. Decyzją Komitetu Badań Naukowych (KBN) 4 czerwca 1998 r. przyznano po raz pierwszy WF z OML najwyższą kategorię A.

Organizacja konferencji oraz aktywność w prezentacji otrzymanych wyników badań

Prof. P. Szefer z zespołem zaprezentował ogółem ponad 360 doniesień konferencyjnych, w tym wygłosił 60 wykładów łącznie z plenarnymi, głównie po objęciu kierownictwa Katedry, na zaproszenie organizatorów konferencji zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, m.in. na konferencji IUPAC w Brukseli, International Symposium – Analytical Forum w Warszawie, czy w ramach posiedzenia europejskiej sieci badawczej SedNet w Lizbonie. Przedstawiał wykłady na posiedzeniach różnych komitetów, towarzystw, instytutów naukowych, np. Komitetu Chemii Analitycznej PAN, Komitetu Terapii i Nauk o Leku PAN, Komitetu Badań Morza PAN, Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Polskiego Towarzystwa Toksykologicznego, Narodowego Instytutu Leków w Warszawie. We wcześniejszym okresie (w latach 1993-2000) wykladał m.in. w wizytowanych przez niego ośrodkach uniwersyteckich i naukowo-badawczych w różnych krajach, tj. w Wielkiej Brytanii, Danii, Niemczech, Francji, Hiszpanii, Belgii, Japonii, Brazylii, Jemenie, Indiach, Korei Południowej i Meksyku.

Na uwagę zasługuje współorganizacja z partnerami z innych jednostek ponad 20 konferencji krajowych i międzynarodowych. Efektem tej międzyinstytucjonalnej współpracy była współorganizacja konferencji, m.in. we wrześniu 1995 r. z Wydziałem Chemicznym PG jako głównym organizatorem 5th Polish Conference on Analytical Chemistry o zasięgu międzynarodowym z udziałem ok. 600 uczestników. Prof. Szefer był wiceprzewodniczącym tegoż wydarzenia naukowego. Dwa lata później zorganizowano we współpracy z Wydziałem Chemii UG XL Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Chemicznego i SIITPCh z udziałem ok. 1500 osób, w tym zaproszonych gości z zagranicy. Wydział Farmaceutyczny ówczesnej AMG obok Wydziału Chemii UG, jako głównego organizatora oraz Wydziału Chemicznego PG był współorganizatorem Zjazdu, a prof. Szefer wchodzi, w charakterze dziekana, w skład Komitetu Naukowego. Na uwagę zasługuje także owocna współpraca w tym zakresie z Instytutem Oceanologii PAN. Otóż, prof. Szefer piastując przez 12 lat (1999-2011) funkcję przewodniczącego Sekcji/Zespołu Chemii Morza Komitetu Badań Morza PAN, współorganizował 6 cyklicznych konferencji pt. *Chemia, Geochemia i Ochrona Środowiska Morskiego*.

Ponadto, przewodniczył 50 sesjom naukowym sympozjów, prezentował swoje wykłady i jednocześnie wchodził w skład licznych komitetów naukowych i organizacyjnych w tym 10 międzynarodowych Technicznych Komitetów Programowych, tj. ECSA (2002 r.), ELOISE (2003 r.), ANALYTICAL FORUM (2004 r.), BSSC (2005 r.), ISEAC (2008 r.), ICHMET (2008 r., 2010 r., 2012 r., 2014 r., 2016 r.).

Jednym z wyrazów interdyscyplinarnej współpracy w zakresie prezentacji osiągnięć było zorganizowanie przez prof. P. Szefera sesji plenarnej Komitetu Badań Morza PAN. Sesja z udziałem ok. 40 członków Komitetu obradowała 27.06.2012 r. w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, który pełnił funkcję gospodarza spotkania. Posiedzenie otworzył przewodniczący KBM PAN prof. M. Pliński, przedstawicielem władz Uczelni był rektor prof. J. Moryś, a reprezentantem WF dziekan prof. W. Sawicki. Zgodnie z porządkiem dziennym zebrania, prof. P. Szefer zapoznał wszystkich zgromadzonych z osiągnięciami Uczelni w zakresie badań przyrodniczych środowiska morskiego. Scharakteryzował również całokształt wypracowanych w ciągu 40 lat przez siebie wraz z zespołem osiągnięć naukowo-badawczych dotyczących nie tylko bromatologii, ale także oceanografii chemicznej, eko- i bioanalitki. Po zaprezentowaniu w swojej prezentacji osiągnięć naukowo-badawczych w zakresie biologii morza uzyskanych przez prof. Fryderyka Pautscha, ówczesnego kierownika Zakładu Biologii i Parazytologii AMG (1947-1982), prof. Szefer przekazał wszystkim zebranych w imieniu obecnego na posiedzeniu prof. E. Skorkowskiego – wieloletniego kierownika Stacji Biologicznej w Górach Wschodnich, ówczesnego kierownika Katedry Ewolucji Wydziału Biologii UG, materiały informacyjne nt. utworzonej od podstaw przez prof. F. Pautscha Stacji Biologicznej nazwanej jego imieniem. Następnym prelegentem był prof. Bogdan Jaremin, dyrektor Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej, który omówił osiągnięcia GUmed w zakresie badań sanitarno-medycznych. Ponadto, trzech jego współpracowników wygłosiło referaty o tematyce naukowo-badawczej. Tę otwartą część sesji zakończyła interesująca dyskusja, a wydarzenie naukowe zostało uwiecznione na zdjęciu zamieszczonym w *Gazecie AMG* (nr 7, rok 22, lipiec 2012, str. 2) oraz na stronie inter-

netowej poświęconej dorobkowi zawodowemu prof. Szefera (<https://szefer.gumed.edu.pl/23677.html>).

Recenzowanie różnego rodzaju opracowań i wniosków

Prof. P. Szefer ogółem zaopiniował ok. 2300 opracowań i wniosków, przy czym w zdecydowanej większości przygotował recenzje po objęciu kierownictwa Katedry. W tej liczbie mieści się:

- ca 1900 manuskryptów na zaproszenie redaktorów 130 różnych profilowo czasopism anglojęzycznych, głównie z listy filadelfijskiej. Na rys. 4 zamieszczono niektóre z otrzymanych certyfikatów wystawionych przez redaktorów naczelnych prestiżowych czasopism firmowanych przez Elsevier z tytułu recenzowania przez prof. Szefera manuskryptów prac nadesłanych do redakcji. Ich profil zmieniał się od tematyki żywnościowej (m.in. *Food Control*) poprzez ekotoksykologiczną i biomonitoringową (m.in. *The Science of the Total Environment*, *Environmental Pollution*, *Ecological Indicators*) z uwzględnieniem zasobów jadalnych, w tym morskich (m.in. *Marine Pollution Bulletin*, *Estuarine, Coastal and Shelf Science*), a następnie analityczną (m.in. *Talanta*), kończąc na tematyce bioanalitycznej dotyczącej analizy sterydów, witaminy D i lipidów oraz ich metabolomiki (m.in. *Journal of Steroid Biochemistry and Molecular Biology*)
- ca 400 innych recenzji włączając 109 różnotematycznych recenzji, w tym:
 - 52 rozpraw doktorskich (łącznie z 14 zagranicznymi)
 - 23 rozprawy habilitacyjne (włączając 1 zagraniczną)
 - 23 wniosków profesorskich
 - 11 manuskryptów książek, w tym wyróżnionej przez Prezesa PAN, jako wybitnej monografii książkowej pt. *Interakcje leków z pożywieniem* pod redakcją prof. Z. Zachwiejowej, odnośnie której, można by rzec, swój symboliczny wkład mieli recenzenci: P. Szefer (I wydania) oraz A. Lebedzińską (II wydania), a także innej pozycji

wydawniczej, recenzowanej przez tego ostatniego, o odmiennej tematyce naukowej, bowiem w zakresie analityki chemicznej, obszernej 2-tomowej edycji pod redakcją prof. R. Kocjana pt. *Chemia analityczna* wydanej przez PZWL

- ok. 40 projektów badawczych KBN, MNiSW, NCN, również w charakterze eksperta w Panelu N 28, w tym grantu międzynarodowego
- ok. 250 innych opracowań, w tym dorobku naukowego wybitnego uczonego, z wykształcenia chemika, prof. dr Yvan Vander Heydena z Vrije Universiteit Brussel (Belgia) w związku z nadaniem mu przez GUMed tytułu doktora *honoris causa* (*Gazeta AMG*, nr 2, 2014, str. 30-34)
- przewodniczenie 23 siedmioosobowym Komisjom Habilitacyjnym w 10 krajowych ośrodkach uniwersyteckich i naukowych.

Zatrudnienie obcokrajowców oraz ich zaproszenie w ramach krótkoterminowych wizyt

Nawiązana w pierwszej połowie lat 90. intensywna międzynarodowa współpraca naukowo-badawcza została udokumentowana m.in. długoterminowymi pobytami naukowymi gości zagranicznych. Przykładowo, prof. P. Szefer gościł przez 6 miesięcy w swoim laboratorium Katedry Chemii Analitycznej prof. K. Ikuta z Miayzaki University (Japonia) (finansowany przez PAN/JSPS) czy prof. G.P. Glasby'ego z University of Sheffield (Wielka Brytania) w ramach kilku finansowanych przez KBN wizyt naukowych (w sumie ok. 12-miesięcznych pobytów). W zasadzie współpracę kontynuowano, a nawet ją pogłębiano do początków lat 2000, nadając jej inną niż do tej pory formę, a mianowicie polegającą na realizacji wielokierunkowych zadań badawczych i dydaktycznych w ramach obowiązków służbowych albo na finalizowaniu doraźnych celów badawczych w czasie krótkoterminowych wizyt naukowych. W II połowie dekady 2000 r. nawiązano współpracę naukową z wybitnymi naukowcami z USA, prof. J.O. Nriagu z Michigan University oraz prof. P. M. Kozłowskiem z University of Louisville. Z tym pierwszym została zredagowana książka wydana w 2007 r. przez CRC Press – Taylor & Francis, natomiast z tym drugim partnerem naukowym współpraca badawcza została sformalizowana. Otóż, odnośnie zatrudnienia lub goszczenia obcokrajowców w ramach krótkoterminowych wizyt naukowych na uwagę zasługuje:

- zatrudnienie dr B.S. Kima z University of Seoul (Korea Południowa) w Katedrze i Zakładzie Bromatologii GUMed na stanowisku adiunkta od lipca 2001 r. do lutego 2003 r. Wyrazem docenienia na forum międzynarodowym kompetencji zawodowych dr. Kima, m.in. w zakresie bromatologii było pełnienie przez niego w latach 2003-2005 funkcji wiceprezesa firmy Cambridge Capital Corporation, a od marca 2006 r. – dyrektora Platinum I&C Partners
- zatrudnienie od 2.01.2015 r. na stanowisku profesora wizytującego w Katedrze i Zakładzie Bromatologii, wspomnianego już wcześniej prof. Pawła M. Kozłowskiego, wybitnego naukowca z University of Louisville (USA), którego dorobek naukowy został pozytywnie oceniony przez prof. Arieha Warshela, laureata Nagrody Nobla w dziedzinie chemii w 2013 r.

- pobyt naukowy prof. G.P. Glasby'ego z University of Sheffield (Wielka Brytania) w dniach 3.04-20.06.2001 r., który zaowocował przygotowaniem manuskryptów prac do ich publikacji na łamach czasopism z listy filadelfijskiej
- pobyt naukowy prof. P.J. Petersena z Division of Life Sciences, King's College London (Wielka Brytania) w dniach 4-7.05.2004 r., który umożliwił przeprowadzenie konsultacji naukowej w zakresie przygotowywania monografii książkowej pt. *Mineral Components in Foods* wydanej przez CRC Press – Taylor & Francis w 2007 r.

Wkład Katedry w uzyskanie przez WF GUMed statusu KNOW

Katedra i Zakład Bromatologii miała udokumentowany, znaczący wkład w uzyskanie przez WF z OML GUMed statusu KNOW dzięki znaczącym w skali międzynarodowej następującym osiągnięciom naukowo-badawczym Katedry:

- opublikowanie 5 książek firmowanych przez wiodących wydawców światowych, m.in. Elsevier, Taylor & Francis oraz 2 woluminów okolicznościowych prestiżowych wydawców światowych, tj. Elsevier, Pergamon Press
- efektywna współpraca międzynarodowa
- znaczące wskaźniki bibliometryczne, tj. kumulatywny IF oraz Indeks h
- aktywny udział w międzynarodowych prestiżowych konsorcjach eksperckich, m.in. w: 14-osobowej grupie ekspertów WGPOŁ pochodzących z 10 krajów europejskich w ramach organizacji międzynarodowej MB-ESF i SCOR (USA), światowej organizacji naukowej zrzeszającej wybitnych naukowców z 32 krajów.

Wart podkreślenia jest fakt, iż dwóch z trzech recenzentów rekomendujących kandydaturę prof. Szefera do przyznanej mu w 2014 r. indywidualnej Nagrody Ministra Zdrowia za całokształt dorobku, osiągnięcia w działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej m.in. konstatują, że prof. Szefer *ma też swój udział jakościowy i ilościowy w otrzymaniu przez Wydział Farmaceutyczny prestiżowego statusu KNOW lub znacznie przyczynił się do faktu, że jego macierzysty Wydział uzyskał w 2012 r. prestiżowy status Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego (KNOW).*

Działalność popularyzatorska

Pracownicy Katedry chętnie uczestniczyli w popularyzatorskiej działalności m.in. poprzez: udzielanie wywiadów na łamach różnych gazet, udział w pogadankach radiowych, wywiad dla TV.

Działające przy Katedrze od kilku lat Studenckie Koło Naukowe, efektywnie kierowane przez dr M. Misztal-Szkudlińską, liczy sobie ok. 30 członków uczestniczących aktywnie w realizacji zadań badawczych, a ponadto w zakresie: podejmowania działań dążących do profilaktyki chorób cywilizacyjnych i promowania zasad zdrowego odżywiania i aktywnego stylu życia głównie wśród dzieci i młodzieży.

Prof. P. Szefer w charakterze wiceprzewodniczącego OG PTChem uczestniczył wraz z zespołem w latach 2004-2012 w wielu cyklicznych konferencjach szkoleniowych dla nauczycieli oraz uczniów szkół średnich. Odbływały się tradycyjnie w siedzibie Centrum Edukacji Nauczycieli (CEN) w Gdańsku.

Dr J. Brzezicha-Cirocka jest autorką strony internetowej Katedry. W sposób profesjonalny aktualizuje wszelkie sfery działalności jednostki.

Sfera zawodowa

Dużą uwagę zespół Katedry przywiązuje do przekazywania zagadnień dotyczących interakcji leków ze składnikami pożywienia. Tematyka ta jest strategicznym elementem opieki farmaceutycznej, ponieważ farmaceuta powinien w sposób zindywidualizowany zwracać uwagę na bezpieczeństwo stosowania leków, a także na liczne ich interakcje z pożywieniem.

Należałoby przekazywać pacjentom zalecenia dietetyczne w leczeniu hiperlipidemii, nadciśnienia tętniczego, otyłości, cukrzycy, osteoporozy czy alergii. Odpowiednia dieta jest zasadniczym elementem leczenia tych chorób.

Znajomość działań niepożądanych i interakcji leków, m.in. ze składnikami żywności przyczynia się do optymalizacji farmakoterapii. Praktyka farmaceutyczna obejmuje wiele dziedzin, w tym bromatologię, które ze sobą powinny ściśle współdziałać i harmonizować.

Można przypuszczać, że medycyna XXI w. będzie stosować większy nacisk na profilaktykę chorób poprzez szerzenie wiedzy o prozdrowotnym sposobie żywienia, co może być dobrym zwiastunem wzrastającej roli bromatologii.

Końcowe refleksje wraz z podziękowaniami

Jako autor artykułu starałem się dostarczyć możliwie zasadne argumenty przemawiające za postawioną przeze mnie tezą, że gdańska bromatologia ma swój określony udział w innowacyjnej farmacji. W czasie mojej długoletniej pracy zawodowej, na jej początku byłem jedynie obserwatorem, świadkiem, a w późniejszym okresie – miałem sposobność współtworzenia nowatorskich zmian kształtujących nowy profil nauk farmaceutycznych, nadających im innowacyjny, unikatowy charakter. W tym miejscu, chciałbym wyrazić swój szacunek wszystkim tym Pracownikom Wydziału, którzy swoim przykładem i osiągnięciami naukowo-badawczymi niestrudzenie potwierdzali potrzebę wprowadzania takich właśnie, nowatorskich zmian. W charakterze dziekana starałem się usilnie kultywować tę wspólną ideę na niwie wydziałowej, a w późniejszym okresie po objęciu kierownictwa gdańskiej bromatologii usilnie zabiegałem i nadal zabiegam, aby różnorodna tematyka badawcza prowadzona w Katedrze miała swój wymierny wkład w innowacyjność farmacji.

Będąc aktualnie na etapie finalizowania swojej aktywności zawodowej, mam świadomość, a nawet przekonanie, że moja sukcesorka, dr hab. Małgorzata Grembecka będzie kontynuatorką mojej, a właściwie już teraz naszej wspólnej idei, jaką jest rozwijanie bromatologii gdańskiej we właściwym kierunku. Znając osobowość i kompetencje mojej następczyni, jestem przekonany, że ta nasza idea będzie się nadal ziszczać.

Mam nadzieję, że zaprezentowane w artykule argumenty ugruntują jeszcze w swoim mniemaniu tych, którzy są naszymi zwolennikami. Z drugiej zaś strony, być może nasze zamierzenia w jakiejś mierze skłonią do refleksji tych, którzy nie do końca są przekonani, co do udziału bromatologii w kształtowaniu uniwersyteckiego charakteru współczesnej farmacji.

A teraz trochę refleksji na koniec.

Na ogół tuż przed przejściem na emeryturę, nasuwają się refleksje, skłaniające m.in. do podsumowania drogi zawodowej. Otóż w pierwszym rzędzie pragnąłbym wyrazić swoją ogromną wdzięczność moim Najbliższym, a w szczególności mojej żonie Krystynie oraz córce Magdalenie za cierpliwość, wyrozumiałość i pomoc w czasie mojej długiej drogi zawodowej, ukochanemu wnukowi Filipowi za to, że jest oraz zięciowi Marcinowi za żywe zainteresowanie moją pracą. Bez ich nieustannego wsparcia, ciągłego towarzyszenia na kolejnych etapach życia, zwłaszcza w niełatwych chwilach, nie byłoby możliwe osiągnięcie mety tej długodystansowej wędrówki zmierzającej do kresu mojej pracy zawodowej.

Korzystając z okazji, chciałbym podziękować swoim współpracownikom za to, że wytrwale i aktywnie towarzyszą mi w czasie realizacji naszych zadań przyczyniając się wydatnie do harmonijnego oraz interdyscyplinarnego funkcjonowania Katedry.

W tym miejscu wyrażam swój szacunek i wdzięczność śp. profesorowi Michałowi Nabrzyskiemu, który w chwili objęcia przeze mnie kierownictwa Katedry przebywał od roku na emeryturze. Przez całą dekadę regularnie odwiedzał naszą jednostkę, aktywnie uczestnicząc w życiu naukowym i organizacyjnym. Poświęcał nam wiele uwagi, troszcząc się o rozwój Katedry, ciesząc się każdym jej sukcesem.

Pragnę także wyrazić swoją wdzięczność w szczególności Tym, którzy mnie obdarzyli wyrozumiałością i życzliwością, z którymi się mijałem po krętej drodze życia, również Tym za konstruktywną krytykę i Tym, którzy byli bardzo blisko mnie, a także i Tym, którzy mijali mnie tak daleko, że nie zauważyłem ich duchowej bliskości i zrozumienia. I na zakończenie chciałbym złożyć serdeczne podziękowania Tym, którzy świadomie i z ufnością mnie inspirowali, ale nawet i tym, którzy nieświadomie motywowali czy dynamizowali realizację wytyczonych przeze mnie zadań badawczych.

Żywię głęboką nadzieję, że obrałem właściwą drogę, wzdłuż której podążałem, jak mniemam, w słusznym kierunku.

Śmiem ufać, zgodnie z powiedzeniem, że to właśnie czas, jako najlepszy sędzia, dokona trafnej oceny.

prof. Piotr Szefer,
kierownik Katedry i Zakładu Bromatologii
<https://szefer.gumed.edu.pl>

Mila – osoba niezwykła...

Maria Kroll przeszła na emeryturę i z dniem 31 lipca 2018 r. zakończyła pracę jako kierownik Dziekanatu ds. Naukowych. Została przyjęta do pracy w Dziekanacie Wydziału Lekarskiego 1.03.1967 r. (50 lat temu) na stanowisko referenta ds. ogólnych. W tym czasie dziekanem Wydziału Lekarskiego był prof. Stefan Raszeja, a rektorem prof. Jakub Penson (kandydatką Mili Kroll zaproponował prof. Alfons Senger, ówczesny kierownik Katedry i Kliniki Ortopedii AM w Gdańsku i były prodziekan Wydziału Lekarskiego).

Pani Mila przepracowała w Dziekanacie WL łącznie 51 lat, a stanowisko kierownika zespołu pracowników Dziekanatu objęła w 1975 r. (43 lata temu). Ówczesny dyrektor Akademii Medycznej w Gdańsku dr Czesław Baran powierzył pani Mili funkcję kierownika Dziekanatu z powodu choroby ówczesnego kierownika Iwony Krywko. Niestety Iwona Krywko zmarła zdecydowanie za wcześnie, po bardzo krótkiej i ciężkiej chorobie, mając 48 lat. Była kierownikiem bardzo wymagającym, ale i bardzo cenionym w środowisku społeczności akademickiej. Z dniem 1 listopada 1975 r. Mila Kroll została powołana na stanowisko kierownika Dziekanatu WL. W tym czasie była najmłodszym pracownikiem w Dziekanacie i najmłodszym kierownikiem dziekanatu w Akademii Medycznych w Polsce.

Pełniąc funkcje kierownicze, Pani Mila współpracowała z sześcioma dziekanami. Pierwszym dziekanem był prof. Kazimierz Lewicki, a najdłużej pracowała z dziekanami: prof. Barbarą Śmiechowską, prof. Januszem Galińskim i prof. Januszem Morysiem.

Do zadań kierownika Dziekanatu WL do 1999 r. należało prowadzenie spraw związanych z przebiegiem studiów, dydaktyką studentów Wydziału Lekarskiego i Oddziału Stomatologicznego oraz prowadzenie spraw związanych z przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów. W stanie wojennym przydzielano studentom kartki na żywyjenie. W latach 80. XX w. wydzielono z Dziekanatu sprawy socjalno-bytowe studentów i utworzono oddzielny dział.

W latach 1960-1974 Dziekanat również prowadził prace związane z rekrutacją na I rok studiów. Po zakończeniu godzin urzędowania dla studentów i nauczycieli akademickich, tj. po godzinach pracy, pracownicy zajmowali się pracami rekrutacyjnymi. Tak było od maja do sierpnia/września każdego roku. Listę przyjęć ogłaszano do 25/26 lipca i po ogłoszeniu listy przyjęć Dziekanat przystępował do przygotowywania wykazów kandydatów przyjętych i skierowanych na praktyki robotnicze tzw. Hufce Pracy. Zaliczenie praktyki robotniczej było warunkiem dopuszczenia do studiów. Liczba studentów na obu kierunkach oscylowała od 2400 do 2 800 studentów, natomiast w roku akademickim 1993/1994 po zmniejszeniu limitu przyjęć na I rok studiów decyzją Ministra Zdrowia, liczba studentów zmniejszyła się do 2300.

Od 1 lipca 1999 r. w strukturze Dziekanatu utworzono dwa działy: Dział ds. Studenckich i Dział ds. Naukowo-Organizacyjnych. Podział nastąpił na wniosek M. Kroll uzasadniony zbyt dużym przeciążeniem

zadań Dziekanatu oraz perspektywa powołania kierunku studiów pielęgniarstwa na Wydziale Lekarskim.

Do zadań Dziekanatu należało również prowadzenie spraw związanych z nadawaniem stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego oraz postępowaniem kwalifikacyjnym o nadanie tytułu profesora, a także działań związanych z Radą Wydziału i awansami nauczycieli akademickich. Posiedzenia Rady Wydziału odbywały się w budynku rektoratu w Sali posiedzeń Senatu – obecnie sala posiedzeń pokój numer 109 przy Dziekanacie WL. Wówczas członków RW było około 60. Kolejno posiedzenia RW

zostały przeniesione do Biblioteki Głównej AMG – posiedzenia odbywały się przy herbatce i kanapkach, które przygotowywały panie z dziekanatu. Po wybudowaniu budynku Zakładów Teoretycznych (IBM), posiedzenia odbywały się w sali wykładowej im. S. Hillera. Odstąpiono wówczas od kanapek. Dziekan zarządzał przerwę i członkowie rady udawali się do barku obok sali na kawę/herbatę. Niestety po przerwie często brakowało kworum na posiedzeniach i Dziekan był zmuszony wycofać się z zarządzania przerwą na posiedzeniach rady.

Pani Kierownik Mila ogromną uwagę przywiązywała do prawidłowego przygotowywania dokumentacji wysyłanej do Centralnej Komisji. Wnioski o nadanie stopni i tytułów naukowych oraz dokumenty były przygotowywane pod szczególną jej kontrolą. Dzięki stałej współpracy z Centralną Komisją ds. Stopni i Tytułów – na bieżąco uzgadniała wymogi stawiane przez Centralną Komisję w przygotowywaniu wniosków i dokumentacji, co owocowało bardzo pozytywną oceną naszych dokumentów w Centralnej Komisji, dzięki czemu wnioski nigdy nie były zwracane do uzupełnienia. Pani Mila zawsze swoją postawą wykazywała dbałość o wizerunek Uczelni i dobro kandydatów, którzy ubiegali się o stopnie i tytuły naukowe.

Pani Mila została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi w 1988 r., Złotym Krzyżem Zasługi w 2001 r. i Medalem Zasłużonemu Akademii Medycznej w Gdańsku w 1997 r.

Wzorem wielu profesorów Uczelni, dziękującą Pani Mili za wspólną współpracę, pomoc i rady oraz wielką kulturę i zaangażowanie w pracy pragnę złożyć Pani Mili wyrazy najwyższego uznania za ogromną wiedzę i doświadczenie w poruszaniu się w gąszczu przepisów i rozporządzeń, a także bardzo serdeczne podziękowania za wsparcie, okazaną mi pomoc i rady podczas pracy jako Dziekan Wydziału Lekarskiego, w tym zgodę na przedłużenie pracy na 2 kadencję. Pozostaję z nadzieją, że w ograniczonym czasie Pani Mila będzie przychodzić do Dziekanatu Wydziału Lekarskiego i wspierać radą następczynię mgr Annę Gumowską-Włodarczyk.

Myślę, że będę wyrazić wszystkim członków Rady Wydziału, jeżeli powiem, że Pani Mila była i jest osobą wyjątkową.

Maria Dudziak

Od pomysłu do projektu

Nowe usprawnienia w sferze zarządzania projektami w GUMed

Na początku lipca bieżącego roku decyzją Rektora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego został powołany Komitet Sterujący ds. Projektów. To nowe ciało decyzyjne, w skład którego wchodzi przedstawiciele władz Uczelni – prorektor ds. kształcenia i rozwoju, prorektor ds. nauki, kanclerz oraz kwestor. Głównym zadaniem Komitetu jest zarządzanie kluczowymi procesami związanymi z projektami realizowanymi w GUMed (mówi się tutaj o działaniach, na które środki finansowe zostały przekazane z zewnętrznego źródła wsparcia, np. programu czy funduszu).

Wzorem innych instytucji nauki i szkolnictwa wyższego, GUMed stara się unowocześnić i uporządkować procesy oraz stworzyć elastyczne struktury administracyjne, których funkcjonowanie będzie wspierało naszych naukowców w dobie wielkich możliwości oferowanych przez fundusze publiczne przeznaczone na realizację projektów badawczych, rozwojowych i innowacyjnych na uczelniach. Powołanie Komitetu Sterującego ds. Projektów jest kolejnym, po utworzeniu Biura Projektów, krokiem mającym na celu unowocześnienie obsługi procesów projektowych.

Jednym z pierwszych usprawnień w sferze zarządzania procesami jest nowa procedura inicjowania projektów ukierunkowana na polepszenie komunikacji między pomysłodawcami projektów a administracją i władzami Uczelni. Od lipca bieżącego roku każda osoba, która chce realizować projekt może złożyć swoją koncepcję do Biura Projektów

w celu konsultacji i uzyskać pomoc w znalezieniu odpowiedniego instrumentu finansowego mogącego wesprzeć jej realizację. Kartę Koncepcji Projektu – uniwersalny formularz opisujący pomysł na projekt składają także osoby mające pomysł na instrument finansowy, tak aby władze oraz obsługa administracyjna posiadały niezbędne informacje pozwalające na późniejszą sprawną realizację projektu w strukturze Uczelni oraz miały możliwość zabezpieczenia stosownych środków finansowych (wkładu własnego). Nad każdą koncepcją, przed jej złożeniem w zewnętrznym konkursie na dofinansowanie, pochyla się także Komitet Sterujący ds. Projektów. Oprócz roli w finalnym zaaprobowaniu pomysłu projektowego, Komitet zbiera jednocześnie informacje na temat zapotrzebowania i kierunków merytorycznych w sferze nauki i dydaktyki, dzięki czemu przesłane koncepcje przyczyniają się do profilowania strategicznego rozwoju Uczelni. W ten sposób żaden dobry pomysł nie zostanie przeoczony i otrzyma odpowiednie wsparcie techniczne, a dzięki Komitetowi Sterującemu zapoznają się z nimi najważniejsze osoby decyzyjne.

Wzór Karty Koncepcji Projektu znajduje się na podstronie Biura Projektów w extranecie. Osoby mające pomysły na projekt mogą przesyłać wypełnioną kartę na adres biuro-projektow@gumed.edu.pl.

Mateusz Kirjak, Biuro Projektów

Stypendium dla pracownika Uczelni

Dr hab. Maciej Piskunowicz, adiunkt w Zakładzie Radiologii został laureatem Fundacji Kościuszkowskiej. Uzyskał finansowanie pobytu badawczego w Zakładzie Radiologii Children Hospital of Philadelphia (CHOP), który jest jednym z największych w kraju i zatrudnia około 350 pracowników. Każdego roku wykonywanych jest przeszło ćwierć miliona badań. Wyposażenie stanowią: 3 skanery CT, w tym PET CT, 4 skanery SPECT CT, 12 skanerów MR, w tym PET MR, 23 aparaty fluoroskopowe, 39 systemów radiogra-

ficznych, 36 aparatów ultrasonograficznych i 3 gabinety radiologii zabiegowej.

Fundacja Kościuszkowska jest jedną z najstarszych organizacji polonijnych, która od 1925 r. promuje naukową i kulturalną wymianę pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Polską. Wśród laureatów Fundacji znajdują się m.in.: Magdalena Abakanowicz, Leszek Balcerowicz, Norman Davis, Feliks Falk, Franciszek Starowieyski, Julian Kulski, Wiktor Osiatyński oraz Juliusz Machulski. ■

Malowali niezwykły parawan

Mali pacjenci z Kliniki Pediatrii, Hematologii i Onkologii malowali 31 lipca 2018 r. fragment 80-metrowego parawanu, który powstawał w ramach akcji *Zrozumieć Sierpień* organizowanej przez Europejskie Centrum Solidarności.

Zrozumieć Sierpień to inicjatywa mająca na celu celebrowanie szeroko pojętej Solidarności. W ramach tego wydarzenia Bartosz Zimniak, który na co dzień prowadzi warsztaty artystyczne w pracowni MEWKA, realizuje projekt *Parawan '80*, który przewrotnie łączy, a nie dzieli. – Parawan '80 zakłada stworzenie 80-metrowego parawanu plażowego. Zależy mi na odczarowaniu jego odziedziczonego charakteru i zrobienie z niego osi marzeń, na której każdy jest równoprawnym twórcą – mówi artysta. – Do udziału w projekcie zaprosiłem kilkadziesiąt osób związanych z Nowym Portem oraz Brzeźnem. Są to osoby o różnych zainteresowaniach, umiejętnościach i pochodzące z różnych środowisk. Mam również przyjemność pracować z podopiecznymi Centrum Integracji Społecznej oraz Fundacji Sprawni Inaczej. Parawan tworzymy w kilku

technikach, m.in. malujemy, rysujemy, haftujemy oraz dzierzgamy.

Flamastrami rysowali pacjenci z Kliniki Pediatrii, Hematologii i Onkologii UCK. Na białym płótnie pojawiły się: plaża, woda, wyspy, samoloty i łodzie, a także latawce, parolotniarz i świnka morska. Dzieci chętnie tworzyły część parawanu, który w całości został zaprezentowany 18 sierpnia br. na plaży w Brzeźnie. ■

Fot. Sylwia Mierzewska/UCK

Porozumienie o współpracy z Radiem Gdańsk

Trójstronne porozumienie o współpracy w zakresie edukacji zdrowotnej mieszkańców naszego regionu podpisali 22 sierpnia br. prof. Marcin Gruchała, rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, dyrektor naczelny Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w Gdańsku i Dariusz Wasielewski, prezes Zarządu Radia Gdańsk SA. Przez kolejny rok instytucje będą wspólnie działać na rzecz szerzenia wiedzy o: zdrowiu, profilaktyce chorób i metodach leczenia dostępnych zwłaszcza na Pomorzu, realizując autorski cykl *Bądź zdrow – bez kolejki*. Zainicjowane w 2017 r. działania GUMed i Radia Gdańsk odbywać się będą w innej niż dotychczas formie. Tradycyjnie raz w miesiącu naukowcy GUMed różnych specjalności spotykali się z słuchaczami w murach Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego, a nie jak dotychczas w sali koncertowej im. Janusza Hajduna w Radiu Gdańsk.

– W misję naszej Uczelni wpisane są działania o charakterze edukacyjnym i popularnonaukowym. Cieszy nas niezmiernie, że zaproponowana forma wspólnych działań okazała się atrakcyjna i skuteczna – mówi rektor GUMed prof. Marcin Gruchała. – Pozytywne efekty i wymierne korzyści tak oryginalnej edukacji zdrowotnej my, lekarze, obserwujemy w codziennej praktyce zawodowej. Jestem przekonany, że partnerstwo z UCK i nowa formuła spotkań również przypadnie do gustu odbiorcom, a słuchając ciekawych audycji każdy znajdzie treści ważne dla siebie.

Bądź zdrow bez kolejki to autorski projekt Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego i Radia Gdańsk rozpoczęty

w 2017 r. W ramach współpracy naukowcy GUMed raz w miesiącu spotykali się ze słuchaczami w sali koncertowej im. Janusza Hajduna w Radiu Gdańsk. Fachową wiedzą i poradami dzielili się do tej pory: ortopedzi, fizjoterapeuci, kardiolodzy, lekarze stomatolodzy, endokrynolodzy, immunolodzy, diabetolodzy, gastroenterolodzy, reumatolodzy, dermatolodzy i specjaliści z Wydziału Farmaceutycznego. Koordynatorami projektu są dziennikarka radiowa Joanna Matuszewska i rzecznik prasowy GUMed Joanna Śliwińska. Z ramienia UCK projekt będzie realizowała Sylwia Mierzewska z Zespołu ds. Organizacji i Promocji.

Joanna Śliwińska,
rzecznik prasowy

Tytuł profesora otrzymał

- prof. dr hab. Marek Niedożytko

Na stanowisku profesora zatrudniono

- prof. dr hab. Dariusza Kozłowskiego

Na stanowisku profesora nadzwyczajnego zatrudniono

- dr. hab. Marcina Hellmanna
- dr. hab. Wojciecha Kosiaka
- dr. hab. Marię Mazurkiewicz-Bełdzińską

Na stanowisku adiunkta zatrudniono

- dr. hab. Pawła Koniecznińskiego
- dr. med. Łukasza Rojka
- dr. med. Annę Wałdoch
- dr. n. med. Miłosza Zajączkowskiego

Na stanowisku starszego wykładowcy zatrudniono

- dr. n. chem. Mariusza Barana
- dr. med. Maćka Boćkowskiego

Na stanowisku wykładowcy zatrudniono

- lek. dent. Aleksandrę Lamentowicz-Klechę
- lek. med. Andrzeja Molisza

Jubileusz długoletniej pracy w GUMed obchodzą:

20 lat

- dr. med. Maciej Brzeziński
- dr. hab. Katarzyna Garbacz
- Eugeniusz Górski
- Magdalena Grzylewska
- dr. hab. Arkadiusz Piotrowski, prof. nadzw.
- dr. hab. Dominik Rachoń, prof. nadzw.

25 lat

- dr. med. Tomasz Gorycki
- dr. hab. Jerzy Jankau
- dr. hab. Maciej Jankowski, prof. nadzw.
- prof. dr hab. Ewa Lewicka
- dr. Ryszard Milczarek
- dr. med. Jarosław Skokowski
- mgr Jolanta Zaremska

30 lat

- Andrzej Machowiak
- prof. dr hab. Krzysztof Narkiewicz
- Jadwiga Sroga

35 lat

- dr. hab. Mariola Iliszko

40 lat

- prof. dr hab. Jerzy Kuczkowski
- inż. Włodzimierz Sychta

Pracę w Uczelni zakończyli:

- Maria Darmetko
- dr. med. Tomasz Goczyński
- Mirosława Goździkiewicz
- Teresa Grabowska
- lek. med. Jacek Januszczuk
- Maria Kroll
- dr. med. Małgorzata Lemańska
- Ewa Majewska
- Krystyna Purcelewska
- Teresa Wireńska

Zmiany w zakresie pełnienia funkcji kierowników jednostek organizacyjnych:

- Z dniem 1.07.2018 r. dr n. społ. Annie Kuciejczyk powierzono funkcję kierownika Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, dotychczas pełniła funkcję p.o. kierownika,
- Z dniem 1.07.2018 r. mgr Annie Grygorowicz powierzono funkcję dyrektora Biblioteki Głównej, dotychczas pełniła funkcję p.o. dyrektora.

Zmiany na stanowiskach kierowniczych w grupie pracowników niebędących nauczycielami akademickimi:

- Z dniem 3.07.2018 r. dr Katarzynie Waligórze-Borek powierzono stanowisko p.o. dyrektora Centrum Transferu Technologii,
- Z dniem 3.07.2018 r. mgr Jolancie Świerczyńskiej-Krok powierzono stanowisko głównego specjalisty kierującego zespołem pracowników w Sekcji Informacji i Promocji,
- Z dniem 6.07.2018 r. mgr inż. Aleksandrze Kurowskiej powierzono stanowisko kierownika Działu Budowlano-Technicznego. Dotychczas pełniła tę funkcję inż. Aleksandra Richter,
- Z dniem 31.07.2018 r. zakończyła pracę w Uczelni Maria Kroll, specjalista kierujący zespołem pracowników Sekcji ds. Naukowych w Dziekanacie Wydziału Lekarskiego,
- Z dniem 1.08.2018 r. mgr Annie Gumowskiej-Włodarczyk powierzono stanowisko p.o. kierownika Sekcji ds. Naukowych w Dziekanacie Wydziału Lekarskiego.

Nagrody jubileuszowe UCK

Jubileusz długoletniej pracy w UCK obchodzą:

20 lat

- Paweł Chrzan
- Sławomir Haase
- Justyna Iwicka
- Piotr Kłos
- dr Gabriela Langner
- Anna Maciejewska
- Małgorzata Smył
- Izabela Widawska

25 lat

- Lech Barański
- Iwona Borowicz
- Ludwika Kilich
- Izabela Muczyńska
- Joanna Owczarek
- Róża Szymczak
- Hanna Żukowska

30 lat

- Renata Gałęcka
- dr n. med. Lucyna Maciejka-Kembłowska
- Irena Nowogórska
- Teresa Plichta
- Mariola Świtalska
- Nadziej Tomasik
- Krystyna Wieczorek
- Małgorzata Zapała

35 lat

- Mirosław Kiernowicz
- Teresa Pionke

40 lat

- Gabriela Kozakiewicz
- Iwona Marciniak
- Danuta Miałkowska

NOWI DOKTORZY

Na Wydziale Lekarskim

Stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny uzyskali:

lek. Anna ANKUDOWICZ – specjalista, Oddział Dermatologii i Wenerologii, Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu, praca pt. *Ocena stanu skóry u pacjentów ze schyłkową przewlekłą chorobą nerek leczonych nerkozastępczo hemodializami*, promotor – dr hab. Ewa Król, Rada Wydziału Lekarskiego 28 czerwca 2018 r. nadała stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny,

mgr Anna DUKAT-MAZUREK – doktorant Studiów Doktoranckich, Katedra i Klinika Hematologii i Transplantologii GUMed, praca pt. *Możliwości poprawy wyników transplantacji komórek krwiotwórczych i narządów litych poprzez genetyczną ocenę ryzyka wystąpienia powikłań oraz modyfikację doboru immunologicznego par dawca-biorca przed przeszczepem*, promotor – dr hab. Maria Bieniaszewska, Rada Wydziału Lekarskiego 7 czerwca 2018 r. nadała stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny,

lek. Ewa GARSTA – asystent Katedry i Kliniki Otolaryngologii GUMed, praca pt. *Ocena wyników endoskopowego leczenia laserem CO₂ wczesnego raka i nasilonej neoplazji śródnaślonej błonkowej głośni ze szczególnym uwzględnieniem marginesów chirurgicznych*, promotor – prof. dr hab. Czesław Stan-

kiewicz, Rada Wydziału Lekarskiego 7 czerwca 2018 r. nadała stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny,

lek. Alicja RUSTOWSKA-ROGOWSKA – b. rezydent UCK, Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii i Alergologii GUMed, praca pt. *Kliniczne znaczenie wariantów polimorficznych genu IL-33 u chorych z ziarniniakiem grzybiastym*, promotor – dr hab. Małgorzata Maria Sokołowska-Wojdyło, prof. nadzw. GUMed, Rada Wydziału Lekarskiego 28 czerwca 2018 r. nadała stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny,

mgr Dorota SOŁDACKA – doktorant Studiów Doktoranckich, Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii i Alergologii GUMed, praca pt. *Wpływ peelingów chemicznych na wybrane parametry skóry*, promotor – dr hab. Wioletta Barańska-Rybak, prof. nadzw. GUMed, Rada Wydziału Lekarskiego 28 czerwca 2018 r. nadała stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny,

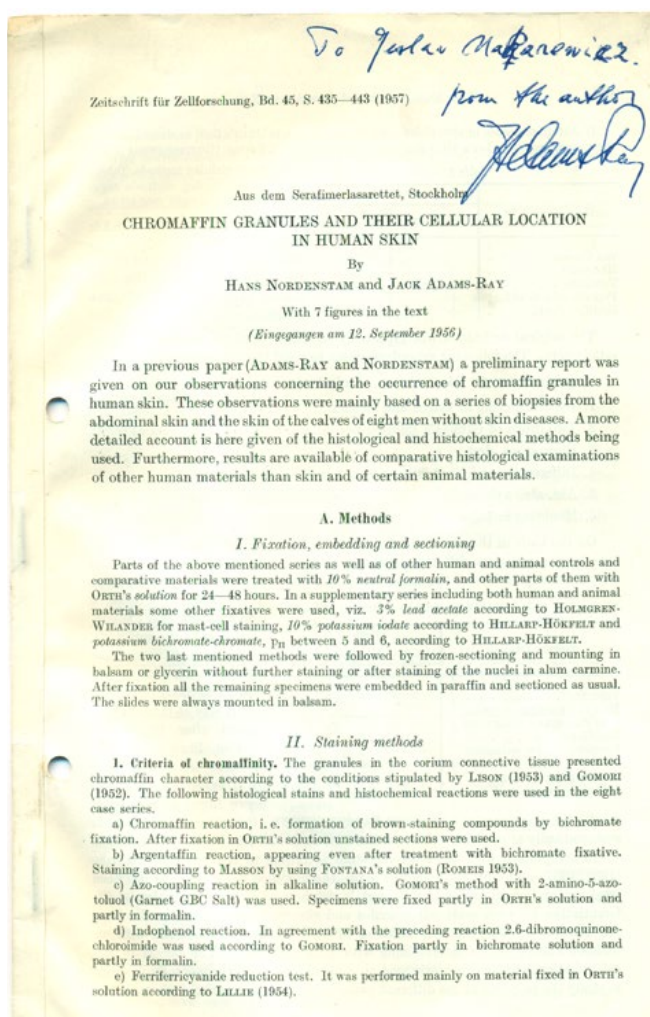
lek. Józef Kazimierz SZCZYRSKI – lekarz na kontrakcie UCK, Katedra i Klinika Pediatrii, Hematologii i Onkologii GUMed, praca pt. *Obraz ultrasonograficzny oraz wybrane elementy funkcji tarczycy u dzieci i młodych dorosłych z nadwagą i otyłością*, promotor – prof. dr hab. Małgorzata Myśliwiec, Rada Wydziału Lekarskiego 28 czerwca 2018 r. nadała stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny.

TAJEMNICE Z MUZEALNEJ PÓŁKI

Gdański Uniwersytet Medyczny powrócił w czerwcu br. do tradycji Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, nadając po raz pierwszy w historii tytuł Honorowego Profesora naszej Uczelni. Godnością tą uhonorowano prof. Wiesława Makarewicza.

W zbiorach Muzeum GUMed znajduje się odbitka publikacji Jacka Adams-Raya, dzięki którego zaangażowaniu i nieukrywanej sympatii dla powstającej Akademii Lekarskiej w Gdańsku możliwe było wyposażenie klinik, biblioteki i zakładów Uczelni w rozmaity sprzęt i książki. Prof. Adams-Ray we wrześniu 1945 r. przybył do Gdańska, przez kilka dni był gościem władz Uczelni, zapoznał się z ogromem zniszczeń i strat, a przede wszystkim potrzeb z nich wynikających. Sporządzona przez niego lista potrzeb stała się podstawą pomocy, jaka w kolejnych miesiącach dotarła do Gdańska.

Wspomniana odbitka pochodzi z czasopisma *Zeitschrift für Zellforschung* nr 45 z 1957 r., strony 435–443. Jej znaczenie polega nie tylko na treści, ale przede wszystkim na krótkim odręcznym dopisku u góry pierwszej strony.

Tekst ilustruje pierwszą stronę wspomnianego powyżej artykułu. Widoczna dedykacja prof. Jacka Adams-Raya dla Wiesława Makarewicza

Po latach prof. Wiesław Makarewicz przekazał tę pracę do kolekcji Muzeum. Uzupełnił ją krótkim wspomnieniem:

Mieszkałem u prof. Jacka Adams-Raya

Latem 1958 r., jako świeżo upieczony absolwent Wydziału Lekarskiego AMG, nawiązałem korespondencyjny kontakt ze szwedzką studentką kończącą studia lekarskie w Karolinska Institutet w Sztokholmie – Britta Åstrand. Zaowocowało to tzw. indywidualną wymianą studencką, tzn. Britta gościła dwa tygodnie na moje prywatne zaproszenie w Gdańsku, a ja w rewanżu przebywałem na jej zaproszenie w Sztokholmie. Rodzice Britty mieszkali w domu położonym nieco poza miastem, natomiast Britta wynajmowała małe mieszkanie czy raczej studio w Sztokholmie, blisko uniwersytetu. Dla mnie załatwiła w pobliżu możliwość korzystania z noclegów w pokoju u znajomego lekarza, o którym mi mówiła, że jest przyjacielem Polski i Polaków. Jak się okazało lekarzem tym był prof. Jack Adams-Ray, o którego powojennej działalności w Gdańsku wówczas nie wiedziałem. Spotykaliśmy się mało, gdyż ja całe dni spędzałem w towarzystwie Britty. Pamiętam, że jedynie jak wracałem wieczorem do swego pokoju, to przechodziłem obok gabinetu Profesora, który zazwyczaj pracował do późna i była to właściwie jedyna okazja do zamienienia kilku słów. Na pożegnanie otrzymałem od Niego na pamiątkę odbitkę Jego publikacji w Zeitschrift für Zellforschung [...] z imienną dedykacją. Dopiero kilka lat później, już w kraju dowiedziałem się więcej na temat jego zasług dla Akademii Medycznej w Gdańsku.

Zasługi te Akademia Medyczna w Gdańsku doceniła, nadając prof. Jackowi Adams-Rayowi w 1965 r. doktorat honorowy (*honoris causa*). Warto wspomnieć, że była to pierwsza taka uroczystość w historii AMG. Poza Jackiem Adams-Rayem tytuły doktora *honoris causa* otrzymali prof. Ignacy Adamczewski, prof. Michał Reicher i prof. Paweł Ni-kołajewicz Napałkow.

Po latach prof. Wiesław Makarewicz był jednym z orędowników powstania Muzeum. Dzięki Niemu kolekcja wzbogaciła się o cenne eksponaty.

Jeśli tajemnice z muzealnej półki mogą przynosić ze sobą element magii to chyba jest coś magicznego w opisanym, przypadkowym spotkaniu i kontakcie obu Profesorów. I choć należeli do innych pokoleń, obaj wywarli swe piętno na Akademii (Uniwersytecie). Pierwszy doktor *honoris causa* i pierwszy Honorowy Profesor. Tajemnice z muzealnej półki, magia...

dr Marek Bukowski,
Muzeum GUMed

Każdego ósmego dnia miesiąca na stronie internetowej www.gumed.edu.pl prezentowany jest wybrany obiekt z kolekcji Muzeum GUMed. Wszystkie eksponaty zostaną zaprezentowane podczas specjalnej wystawy jesienią 2018 r.

Kalejdoskop 100 lat

W stulecie odzyskania niepodległości

Rok 2018 w całym kraju upływa pod znakiem obchodów stulecia odzyskania niepodległości przez Polskę. Gdański Uniwersytet Medyczny chce potraktować to wydarzenie jako przyczynek do pokazania zmian, jakie na przestrzeni ostatnich 100 lat nastąpiły w polskiej nauce, z uwzględnieniem obszarów nam szczególnie bliskich – szeroko pojętej historii medycyny i farmacji. Cykl pt. *Kalejdoskop 100 lat* przybliży kluczowe wydarzenia, osiągnięcia i postaci z historii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Lipcowa prezentacja przybliży solidarnościowy strajk studentów ówczesnej Akademii Medycznej w Gdańsku, który się odbył w listopadzie 1980 r. Narastający kryzys w ochronie zdrowia, brak podstawowych leków i środków opatrunkowych, jak również niskie płace spowodowały, że przedstawiciele NSZZ „Solidarność” Pracowników Służby Zdrowia podjęli negocjacje ze stroną rządową. Brak porozumienia rozpoczął strajk okupacyjny w budynku Urzędu Wojewódzkiego. Poparli go także studenci AMG, których liczba w szczytowym momencie wynosiła 2 tys. osób. Opracowaniem w całości poświęconym tym wydarzeniom jest książka *Listopad '80. Czas studentów i służby zdrowia* pod red. Marka Latoszka, która zawiera m.in. wywiady z uczestnikami strajku.

Koordinatorami działań związanych ze stuleciem odzyskania przez Polskę niepodległości w naszej Uczelni są: Marek Bukowski z Muzeum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego i Joanna Śliwińska, rzecznik prasowy GUMed przy udziale m.in. Biblioteki Głównej, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, Archiwum, Sekcji Informacji i Promocji oraz Chóru GUMed.

Marek Bukowski, Muzeum GUMed
Joanna Śliwińska, rzecznik prasowy

- 23.00. Przybycie dwóch dziennikarzy z holenderskiej gazety Volkskrant. W wywiadzie udzielono informacji o charakterze i celu naszej akcji protestacyjnej, toczących się rozmowach z Komisją Rządową oraz o charakterze obecnego ruchu studenckiego w Polsce.
- 24.00. Na salę niemal jednocześnie przybywają: Andrzej Wajda – reżyser, Andrzej Gwiazda, Anna Walentynowicz, Bogdan Borusewicz – członkowie Prezydium NSZZ „Solidarność”. Andrzej Gwiazda powiedział: „Zawsze apelowano o rozsądek do robotników, nigdy do rządu”.
- Pierwszy dzień strajku zakończył się spotkaniem z (...) Andrzejem Wajdą.

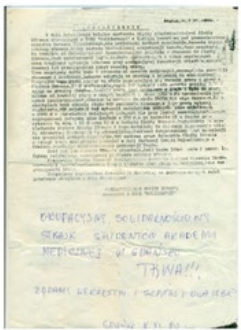

Opaska strajkowa, należąca do prof. dr hab. Barbary Śmiechowskiej, przekazana do Muzeum GUMed.

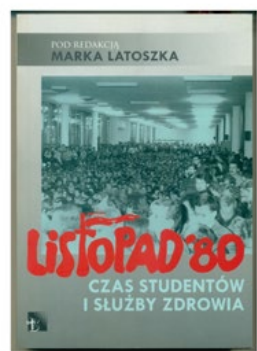

- Gdańsk 7 XI 1980 r.
- Oświadczenie: W dniu dzisiejszym kolejne spotkanie między przedstawicielami służby zdrowia zrzeszonymi w NSZZ „Solidarność” a komisją resortową pod przewodnictwem ministra Mariana Śliwińskiego nie przyniosły żadnych rezultatów. Narasta kryzys ochrony zdrowia, który zagraża biologicznej egzystencji narodu. (...)

Pracownicy służby Zdrowia! Demonstrujcie poparcie poprzez noszenie biało-czerwonych opasek, wywieszanie flag i plakatów oraz akcję wyjaśniającą, lecz bez przerywania pracy.

- „(...) Wydaje się, że pierwszy krok został dokonany. Następnym zależy od każdego z nas, każdego z osobna.”
Tomasz Wierzba
- Profesorowie i pracownicy AMG wspierali obecnością, radą i rozmową protestujących studentów, wśród nich [poza wymienionymi dalej]: prof. Zofia Zegarska, prof. Olgierd Narkiewicz, prof. Ewa Boy, prof. Janusz Limon.

Prof. Mariusz M. Zydowo, prof. Helena Szostakiewicz Sawicka, prof. Stanisław Zawistowski (stoi) w tle z kulami Piotr Cauderna, hol Collegium Biomedicum, wówczas IBM, autor zdjęcia nieznanymi

- Listopad '80. Czas studentów i służby zdrowia, red. Marek Latoszek, 2008, Pelpin, Bernadinum, s. 19. – opracowanie w całości poświęcone wydarzeniom listopada 1980 r.
- Zawiera m.in. wywiady z uczestnikami strajku studentów oraz strajku okupacyjnego NSZZ „Solidarność” Pracowników Służby Zdrowia w Urzędzie Wojewódzkim, przypomina sylwetkę Aliny Pienkowskiej.

Urodziny Bohatera Borysa

Prof. Maria Mazurkiewicz-Beldzińska z Kliniki Neurologii Rozwojowej GUMed będzie jedną z prelegentek podczas tegorocznych Urodzin Bohatera Borysa, które odbędą się 23 września br. o godz. 11. w Ratuszu Staromiejskim w Gdańsku. Profesor zaprezentuje wykład *Tempus fugit, czyli opowieść o znaczeniu szybkości w neurologii*. O terapiach genowych i perspektywach na przełom opowie Krzysztof Kałwak z Kliniki Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, a o badaniach prenatalnych w chorobach rzadkich prof. Krzysztof Łukaszuk z Zakładu Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego GUMed. W trakcie wykładów planowane są warsztaty dla dzieci *Zrozumieć Bohatera*, dotyczące emocji towarzyszących chorobie dziecka, które poprowadzą terapeuci ośrodka Zakątek Agi w Gdyni. Dodatkowo, w związku z tym, że we wrześniu upłyną 3 lata od wspo-

mnianego przeszczepu u Bohatera Borysa, będzie to również okazja, aby poświętować jego „nowe” trzecie urodziny. A jak urodziny, to musi być kawa i tort. Całość uświetni występ niepowtarzalnego i wyjątkowego zespołu Remont Pomp z Gdańska (www.remont-pomp.bandcamp.com). Honorowy patronat nad wydarzeniem objął prof. Marcin Gruchała, rektor GUMed. Wstęp na wydarzenie jest bezpłatny, liczba dostępnych miejsc jest ograniczona.

Szczegóły na www.bohaterborys.pl/urodziny-bb oraz [www.fb.com/bohaterborys](https://www.facebook.com/bohaterborys).

Urodziny Bohatera Borysa to idea, za którą stoi potrzeba systematycznego i konsekwentnego budowania wiedzy i świadomości społecznej na temat chorób rzadkich, ich wczesnego rozpoznawania i diagnozowania, a także dostępnych w Polsce terapii leczniczych i rehabilitacyjnych.■

II Bałtyckie Spotkanie Ortopedyczne

Katedra i Klinika Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu GUMed wspólnie z Oddziałem Ortopedii i Traumatologii Szpitala św. Wincentego a'Paulo w Gdyni w dniach 24-26 maja br. zorganizowała w Gdańsku II Bałtyckie Spotkanie Ortopedyczne, których hasłem przewodnim było *Standardy diagnostyczno-lecznicze w ortopedii*. Konferencja miała krajowy charakter, jednak dzięki współpracy organizatorów z Polsko-Niemieckim oraz Polsko-Litewskim Towarzystwem Przyjaciół Ortopedii wzięli w niej udział w charakterze wykładowców goście z zagranicy, m.in. prof. Mittelmeier z Niemiec oraz prof. Uvarovas z Litwy. W gronie wykładowców z Polski znaleźli się wszyscy najbardziej znani znawcy poruszanych tematów.

Wydarzenie miało walor edukacyjny i praktyczny, gdyż omówione i ujednolicone zostały istniejące zasady leczenia w ortopedii. Program naukowy wypełniono wykładami na temat standardów postępowania diagnostyczno-leczniczego w chirurgii kręgosłupa, w endoprotezoplastykach stawów biodrowych i kolanowych, w urazach kończyny górnej, dolnej i miednicy, w łagodnych guzach kości, w urazach stopy, stawu skokowego, nadgarstka i ręki oraz omówiono aspekty prawne w ortopedii.

Poza sesjami naukowymi dla uczestników konferencji odbyły się interesujące warsztaty z ultrasonografii stawów biodrowych, warsztaty ultrasonografii kończyn górnych i warsztat z mikrochirurgii ortopedycznej.

Edukacyjny program naukowy konferencji stworzył uczestnikom okazję do poszerzenia wiedzy i wymiany doświadczeń w zakresie ortopedii i traumatologii narządu ruchu.

prof. Tomasz Mazurek,
dr hab. Rafał Pankowski,
Katedra i Klinika Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu

SPROSTOWANIE

Redakcja uprzejmie przeprasza za brak autoryzacji tekstu i wynikłe z tego powodu błędy i opuszczenie znacznej partii tekstu na str. 31 w ostatnim podrozdziale pt. *Jakie są Pana plany naukowe na najbliższą i dalszą przyszłość?* podczas druku wywiadu z prof. Pawłem M. Kozłowskim, który ukazał się na str. 28-31 lipcowego numeru *Gazety AMG*. Pełny i poprawny tekst tego podrozdziału powinien brzmieć następująco:

■ *Jakie są Pana plany naukowe na najbliższą i dalszą przyszłość?*

Podczas zatrudnienia w GUMed na stanowisku profesora wizytującego zostały mi stworzone sprzyjające warunki do podjęcia decyzji o ubieganiu się o tytuł naukowy. Chciałbym podkreślić, iż moja współpraca naukowa układa się wzorcowo, zarówno z prof. A. Lebedzińską, jak i prof. P. Szeferem, kierownikiem Katedry. Zaowocowało to m.in. sprawowaniem opieki nad doktorantem Katedry i Zakładu Bromatologii, wykonującym swoje zadania badawcze w USA, w moim macierzystym Uniwersytecie. Godnym uwagi jest również przyznanie mi w roku 2016 grantu badawczego NCN, Opus 9 (UMO-2015/17/B,ST4/03733) pt. *Mechanizm reakcji transferu metylu katalizowany przez metylotransferazy zawierające pochodne witaminy B₁₂*. Katedra i Zakład Bromatologii jest jednostką naukową, na rzecz której przyznano z tego tytułu środki finansowe w kwocie powyżej 400 000 zł. Będąc promotorem doktoratu oraz kierownikiem tegoż grantu jestem aktualnie na etapie finalizowania obu tych zobowiązań naukowych. W związku z tym przewiduję zarówno wypromowanie mojego doktoranta, jak i uwieńczone sukcesem zakończenie projektu nie później niż w połowie 2019 r. Mam głęboką nadzieję, że władze GUMed zapewnią mi konieczne warunki, tak niezbędne do terminowego wywiązania się z obu nałożonych na mnie przedsięwzięć badawczych. W tym miejscu warto wymienić inne, istotne elementy naszej współpracy, jak np. wygłaszanie przeze mnie wykładów plenarnych na zaproszenie przewodniczących konferencji międzynarodowych w charakterze profesora wizytującego przy Katedrze i Zakładzie Bromatologii GUMed, m.in. na konferencji EMN Meeting on Computation and Theory 2017, która odbyła się w dniach 6-10.11.2017 r. w Dubaju (Zjednoczone Emiraty Arabskie).

Mam nadzieję, że nadal będzie możliwa owocna współpraca z Gdańskim Uniwersytetem Medycznym. Aktualnie uzyskaliśmy obiecujące wyniki dotyczące rozpoznania mechanizmu rozdzielania chromatograficznego oraz detekcji witaminy B₆, tj. pirydoksyny, pirydoksalu i pirydoksaminy oraz witaminy B₁₂ w wybranych produktach spożywczych. Wyniki tych interesujących i nowatorskich badań zostały częściowo opublikowane na początku bieżącego roku w filadelfijskim czasopiśmie *Food Analytical Methods* (Springer).

Co do moich planów wyjazdowych to w tym roku zamierzam odwiedzić Uniwersytet Arktyczny w Tromsø (Norwegia), który jest najbardziej wysuniętym na północ uniwersytetem na świecie. W następnym roku planuję wykorzystać urlop naukowy, tzw. *sabbatical*, który zwyczajowo jest udzielany w systemie amerykańskim co 7 lat. W tym czasie będę ponownie pracował przez pół roku w Uniwersytecie Kyushu w Fukuoka (Japonia). Ponadto w najbliższym czasie ubiegać się będę o międzynarodowy projekt badawczy, łączący tematycznie obliczenia kwantowo-mechaniczne z warsztatem eksperymentalnym w celu głębszego zrozumienia, w jaki sposób jest aktywowane wiązanie Co-C w układach zawierających pochodne witaminy B₁₂.

* * *

Przepraszamy także za zniekształcenie na str. 28 (prawa kolumna, wiersz drugi od dołu) inicjału drugiego imienia, który powinien być zapisany następująco: „prof. Ernesta R. Davisona” oraz na str. 29 (lewa kolumna, wiersz 21 od góry) w nazwisku „Łączkowski” znalazł się błąd; poprawnie powinno być „Łączkowski”. ■

Wiceprezydent z GUMed

Dr hab. Barbara Kochańska, prof. nadzw., kierownik Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej została wybrana wiceprezydentem Polskiego Towarzystwa Edukacji Medyczno-Dentystycznej „SAPIENTIA” na drugą kadencję. Wybory odbyły się 7 czerwca br. w Lublinie na Walnym Zebraniu Członków Towarzystwa. Prezydentem Towarzystwa została ponownie prof. Teresa Bachanek z Lublina. Działalność Polskiego Towarzystwa Edukacji Medyczno-Dentystycznej „SAPIENTIA” z siedzibą w Lublinie skupia się przede wszystkim na zagadnieniach związanych z kształceniem przeddyplomowym i podyplomowym w stomatologii. Do statutowych

celów działalności Towarzystwa należy m.in. podwyższanie i integrowanie poziomu kształcenia przeddyplomowego na kierunku lekarsko-dentystycznym, współpraca pomiędzy uniwersytetami medycznymi w zakresie wypracowywania opinii i stanowisk w sprawach dydaktyki, a także inicjowanie i integrowanie wszelkich form kształcenia podyplomowego lekarzy dentystów. Raz do roku PTEM „SAPIENTIA” współorganizuje Międzynarodowe Spotkania Okrągłego Stołu poświęcone tym istotnym zagadnieniom (Nałęczów – do 2016 r., Warszawa – 2017 r., Lublin – 2018 r.). ■

Naukowiec GUMed w Azji

Dr hab. Jacek Kot, kierownik Krajowego Ośrodka Medycyny Hiperbarycznej GUMed uczestniczył jako zaproszony wykładowca w corocznej konferencji naukowej *Asian Hyperbaric and Diving Medicine Association (AHDMA)*. Otrzymała się ona w dniach 26-28 lipca br. w Bangkoku w Tajlandii i zgromadziła reprezentantów większości krajów tego rejonu, z wyjątkiem Chin i Japonii, które mają swoje własne narodowe towarzystwa naukowe i nie uczestniczą we wspólnych międzynarodowych konferencjach.

Podczas konferencji Jacek Kot przedstawił trzy wykłady plenarne pt. *Intensive care and HBOT, Pre-conditioning of divers and accelerated decompression* oraz *Extreme recreational diving*. Biorąc pod uwagę niedawną akcję ratunkową dzieci w zalanej jaskini górskiej w Tajlandii, szczególne znaczenie miał wykład dotyczący ekstremalnych nurkowań rekreacyjnych obejmujących między innymi właśnie nurkowania w jaskiniach. W trakcie wykładu zaprezentowane zostały aspekty fizjologiczne i medyczne nurkowań w trudnodostępnych miejscach (w górach, w jaskiniach), do ekstremalnych głębokości (przekraczających 300 m), z użyciem różnych rodzajów sprzętu nurkowego (obiegi otwarte, obiegi zamknięte). Faktem jest, że nurkowie z Polski znani są w całym świecie nurków ekstremalnych z racji swoich osiągnięć, m.in.:

- najdłuższego nurkowania jaskiniowego (ekspedycja w jaskiniach Dos Ojos w Meksyku, podczas której w czasie prawie 10 godzin po wodą pokonali dystans 17 km);
- nurkowania na biegunie północnym bez możliwości ewakuacji do ośrodka hiperbarycznego w sytuacji awaryjnej;

- najgłębszego na świecie nurkowania na najwyższej głębokości (ekspedycja zdobycia szczytu Tilicho w Himalajach i nurkowania w jeziorze Tilicho na wysokości prawie 5000 m n.p.m. do maksymalnej głębokości 30 m odpowiadającej głębokości prawie 60 m n.p.m.);
- nurkowania w najwyższym położonym na świecie jeziorze Ojos del Salado Pool w Andach (Argentyna, Chile, wysokość jeziora 6 400 m n.p.m.)
- nurkowania w podwójnym aparacie oddechowym o obiegu zamkniętym do maksymalnej głębokości 283 metrów;
- odkrycia przez Krzysztofa Starnawskiego najgłębszej na świecie zalanej jaskini Hranicka Propast (Czechy) – podczas eksploracji ciasnych przejść na głębokości przekraczającej 200 metrów odkrył, że jaskinia ta ma głębokość co najmniej 404 m, czyli więcej niż wcześniej odkryte jaskinie. Za to osiągnięcie otrzymał od National Geographic nominację do prestiżowej nagrody *Adventurer of the year*.

Faktycznie w większości przypadków planowania ekstremalnych ekspedycji, jej nurkujący uczestnicy kontaktują się z Krajowym Ośrodkiem Medycyny Hiperbarycznej w Gdyni z prośbą o opinie dotyczące planów nurkowania i postępowania w sytuacjach awaryjnych.

Dodatkowo w ramach konferencji przeprowadzono jednodniowy kurs odświeżający z medycyny nurkowej dla lekarzy zajmujących się zawodowymi nurkami w Azji (kierownik naukowy kursu i wykładowca – Jacek Kot, pozostali wykładowcy – dr Glen Hawkins z Australii oraz dr Tony Lee z Malezji). ■

W dniu 9 sierpnia 2018 r.
zmarła

dr farm. Krystyna WĘCŁAWSKA

emerytowany, wieloletni pracownik naukowy i nauczyciel akademicki, adiunkt Katedry i Zakładu Chemii Farmaceutycznej Akademii Medycznej w Gdańsku.

W Jej osobie straciliśmy cenionego i szlachetnego człowieka, wychowawcę wielu pokoleń farmaceutów.

W dniu 19 sierpnia 2018 r.
zmarła

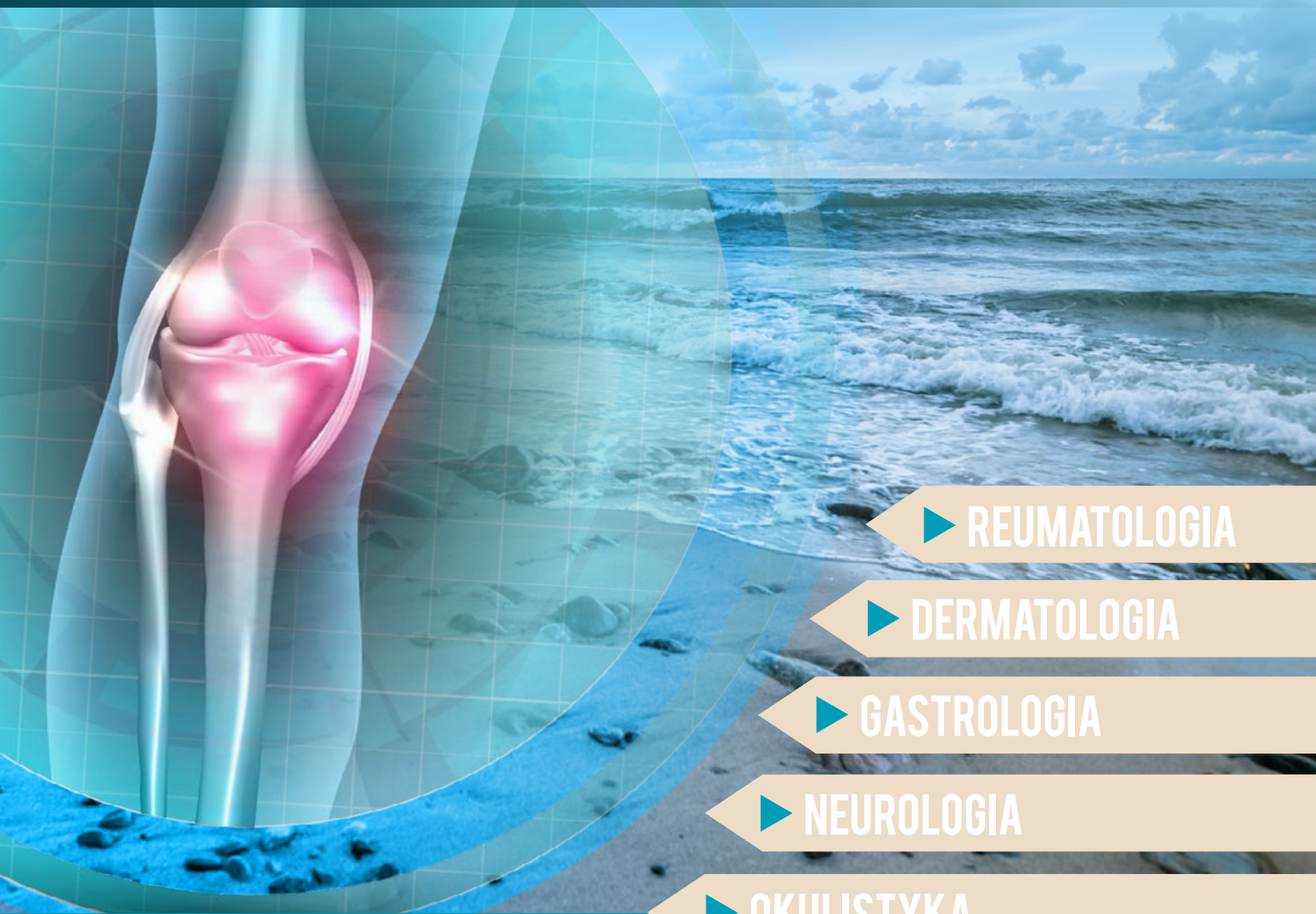
Teresa WIREŃSKA

wieloletni pracownik GUMed, specjalista kierujący zespołem pracowników w Dziale Gospodarczym. Zatrudniona w Uczelni od 2 grudnia 1980 r. do 29 czerwca 2018 r. Odznaczona w 2012 r. Medalem Złotym za Długoletnią Służbę.

KONFERENCJA TERAPIE INNOWACYJNE

Jastrzębia Góra,
21–22 września 2018 roku
Hotel Primavera, ul. Rozewska 40/42

Przewodniczący Komitetu Naukowego:
prof. dr hab. n. med. Marek Brzosko
prof. dr hab. n. med. Włodzimierz Samborski

▶ REUMATOLOGIA

▶ DERMATOLOGIA

▶ GASTROLOGIA

▶ NEUROLOGIA

▶ OKULISTYKA

ORGANIZATOR

PATRONAT MEDIALNY

tvmed

PARTNER

Szczegółowe informacje oraz rejestracja:

www.terapieinnovacyjne.viamedica.pl

Konferencja jest skierowana do wszystkich osób zainteresowanych tematyką. Sesje satelitarne firm farmaceutycznych, sesje firm farmaceutycznych oraz wystawy firm farmaceutycznych są skierowane tylko do osób uprawnionych do wystawiania recept lub osób prowadzących obrót produktami leczniczymi — podstawa prawna: Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2008 r. nr 45, poz. 271).

18-0147.001.012

Nowości wydawnicze

Pozaustrojowe oczyszczanie krwi na oddziale intensywnej terapii

Romuuald Lango, Krzysztof Kurza (red.)

Cena katalogowa: 170,00 zł

Cena Ikamed: 129,00 zł

Całkiem niedawno, bo jeszcze około ćwierci wieku temu, ciągle leczenie nerkozastępcze było niedostępne, a przerywana dializoterapia, wiążąca się z koniecznością transportu wentylowanego chorego na oddział dializ oraz z gwałtownymi zmianami objętości wewnątrznaczyniowej, w niewielkim stopniu zwiększała jego szansę na prze-

życie. Obecnie metody ciągłego leczenia nerkozastępczego zostały szeroko rozpowszechnione, dzięki szkoleniom prowadzonym przez towarzystwa naukowe i producentów sprzętu oraz obniżeniu kosztów procedur, między innymi z powodu ich szerokiego stosowania. Doświadczenia zdobyte przy wprowadzaniu leczenia nerkozastępczego stały się podstawą rozwoju innych metod pozaustrojowego oczyszczania krwi, w tym także leczenia wspomaganego wątroby, które nieco później przeszło podobną ewolucję. Dopełnieniem kompleksowości przedstawianego opracowania są rozdziały dotyczące sposobów usuwania mediatorów reakcji zapalnej i toksyn bakteryjnych, a także plazmaferezy. Cenne uzupełnienie wiedzy na temat leczenia objawowego, jakim jest pozaustrojowe oczyszczanie krwi, stanowią rozdziały napisane przez Autorów reprezentujących różne dziedziny medycyny, takie jak toksykologia, nefrologia, nefrologia dziecięca, a także przez przedstawicieli producentów stosowanego sprzętu. Umożliwiają one całościowe zrozumienie procesów zachodzących w organizmie chorego, poznanie zasad działania wykorzystywanych urządzeń, a co najważniejsze, przedstawiają wiedzę na temat warunków koniecznych do rozpoczęcia i zakończenia leczenia, tak aby jego efekt był optymalny.

Podręcznik *Pozaustrojowe oczyszczanie krwi na oddziale intensywnej terapii* wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu naszego środowiska. Będzie też zapewne wykorzystywany w postępowaniu terapeutycznym na oddziałach innych specjalności, na których technologia pozaustrojowego oczyszczania krwi nie były dotychczas stosowane.

prof. dr hab. n. med. Romuuald Bohatyrewicz

<https://www.ikamed.pl/pozaustrojowe-oczyszczanie-krwi-na-oddziale-intensywnej-terapii-VMG01220>

Diabetologia 2018

Leszek Czupryniak, Krzysztof Strojek

Cena katalogowa: 110,00 zł

Cena Ikamed: 78,00 zł

„Cukrzyca — jakie to proste!”, chciało się powiedzieć po lekturze tej książki. Niniejsza publikacja to napisane w bardzo przystępny i kompetentny sposób opracowanie, w którym każdy lekarz znajdzie najważniejsze i najbardziej aktualne wiadomości dotyczące cukrzycy. Sukces poprzedniej edycji podręcznika świadczy o jego dużej przydatności dla lekarzy praktyków w podejmowaniu decyzji klinicznych w codziennej pracy z chorym na cukrzycę. Gratulując

Autorom pomysłu i wykonania, pozostaje z nadzieją na coroczne aktualizacje tej publikacji.

prof. dr hab. n. med. Grzegorz Dzida

<https://www.ikamed.pl/diabetologia-2018-VMG01227>

Biblioteka czasopisma „Psychiatria”. Tom 1. Podstawy rozpoznawania i leczenia wybranych zaburzeń snu

Adam Wichniak, Marek Jarema

Cena katalogowa: 115,00 zł

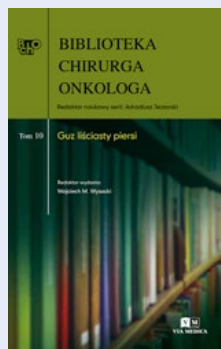
Cena Ikamed: 84,00 zł

Sen jest stanem świadomości, który charakteryzuje się utratą kontaktu z otoczeniem, zmniejszoną reaktywnością na bodźce zewnętrzne oraz pełną odwracalnością, czyli szybkim powrotem do stanu czuwania pod wpływem adekwatnych bodźców zewnętrznych. Dodatkowo w czasie snu dochodzi do przyjęcia charakterystycznej postawy spoczynku oraz zaprzestania aktywności ruchowej. Dorosły człowiek poświęca na sen blisko jedną trzecią doby. Już sam ten fakt świadczy o tym, że jest to proces fizjologiczny niezbędny do prawidłowego funkcjonowania organizmu.

Sen umożliwia odpoczynek, regeneruje, przywraca energię do działania, poprawia nastrój, sprawia, że stajemy się uważni, konsoliduje pamięć. Zła jakość snu lub zbyt krótki sen mogą prowadzić do chorób somatycznych, zaburzeń psychicznych, zwiększają ryzyko wypadków, pogarszają wyniki pracy, nauki w szkole oraz istotnie obniżają jakość życia. Mimo kluczowego znaczenia, jakie dla zdrowia i samopoczucia ma regularne wysypianie się, znaczna część społeczeństwa w krajach rozwiniętych sypia zdecydowanie zbyt krótko i uważa czas poświęcony na sen za stracony. Według danych Amerykańskiej Narodowej Fundacji Snu (NFS, *National Sleep Foundation*) średnia długość snu Amerykanów w ciągu ostatnich 100 lat skróciła się o ponad 2 godziny i spadła poniżej granicy 7 godzin minimalnego czasu snu zalecanego przez Amerykańską Akademię Medycyny Snu (AASM, *American Academy of Sleep Medicine*) jako konieczny dla osób dorosłych.

(ze Wstępu)

<https://www.ikamed.pl/biblioteka-czasopisma-quot-psychiatria-quot-1-podstawy-rozpoznawanie-i-leczenie-wybranych-zaburzen-snu-VMG01231>

Biblioteka Chirurga Onkologa. Tom 10. Guz liściasty piersi

Arkadiusz Jeziorski, Wojciech M. Wysocki (red.)

Cena katalogowa: 109,00 zł

Cena Ikamed: 78,00 zł

Guz liściasty należy do rzadkich nowotworów; stanowi 0,2–2% nowotworów piersi u kobiet. Mimo że jest znany od około stu lat, jego biologia została lepiej poznana dopiero w latach 80. ubiegłego wieku dzięki badaniom i pionierskim publikacjom między innymi polskich autorów.

Odnoszę wrażenie, że guz liściasty, zwłaszcza w złośliwej postaci, często był przedmiotem nieporozumień klinicznych, szczególnie w aspekcie planowanej rozległości zabiegu operacyjnego, choć podjęcie decyzji o leczeniu uzupełniającym też, jak sięgam pamięcią, budziło wiele wątpliwości. Dlatego z wielką radością przyjąłem od Profesora Wojciecha Wysockiego propozycję zredagowania kolejnego tomu Biblioteki Chirurga Onkologa i poświęcenia go w całości problematyce tego nowotworu. Publikacja, stanowiąca plon dociekań naukowych i obserwacji klinicznych kilku pokoleń onkologów z ośrodka krakowskiego, z jednej strony jest ukoronowaniem ich wieloletniej pracy, a z drugiej — daje nam, klinicyzom, jasny przekaz co do współczesnych zaleceń postępowania w przypadku tych chorych.

Pierwszą amputację piersi, opisaną w 1773 roku w polskiej literaturze medycznej, wykonano prawdopodobnie z powodu guza liściastego. Dlatego także z powodów historycznych należy zapoznać się z tematyką zaproponowaną przez grono ekspertów z Centrum Onkologii Instytutu imienia Marii Skłodowskiej-Curie — Oddziału w Krakowie i znakomicie zredagowaną przez Redaktora Wydania.

Arkadiusz Jeziorski

<https://www.ikamed.pl/biblioteka-chirurga-onkologa-tom-10-guz-lisciasty-piersi-VMG01226>

Absolwenci kierunku lekarskiego English Division z dyplomami

Siedemdziesięciu pięciu absolwentów Wydziału Lekarskiego kierunku lekarskiego – English Division rocznika 2012-2018 odebrało 30 czerwca br. swoje dyplomy z rąk prorektora ds. studenckich dr. hab. Tomasza Smiatacza oraz dziekan Wydziału Lekarskiego prof. Marii Dudziak. Dyplomatorium odbyło się w Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. Fryderyka Chopina. Przemówienia wygłosili m.in.: dr hab. Tomasz Smiatacz, prof. Maria Dudziak, prof. Michał Żmijewski – prodziekan Wydziału Lekarskiego, lek. dent. Ewa Siewierska-Chomeniuk – wiceprezes Okręgowej Rady Lekarskiej w Gdańsku, prof. Wiesław Makarewicz – wiceprezes Stowarzyszenia Absolwentów GUMed oraz Sarah Khalid, Marie Low i Walid Daabas – absolwenci rocznika 2012-2018. W imieniu studentów absolwentów pożegnała Lisa Karlsson, przedstawicielka studentów V roku English Division. ■

Otwarcie Centrum Sportu (31.08.2018 r.)

